

FÉLAGSVÍSINDASTOFNUN
HÁSKÓLA ÍSLANDS

KYNBUNDINN LAUNAMUNUR Á
ÍSLENSKUM VINNUMARKAÐI

Einar Mar Þórðarson
Heiður Hrund Jónsdóttir
Fanney Þórsdóttir
Ásdís A. Arnalds
Dr. Friðrik H. Jónsson

September 2008

SAMANTEKT HELSTU NIÐURSTAÐNA

- Konur í fullu starfi eru með 77% af grunnlaunum karla í fullu starfi og 74% af heildarlaunum þeirra.
- Að jafnaði eru karlar með lengri vinnutíma en konur. Að teknu tilliti til vinnutíma eru konur með 84% af launum karla.
- Á landsbyggðinni hafa konur sem starfa í opinbera geiranum 69% af heildartímalaunum karla sem starfa í opinbera geiranum.
- Heildartímalaun karla á höfuðborgarsvæðinu eru 16% hærri en karla á landsbyggðinni og heildartímalaun kvenna á höfuðborgarsvæðinu eru 29% hærri en kvenna á landsbyggðinni.
- Almennt segjast karlar bera meiri ábyrgð í starfi en konur á meðan ábyrgð á heimilisstörfum og umönnun barna er frekar á herðum kvenna en karla.
- Leiðréttur kynbundinn launamunur á heildarlaunum er 19,5%. Með öðrum orðum, að teknu tilliti til vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess hvort fólk er sjálfstætt starfandi eða launþegar eru karlar að jafnaði með 19,5% hærri heildarlaun en konur. Ef spurt er hversu miklu lægri laun konur eru með miðað við karla er svarið 16,3%.
- Leiðréttur kynbundinn launamunur á grunnlaunum er 19,6%, þ.e. karlar eru að jafnaði með 19,6% hærri grunnlaun en konur að teknu tilliti til þeirra þátta sem nefndir eru hér að framan. Ef spurt er hversu miklu lægri laun konur eru með miðað við karla er svarið 16,4%.
- Í opinbera geiranum er leiðréttur kynbundinn launamunur á meðal framhaldsskólamenntaðra 28,4% (karlar með 28,4% hærri heildarlaun en konur, konur með 22,1% lægri heildarlaun en karlar).
- Í einkageiranum er leiðréttur kynbundinn launamunur á heildarlaunum 22,4% (karlar með 22,4% hærri heildarlaun en konur, konur með 18,3% lægri heildarlaun en karlar).
- Á höfuðborgarsvæðinu er leiðréttur kynbundinn launamunur á heildarlaunum 10,3% (karlar með 10,3% hærri heildarlaun en konur, konur með 9,3% lægri heildarlaun en karlar).

- Á landsbyggðinni er leiðréttur kynbundinn launamunur á heildarlaunum 38,0% (karlar með 38,0% hærri heildarlaun en konur, konur með 27,5% lægri heildarlaun en karlar).
- Taflan hér fyrir neðan sýnir leiðréttan kynbundinn launamun ákveðinna hópa. Taflan sýnir annars vegar hve mikið **hærri** laun karlar eru með samanborið við konur að teknu tilliti til vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess hvort fólk er sjálfstætt starfandi eða launþegar. Hins vegar sýnir taflan hve mikið **lægri** laun kvennar eru í samanburði við karla að teknu tilliti til þáttanna sem nefndir hafa verið.

Kynbundinn launamunur að teknu tilliti til vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess hvort fólk er sjálfstætt starfandi eða launþegar¹

	Hlutfallsmunur launa	
	Karlar samanborið við konur	Konur samanborið við karla
Allir		
Heildarlaun	19,5%	-16,3%
Grunnlaun	19,6%	-16,4%
Óskalaun	12,8%	-11,3%
Opinberi geirinn		
Heildarlaun framhaldsskólamenntaðra	28,4%	-22,1%
Grunnlaun	Ekki munur	Ekki munur
Einkageirinn		
Heildarlaun	22,4%	-18,3%
Grunnlaun	23,2%	-18,9%
Höfuðborgarsvæðið		
Heildarlaun	10,3%	-9,3%
Grunnlaun	14,7%	-12,8%
Landsbyggðin		
Heildarlaun	38,0%	-27,5%
Grunnlaun	29,5%	-22,8%

¹ Þegar kynbundinn launamunur var kannaður í opinbera geiranum var hvorki leiðrétt fyrir atvinnugeira né því hvort fólk var sjálfstætt starfandi eða launþegar. Þegar launamunur var kannaður í einkageiranum var ekki leiðrétt fyrir atvinnugeira.

EFNISYFIRLIT

Aðferð og Markmið	8
Framkvæmd:	8
Markmið:.....	8
Heimtur:	8
Úrvinnsla launaupplýsinga:.....	9
Flokkun starfsstétta:.....	9
Leiðréttur kynbundinn launamunur:	10
Niðurstöður	13
Hvernig á að lesa úr niðurstöðum?	13
1. Bakgrunnsupplýsingar um svarendur.....	14
2. Laun karla og kvenna	19
Grunnlaun fólks í fullu starfi.....	20
Heildarlaun fólks í fullu starfi	24
Heildartímalaun	29
Opinberi geirinn og einkageirinn	35
Höfuðborgarsvæðið og landsbyggðin.....	40
3. Kynbundinn launamunur – Heildar- og grunnlaun.....	48
Leiðréttur kynbundinn launamunur - heildargreiðslur	48
Leiðréttur kynbundinn launamunur - grunnlaun	52
4. Kynbundinn launamunur – Væntingar til launa	54
Leiðréttur kynbundinn launamunur – væntingar til launa	58
5. Kynbundinn launamunur - atvinnugeiri og búseta.....	60
Leiðréttur kynbundinn launamunur í opinbera geiranum	60
Leiðréttur kynbundinn launamunur í einkageiranum	63
Leiðréttur kynbundinn launamunur á höfuðborgarsvæðinu	66
Leiðréttur kynbundinn launamunur á landsbyggðinni.....	69
Heimildir.....	72
Viðauki 1. Kynbundinn launamunur – hjúskaparstaða og börn	73
Leiðréttur kynbundinn launamunur – hjúskaparstaða og börn	75
Viðauki 2. Launadreifing	78
Viðauki 3. Kynningarbréf	88
Viðauki 4. Spurningalisti	90

TÖFLUYFIRLIT

Tafla 1.	Staða fólks á vinnumarkaði.....	9
Tafla 2.	Bakgrunnur svarenda í könnun og á vinnumarkaði. Kyn, starfsstétt, aldur og búseta.	15
Tafla 3.	Bakgrunnur svarenda. Atvinnugeiri, menntun, launþegar/sjálfstétt starfandi og starfshlutfall.	16
Tafla 4.	Ábyrgð í starfi – hlutfall sem svara játandi.....	18
Tafla 5.	Munur á grunnlaunum karla og kvenna eftir bakgrunni.....	23
Tafla 6.	Hlutfallsleg samsetning meðalheildarlauna karla og kvenna.....	25
Tafla 7.	Munur á heildarlaunum karla og kvenna eftir bakgrunni.....	28
Tafla 8.	Munur á heildartímalaunum karla og kvenna eftir bakgrunni.....	33
Tafla 9.	Heildarlaun í opinbera geiranum og bakgrunnur.....	36
Tafla 10.	Heildartímalaun í opinbera geiranum og bakgrunnur.....	37
Tafla 11.	Heildarlaun í einkageiranum og bakgrunnur.....	38
Tafla 12.	Heildartímalaun í einkageiranum og bakgrunnur.....	39
Tafla 13.	Heildarlaun á höfuðborgarsvæðinu og bakgrunnur.....	42
Tafla 14.	Heildarlaun á landsbyggðinni og bakgrunnur.....	43
Tafla 15.	Heildartímalaun á höfuðborgarsvæðinu og bakgrunnur.....	46
Tafla 16.	Heildartímalaun á landsbyggðinni og bakgrunnur.....	47
Tafla 17.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstétt starfandi um heildarlaun (log) fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=647, 324 karlar og 323 konur).....	51
Tafla 18.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstétt starfandi um grunnlaun (log) fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=569, 280 karlar og 289 konur).....	53
Tafla 19.	Óskalaun eftir bakgrunni.....	56
Tafla 20.	Munur á óskalaunum og raunverulegum grunnlaunum eftir bakgrunni.....	57
Tafla 21.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða	

	sjálfstætt starfandi um óskalaun (log) fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=633, 319 karlar og 314 konur)	59
Tafla 22.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs og ábyrgðar í starfi um heildarlaun (log) fólks í opinbera geiranum sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=236, 73 karlar og 163 konur).....	61
Tafla 23.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar og ábyrgðar í starfi um grunnlaun (log) fólks í opinbera geiranum sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=211, 65 karlar og 146 konur)....	62
Tafla 24.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um heildarlaun (log) fólks í einkageiranum sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=412, 251 karlar og 161 kona).....	64
Tafla 25.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um grunnlaun (log) fólks í einkageiranum sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=359, 215 karlar og 144 konur)	65
Tafla 26.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um heildarlaun (log) fólks á höfuðborgarsvæðinu sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=403, 195 karlar og 208 kona).....	67
Tafla 27.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um grunnlaun (log) fólks á höfuðborgarsvæðinu sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=358, 170 karlar og 188 konur)	68
Tafla 28.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um heildarlaun (log) fólks á landsbyggðinni sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=244, 129 karlar og 115 konur)..	70
Tafla 29.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða	

	sjálfstætt starfandi um grunnlaun (log) fólks á landsbyggðinni sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=211, 110 karlar og 101 kona)....	71
Tafla 30.	Hjúskaparstaða, hlutföll karla og kvenna	73
Tafla 31.	Hlutföll karla og kvenna eftir því hvort á heimilinu búi einhver undir 18 ára aldri.....	73
Tafla 32.	Berð þú meiri, minni eða jafn mikla ábyrgð á heimilsstörfum og maki þinn?	73
Tafla 33.	Hver á heimilinu var oftast ábyrgur fyrir umönnun og eftirliti með börnum/barni á sl. 6 mánuðum?	74
Tafla 34.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um heildarlaun (log) fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=575, 295 karlar og 280 konur)	75
Tafla 35.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um grunnlaun (log) fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=575, 508, 254 karlar og 254 konur)	76
Tafla 36.	Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um óskalaun (log) fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=559, 290 karlar og 269 konur)	77

MYNDAYFIRLIT

Mynd 1.	Heildarvinnutími karla og kvenna í fullu starfi eftir starfsstétt.....	17
Mynd 2.	Ábyrgð karla og kvenna í starfi eftir starfsstétt.....	18
Mynd 3.	Meðalgrunnlaun og meðalheildarlaun karla og kvenna í fullu starfi.....	19
Mynd 4.	Meðalgrunnlaun karla og kvenna eftir starfi.....	20
Mynd 5.	Meðalgrunnlaun karla og kvenna eftir atvinnugeira.....	21
Mynd 6.	Meðalgrunnlaun karla og kvenna eftir menntun	21
Mynd 7.	Samsetning meðalheildarlauna allra karla og kvenna óháð starfshlutfalli	24
Mynd 8.	Heildarlaun karla og kvenna eftir stafi	25
Mynd 9.	Heildarlaun karla og kvenna eftir geira	26
Mynd 10.	Heildarlaun karla og kvenna eftir menntun.....	27
Mynd 11.	Heildartímalaun karla og kvenna.....	29
Mynd 12.	Heildartímalaun karla og kvenna eftir starfi	30
Mynd 13.	Heildartímalaun karla og kvenna eftir atvinnugeira	31
Mynd 14.	Heildartímalaun karla og kvenna eftir menntun.....	32
Mynd 15.	Menntun eftir búsetu.....	41
Mynd 16.	Samanburður á óskalaunum og raunverulegum dagvinnulaunum karla og kvenna í fullu starfi.....	54

AÐFERÐ OG MARKMIÐ

Framkvæmd:

Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands gerði könnun fyrir Félagsmálaráðuneytið á meðal landsmanna um launajafnrétti á vinnumarkaði. Tekið var 2000 manna úrtak úr þjóðskrá meðal fólks á aldrinum 18 til 67 ára. Bréf var sent til þeirra sem lentu í úrtakinu í byrjun mars þar sem könnunin var kynnt. Gögnum var safnað í gegnum síma á tímabilinu 14. mars til 10. maí 2008 (sjá kynningarbréfið í viðauka 2).

Þátttakendur voru beðnir um að gefa upplýsingar um laun greidd mánaðarmótin febrúar/mars (febrúarlaun). Jafnframt voru svarendur beðnir að gefa upplýsingar um sjálfa sig og tilhögun starfs síns.

Markmið:

Meginmarkmið könnunarinnar er að kanna laun og launasamsetningu karla og kvenna á íslenskum vinnumarkaði til að komast að því hvort kynbundinn launamunur sé til staðar, hve mikill hann sé og hvort og hvernig megi skýra muninn.

Heimtur:

Könnunin náði til 2.000 manna úrtaks úr þjóðskrá. Þar af teljast 135 til brottfalls af ýmsum ástæðum; of veikir til að svara, búsettir erlendis eða töluðu ekki íslensku. Nettó úrtak er því 1865. Ekki náðist í 472 þrátt fyrir ítrekaðar tilraunir, 213 neituðu að svara en 1180 tóku þátt í könnuninni. Nettósvörun er því 63% sem telst viðunandi svarhlutfall í könnun sem þessari í ljósi þess að úrtakið endurspeglar vinnumarkaðinn í heild að miklu leyti þegar kemur að kyni, starfsstétt, aldri og búsetu (sjá nánar kafla um bakgrunnsupplýsingar á bls. 14).

Fyrsta spurningin sem borin var undir þátttakendur var hvort þeir væru í launaðri vinnu þessa dagana. Þeir sem svöruðu því neitandi (21,7%) voru spurðir hvað þeir væru að gera og niðurstöður má sjá í töflu 1. Þar sem markmið rannsóknarinnar var að kanna laun kynjanna og stöðu á vinnumarkaði var þessi hópur ekki spurður frekari spurninga í þessari könnun. Þeim sem voru í fæðingarorlofi var þó gefinn kostur á að halda áfram en í heildina svöruðu 936 manns allri könnuninni og byggjast niðurstöður hér á svörum þeirra.

Tafla 1. Staða fólks á vinnumarkaði

	Karl	Kona	Allir
Í starfi	81,0%	75,7%	78,3%
Atvinnulaus	1,2%	2,2%	1,7%
Frá vinnu eða hætt(ur) að vinna vegna veikinda	1,5%	1,7%	1,6%
Í fríi	1,9%	1,2%	1,5%
Í fæðingarorlofi	0,7%	2,0%	1,4%
Hætt(ur) að vinna vegna aldurs	0,7%	0,7%	0,7%
Námsmaður	8,6%	7,2%	7,9%
Heimavinnandi	0,9%	4,9%	2,9%
Öryrki	3,6%	4,5%	4,1%
Samtals	100%	100%	100%
Fjöldi	583	597	1180

Úrvinnsla launaupplýsinga:

Svarendur voru beðnir að gefa upp heildarlaun fyrir aðalstarf sitt fyrir skatt í febrúar 2008. Heildarlaun voru svo sundurliðuð í föst mánaðarlaun/grunnlaun, föst yfirvinnulaun, önnur yfirvinnulaun (breytileg milli mánaða), akstursgreiðslur, vaktaálag og aðrar greiðslur². Við úrvinnslu var aðallega notast við upplýsingar um grunnlaun og heildarlaun (grunnlaun + aðrar greiðslur). Greiðslur aðrar en grunnlaun eru af misjöfnu tagi eftir starfsfólki. Flestir hafa einhver yfirvinnulaun, föst og/eða breytileg en einnig eru margir á föstum launum.

Flokkun starfsstétta:

Störf voru flokkuð eftir starfaflokkunarkerfi Hagstofunnar (ÍSTARF-95) eins og hefðbundið er í rannsóknum Félagsvísindastofnunar á kynbundnum launamun. Flokkunarkerfi Hagstofunnar byggist á starfaflokkun Alþjóðavinnuálagstofnunarinnar (ILO). Grunnforsendur eru þær að störf eru flokkuð bæði með tilliti til eðlis starfsins sjálfs og krafna um kunnáttu. Störf með lík viðfangsefni og skyldur eru flokkuð saman í starfsstétt. Enn fremur er tekið tillit til þess hve sérhæft starfið er (sjá nánar í Íslensk starfaflokkun, ÍSTARF-95, 1994). Í launatöflum var notuð grófasta flokkun ÍSTARF-95. Eftirfarandi starfaflokkar voru notaðir: 1) Stjórnendur; 2) sérfræðingar; 3) tæknar og sérmenntað starfsfólk; 4) skrifstofufólk; 5) þjónustu-, sölu- og afgreiðslufólk, 6) bændur og sjómenn, 7) iðnaðarmenn og sérhæft starfsfólk við iðnað, 8) véla- og vélgæslufólk; og 9) ósérhæft starfsfólk. Aðeins 5 konur flokkuðust sem bændur og sjómenn og 2 konur flokkuðust sem véla- og vélgæslufólk. Sökum þess hve fáar konur eru í þessum stéttum eru meðaltöl oft ekki birt.

² Með öðrum greiðslum er átt við bónusgreiðslur eða hlunnindi.

Sem dæmi um flokkun starfa teljast kjörnir fulltrúar hagsmunasamtaka, forstjórar, atvinnurekendur og framkvæmdastjórar til stjórnenda. Sérfræðingar á ýmsum sviðum, lækna, kennara, fréttamenn, rithöfundar og listamenn teljast til sérfræðinga. Tækna á ýmsum sviðum, fulltrúar, miðlara, íþróttamenn og fatahönnuðir flokkast sem tækna og sérmenntað starfsfólk á meðan almennt skrifstofufólk, bréfberar og gjaldkerar teljast til skrifstofufólks. Starfsfólk við þjónustu, umönnun og gæslu, lögreglumenn, kokkar, þjónar, afgreiðslu- og sölufólk teljast til þjónustu-, sölu- og afgreiðslufólks; byggingariðnaðarmenn, málmiðnaramenn, vélsmiðir, bifvéla virkjar, aðrir iðnaðarmenn og sérhæft starfsfólk í iðnaði fara í flokk iðnaðarmanna. Vélgæslufólk í iðjuverum, verksmiðum og matvælaframleiðslu, bifreiðastjórar og stjórnendur vinnuvéla teljast til véla- og vélgæslufólks og verkafólk við sölu- og þjónustustörf, í iðnaði, fiskvinnslu og landbúnaði telst til ósérhæfðs starfsfólks.

Leiðréttur kynbundinn launamunur:

Aðhvarfsgreining. Til að reikna svokallaðan leiðréttan kynbundinn launamun var notuð línuleg aðhvarfsgreining (*linear regression analysis*) þar sem leiðrétt var fyrir áhrif sjö þátta³ á laun.

Með aðhvarfsgreiningu er hægt að svara spurningum um samspil ákveðinna þátta á laun, til dæmis hver eru tengsl kyns við laun fólks þegar bóúð er að taka tillit til þátta eins og starfs og vinnutíma. Tilgangurinn er að spá fyrir um hver kynbundinn launamunur væri ef karlar og konur væru í sambærilegum störfum, með samsvarandi menntun, vinnutíma og ábyrgð í starfi, á sambærilegum aldri og í samsvarandi atvinnugeira. Auk þess voru víxláhrif (*interaction*) kyns við menntun athuguð, það er kannað var hvort menntun hefðu sömu áhrif á laun karla og kvenna. Í greiningu á samspili áhrifaþátta á laun voru eingöngu notaðar upplýsingar um fólk í 50% eða hærra starfshlutfalli.

Tilgangur línulegrar aðhvarfsgreiningar er að athuga hvort tiltekna skýribreytur (X) hafi möguleg áhrif á fylgibreytu (Y) og hvaða áhrif þær kunni að hafa. Í þessari rannsókn voru tvennskonar launabreytur (heildarlaun og grunnlaun) notaðar sem fylgibreytur í línulegri aðhvarfsgreiningu auk þess sem óskalaun eru notuð í einu tilfalli.

---

³ Leiðrétt var fyrir áhrif vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og hvort svarendur voru launþegar eða sjálfstætt starfandi.

Starfsstétt. Til að meta tengsl starfsstéttar við laun var störfum raðað með tilliti til meðalgrunnlauna þeirra sem voru í 50% eða hærra starfshlutfalli og búnar til svokallaðar vísibreytur (*dummy variables*) fyrir starfsstétt. Marktektarútreikningar fyrir störf í aðhvarfsgreiningu sýna því hvort launamunur er til staðar á viðkomandi starfi og því starfi sem næst kemur á eftir í töflunni. Meðal fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli voru einungis fjórar konur sem flokkuðust sem bændur og sjómenn og var því þeirri starfsstétt sleppt í greiningunni á leiðréttum kynbundnum launamun. Sömuleiðis voru aðeins tvær konur sem flokkuðust sem véla- og vélgæslufólk en í stað þess að sleppa þeirri starfsstétt úr greiningunni var hún sameinuð við flokkinn fyrir ósérhæft starfsfólk en það var sá flokkur sem var að jafnaði með hvað líkust grunnlaun og þeir sem flokkuðust sem véla- og vélgæslufólk. Eftirfarandi er sú starfaskipting sem notuð var í aðhvarfsgreiningu: 1) stjórnendur; 2) sérfræðingar; 3) iðnaðarmenn og sérhæft starfsfólk við iðnað; 4) tæknar og sérmenntað starfsfólk; 5) skrifstofufólk, 6) ósérhæft starfsfólk og véla- og vélgæslufólk; 7) þjónustu-, sölu- og afgreiðslufólk.

Aldur. Í aðhvarfsgreiningu var raunaldur svarenda í árum notaður en í launatöflum var hann flokkaður í fimm hópa. Í aðhvarfsgreiningu var jafnframt leiðrétt fyrir aldur í öðru veldi, til þess að jafna áhrif sveiglínudreifingu aldurs.

Vinnutími. Áhrif vinnutíma á laun voru greind út frá fjölda vinnustunda í febrúar 2008.

Menntun. Menntun var flokkuð í þrennt: 1) grunnskólamenntun; 2) framhaldsskólamenntun (iðnmenntun, stúdentspróf, verslunarpróf); 3) háskólamenntun. Búnar voru til tvær vísibreytur til að nota í aðhvarfsgreiningu, annars vegar breyta fyrir háskólamenntun þar sem þeir sem lokið höfðu háskólaprófi voru bornir saman við þá sem lokið höfðu prófi á framhaldsskólastigi og hins vegar breyta fyrir framhaldsskólamenntun þar sem þeir sem voru með framhaldsskólamenntun voru bornir saman við þá sem lokið höfðu prófi á grunnskólastigi. Í launatöflum er notast við fjóra menntunarhópa þar sem framhaldsskólamenntun er skipt í verklega framhaldsskólamenntun og bóklega framhaldsskólamenntun.

Atvinnugeiri. Til að greina áhrif atvinnugeira var búin til vísibreyta þar sem þeir sem störfuðu í einkageiranum voru bornir saman við þá sem störfuðu í opinbera geiranum.

Ábyrgð í starfi. Til að meta ábyrgð í starfi voru svarendur spurðir hvort þeir hefðu starfsmenn sem störfuðu undir þeirra stjórn, hvort þeir bæru fjárhagslega ábyrgð í starfi sínu, hvort þeir bæru ábyrgð á stjórn og framgangi verkefna í starfi sínu og hvort þeir bæru ábyrgð á öryggi og velferð einstaklinga í starfi sínu. Úr þessum fjórum atriðum var útbúinn breyta með gildi þar sem svarendur sem svöruðu öllum atriðunum fjórum neitandi fengu núll og þeir sem svöruðu öllum atriðunum játandi fengu fjóra.

Launþegi/sjálfstætt starfandi. Vísibreyta var notuð til að meta áhrif þess að vera sjálfstætt starfandi samanborið við að vera launþegi.

Í niðurstöðum eru upplýsingar um laun gefnar í krónutölum nema í aðhvarfsgreiningu þar sem launum var umbreytt á lógariþmískan kvarða. Lógariþmískur kvarði gefur upplýsingar um hlutfallslegan mun launa sem hentar þessari greiningu vel þar sem gera má ráð fyrir að þótt munur á launum karla og kvenna aukist í krónum talið eftir því sem laun þeirra eru hærri, þá sé hlutfallslegur launamunur svipaður. Önnur ástæða fyrir þessari umbreytingu á launaupplýsingum er sú að laun voru ekki normaldreifð, heldur jákvætt skekkt, en normaldreifing fylgibreytu er ein af forsendum aðhvarfsgreiningar (sjá má útlistun á þessu í Tabachnick og Fidell, 1996). Aðferðafræðilegar rannsóknir hafa leitt í ljós að aðhvarfsgreining hentar til greiningar á áhrifaþáttum á laun eins og hér er gert (sjá til dæmis umfjöllun Balzer o.fl., 1996).

NIÐURSTÖÐUR

Um fjöllun um niðurstöður skiptist í fimm kafla. *Fyrsti kafli* greinir frá hvernig svarendur skiptast eftir hinum ýmsu bakgrunnspáttum; starfsstétt, aldri, búsetu, atvinnugeira, menntun, starfshlutfalli og vinnutíma. Í *öðrum kafla* eru kynntar niðurstöður um dreifingu heildarlauna, grunnlauna og heildartímalagna til þátttakenda eftir bakgrunnspáttum. Þessar niðurstöður eru settar fram í myndum en einnig í töflum þar sem meðal annars má sjá hlutfallsmun á launum karla og kvenna innan hvers bakgrunnshóps. *Þriðji kafli* fjallar um kynbundinn launamun en þar eru niðurstöður aðhvarfsgreiningar settar fram í töflum og texta. Hér er kynbundinn launamunur reiknaður fyrir heildarlaun og grunnlaun. Í *fjórða kafla* eru niðurstöður fyrir aðhvarfsgreiningu þar sem kynbundinn launamunur er reiknaður fyrir þau grunnlaun sem fólki þykir sanngjarnt að greidd séu fyrir vinnu sína. Í *fimmta kafla* eru birtar niðurstöður fyrir leiðréttan kynbundinn launamun eftir atvinnugeira og búsetu fólks.

Í viðauka 1 eru birtar niðurstöður úr viðbótargreiningu þar sem hjúskaparstöðu og barneignum er bætt inn í hið hefðbundna aðhvarfsgreiningarlíkan sem sett var fram í þriðja og fjórða kafla. Í viðauka 2 er að finna texta og töflur fyrir launadreifingu fólks í fullu starfi sem og heildartímalagna fólks í 50% eða herra starfshlutfalli, í fyrsta lagi fyrir alla svarenda, í öðru lagi greint eftir atvinnugeira og í þriðja lagi greint eftir búsetu.

Hvernig á að lesa úr niðurstöðum?

Launatöflur eftir kyni sýna meðallaun karla og kvenna og fjöldatölur á bak við meðaltalið, skipt eftir starfi, geira, atvinnugrein, ábyrgð í starfi, menntun og aldri. Einnig

sýna þessar töflur þann

hlutfallsmun sem er á

launum kynjanna. Þar

eru laun kvenna reiknuð

sem hlutfall af launum

karla.

Heildarlaun	Allir		Karlar		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Starfsstétt							
Stjórnendur	592.561	86	594.933	63	586.071	23	99%
Sérfræðingar*	458.072	147	504.589	76	412.306	71	82%
Tæknar og sérm. starfsf.*	422.574	66	562.842	29	304.222	37	54%
Skrifstofufólk	375.236	77	500.907	18	338.273	59	68%
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.*	315.968	99	388.679	42	268.483	57	69%
Bændur og fiskimenn	441.482	26	465.304	22	-	4	-
Iðnaðarmenn	396.341	103	403.788	90	346.916	13	86%
Véla- og vélgæslufólk*	458.407	27	453.587	25	-	2	-
Ósérhæft starfsfólk*	349.296	61	396.023	45	234.034	16	59%

Eins og sjá má í dæminu hér til hliðar eru t.a.m. heildarlaun kvenna í stjórnunarstöðu 99% af heildarlaunum karla í sömu stöðu. Stjórnumerking þýðir að marktækur munur er á launum kynja.

1. BAKGRUNNSUPPLÝSINGAR UM SVARENDUR

Í töflu 2 má sjá samanburð á einkennum svarenda og þýðis, það er vinnumarkaðarins í heild. Þýðisupplýsingar fengust hjá Hagstofu Íslands. Í heildina var svarendahópurinn lýsandi fyrir þýðið. Þegar einungis var tekið tillit til þeirra sem eru í starfi voru karlar 50,5% (473) svarenda og konur 49,5% (463). Á íslenskum vinnumarkaði eru hlutfallslega fleiri karlar og eru því of margar konur í könnuninni miðað við vinnumarkaðinn. Það ætti þó ekki að koma að sök hér þar sem fyrst og fremst er verið að skoða mun á kynjunum.

Starfsstétt: Starfsstétt er hér flokkuð samkvæmt Ístarf-95 flokkunarkerfinu (tafla 2). Fjölmennasti hópurinn vann við þjónustu, sölu og afgreiðslu eða voru sérfræðingar. Dreifing starfsstétta var nokkuð ólík milli kynja en þannig er það sömuleiðis í þýðinu. Kynjamunur á starfsstéttum var tölfræðilega marktækur ($\chi^2(8)=185,7; p < ,001$).

Aldur: Yngsti svarandinn var 18 ára og sá elsti 67 ára. Meðalaldur allra svarenda var 41,6 ár (staðalfrávik=13,19, miðgildi=42 ár). Meðalaldur karla var 41,2 ár (staðalfrávik=12,94) og kvenna 42,0 ár (staðalfrávik=13,45). Ekki var marktækur munur á meðalaldri kynjanna (tafla 2).

Búseta: Svarhlutfallið var aðeins betra hjá fólki sem búsett var á landsbyggðinni samanborið við þá sem bjuggu á höfuðborgarsvæðinu en rúm 40% (380) svarenda bjuggu á landsbyggðinni samanborið við tæp 60% (556) sem bjuggu á höfuðborgarsvæðinu. Ekki var marktækur munur á búsetu karla og kvenna (tafla 2).

Tafla 2. Bakgrunnur svarenda í könnun og á vinnumarkaði⁴. Kyn, starfsstétt, aldur og búseta.

	Kyn	Karlar í könnun (%)	Karlar á vinnu-markaði (%)	Konur í könnun (%)	Konur á vinnu-markaði (%)	Allir í könnun (%)	Allir á vinnu-markaði (%)
Starfsstétt	Kyn	50,5	54,5	49,5	45,5		
	Stjórnendur	13,8	11,7	5,1	5,8	9,5	9,0
	Sérfræðingar	18,4	15,6	21,7	19,7	20,0	17,4
	Tæknar og sérm. starfsf.	7,0	11,5	13,2	20,8	10,1	15,7
	Skrifstofufólk	4,4	2,1	18,8	13,0	11,5	7,1
	Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.	12,5	14,5	28,1	28,4	20,2	20,8
	Bændur og fiskimenn	5,0	6,1	1,1	1,6	3,1	4,1
	Iðnaðarmenn	21,0	19,9	3,8	2,7	12,5	12,1
	Véla- og vélgæslufólk	5,9	9,8	0,4	0,7	3,2	5,7
	Ósérhæft starfsfólk	12,0	8,7	7,8	7,2	9,9	8,0
Aldur							
	18-29 ára	22,6	27,3	22,2	28,5	22,4	27,8
	30 til 39 ára	22,0	22,1	21,2	21,3	21,6	21,7
	40 til 49 ára	28,1	22,9	23,8	23,3	26,0	23,1
	50 til 59 ára	16,7	18,4	22,5	18,3	19,6	18,4
	60-67 ára	10,6	9,4	10,4	8,6	10,5	9,0
Búseta							
	Höfuðborgarsvæðinu	57,1	62,3	61,8	64,5	59,4	63,4
	Landsbyggð	42,9	37,7	38,2	35,5	40,6	36,6
	Allir - fjöldi	473	96.600	463	80.700	936	177.300

Atvinnugeiri: Í töflu 3 má að sjá um þriðjungur svarenda vann hjá opinbera geiranum en hlutfallslega fleiri konur en karlar vinna í opinbera geiranum eða tæplega helmingur samanborið við rúman fimmtung karla. Munurinn á konum og körlum var marktækur ($\chi^2(1) = 72,75, p < ,001$).

Menntun: Tæplega þriðjungur (31%) svarenda hafði lokið grunnskólanámi eða minna, 44% hafði lokið námi á framhaldsskólastigi og fjórðungur hafði lokið háskólanámi (tafla 3). Marktækan munur var að finna á menntun kynjanna ($\chi^2(3) = 64,8, p < ,001$) þar sem hlutfallslega fleiri karlar en konur voru með iðnmenntun en fleiri konur en karlar voru með grunnskólanám eða minna eða háskólamenntun (tafla 3).

Launþegar/sjálfstætt starfandi: Tafla 3 sýnir að hlutfallslega fleiri karlar en konur voru sjálfstætt starfandi. Tæp 17% karla voru sjálfstætt starfandi samanborið við tæp 7% kvenna. Þessi munur er marktækur ($\chi^2(1) = 20,87; p < ,001$).

Starfshlutfall: Fleiri karlar en konur í fullri vinnu (sjá töflu 3). Rétt um 36% kvennar var í hlutastarfi, en aðeins 10% karlar. Þessi munur er marktækur ($\chi^2(1) = 88,60; p < ,001$). Meðalstarfshlutfall þeirra sem voru í hlutastarfi var 56,3% (miðgildi 54%, hæsta gildi 90%, lægsta gildi 10%).

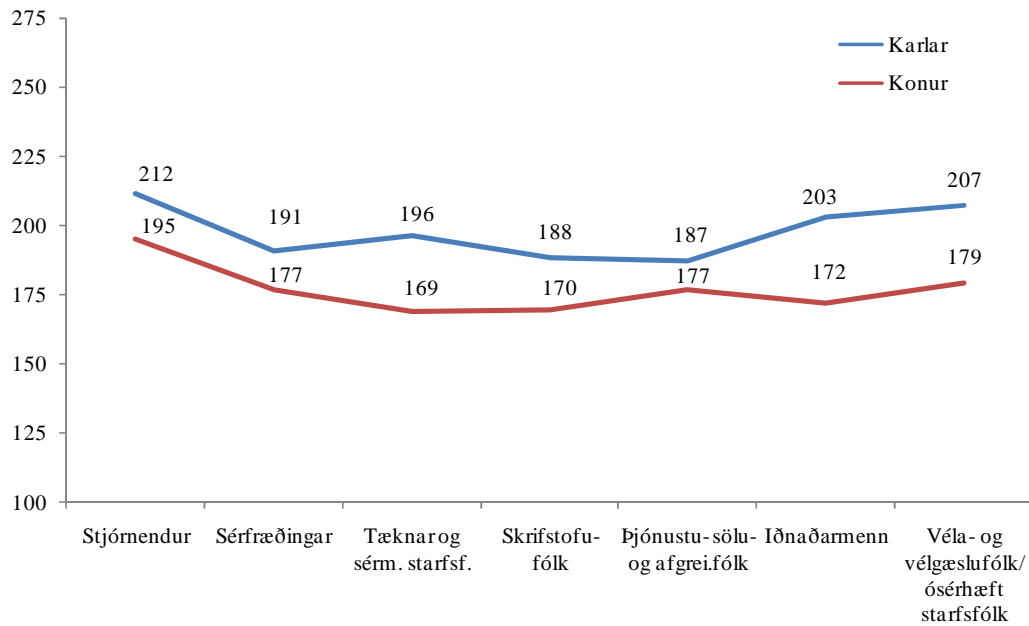
⁴ Samkvæmt upplýsingum frá Hagstofunni frá árinu 2007.

Tafla 3. Bakgrunnur svarenda. Atvinnugeiri, menntun, launþegar/sjálfstætt starfandi og starfshlutfall.

	Karlar (%)	Konur (%)	Allir (%)
Atvinnugeiri			
Opinberi geirinn	20,7	47,5	33,9
Einkageirinn	79,3	52,5	66,1
Menntun			
Grunnskólamenntun	27,0	34,7	30,8
Verklegt framhaldsskólanám	38,8	15,6	27,4
Bóklegt framhaldsskólanám	12,7	21,8	17,2
Háskólamenntun	21,5	27,9	24,6
Launþ./sjálfstætt st.			
Launþegi	83,4	93,2	88,2
Sjálfstætt starfandi	16,6	6,8	11,8
Starfshlutfall			
Fullu starfi (100%)	90,0	64,0	77,2
Hlutastarfi	10,0	36,0	22,8
Allir -fjöldi	473	463	936

Vinnutími: Meðalfjöldi vinnustunda svarenda í febrúar 2008 var tæplega 171 klukkustund (staðalfrávik=61,5, miðgildi=164 klukkustundir) sem eru að jafnaði um 43 klukkustundir á viku. Meðalvinnutími karla var 191 klukkustund (staðalfrávik=63,9) og kvenna 149,8 klukkustundir (staðalfrávik=51,2). Marktækur munur kom fram á meðalfjölda vinnustunda á mánuði eftir kyni ($t(883) = -10,57$; $p < .001$).

Meðalfjöldi vinnustunda í febrúar 2008 á meðal þeirra sem voru í fullu starfi var 192 klukkustundir (staðalfrávik=48,1, miðgildi=176 klukkustundir) sem eru að jafnaði 48 klukkustundir á viku. Meðalfjöldi vinnustunda karla í fullu starfi var 203 klukkustundir (staðalfrávik=54,2) og kvenna 176,6 klukkustundir (staðalfrávik=31,9). Munurinn á meðalfjölda vinnustunda karla og kvenna í fullu starfi var tölfræðilega marktækur ($t(664,43) = -7,846$; $p < .001$). Á mynd 1 má sjá vinnutíma karla og kvenna eftir starfi.

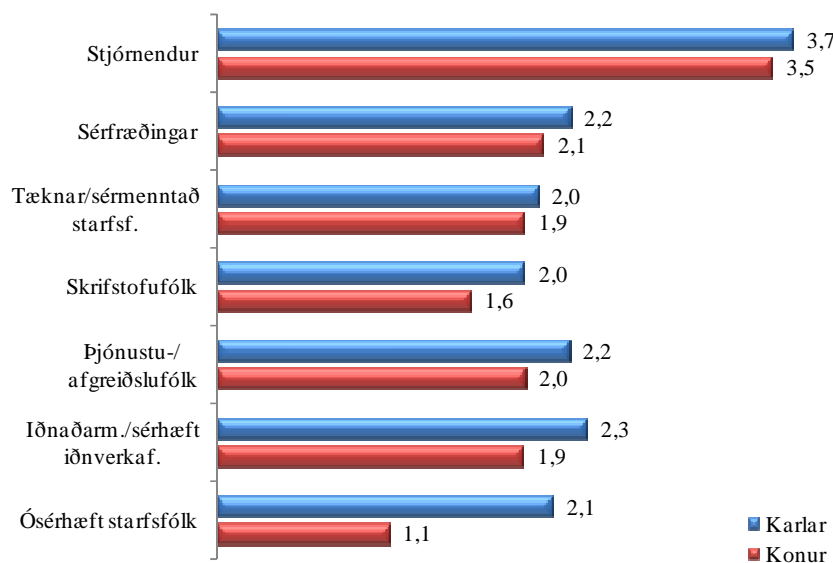
Mynd 1. Heildarvinnutími karla og kvenna í fullu starfi eftir starfsstétt

Ábyrgð í starfi: Þegar launamunur kynjanna er skoðaður hafa stundum heyrst þær gagnrýnisraddir að ekki sé tekið tillit til ábyrgðar í starfi. Í þessari rannsókn er reynt að koma til móts við þessa gagnrýni og gerð tilraun til þess að mæla ábyrgð í starfi. Erfitt getur verið að mæla ábyrgð og kannski ekki síst að bera saman ólíkar skyldur í starfi starfsmanna t.d. annars vegar ábyrgð á fjármunum eða hins vegar velferð einstaklinga. Hér er farin sú leið að þátttakendur eru spurðir hvort þeir beri ábyrgð á fjórum þáttum; hvort þeir hafi starfsmenn undir sinni stjórn, beri fjárhagslega ábyrgð, beri ábyrgð á stjórn og framgangi verkefna og beri ábyrgð á öryggi og velferð einstaklinga. Þátttakendur svöruðu eingöngu játandi eða neitandi (sjá töflu 4). Úr þessum fjórum breytum er svo búinn einn kvarði til að mæla ábyrgð í starfi sem nær frá núll upp í fjóra. Þeir sem bera enga ábyrgð (svara öllum spurningum neitandi) fá gildið núll en þeir sem bera ábyrgð á öllum þessum þáttum (svara öllum spurningum játandi) fá gildið fjórir. Á þessum kvarða fá karlar að meðaltali 2,4 en konur 1,9 (sjá nánar töflu 4). Mynd 2 sýnir ábyrgð karla og kvenna eftir starfi. Vissulega er þessi mæling ekki hafin yfir gagnrýni en er tilraun til að ná utan um ábyrgð fólks í starfi.

Tafla 4. Ábyrgð í starfi – hlutfall sem svara játandi

	Karlar	Konur	Allir
Hefur þú starfsmenn sem vinna undir þinni stjórn?*	47%	28%	38%
Berð þú fjárhagslega ábyrgð í þínu starfi?*	51%	37%	44%
Berð þú ábyrgð á stjórn og framgangi verkefna í þínu starfi?*	86%	74%	80%
Berð þú ábyrgð á öryggi og velferð einstaklinga í þínu starfi?*	63%	57%	60%
Ábyrgð (meðaltal frá 0- 4)*	2,4	1,9	2,2
Staðalfrávik	1,3	1,2	1,3
Fjöldi	468	458	926

*marktækur munur miðað við 95% öryggismörk

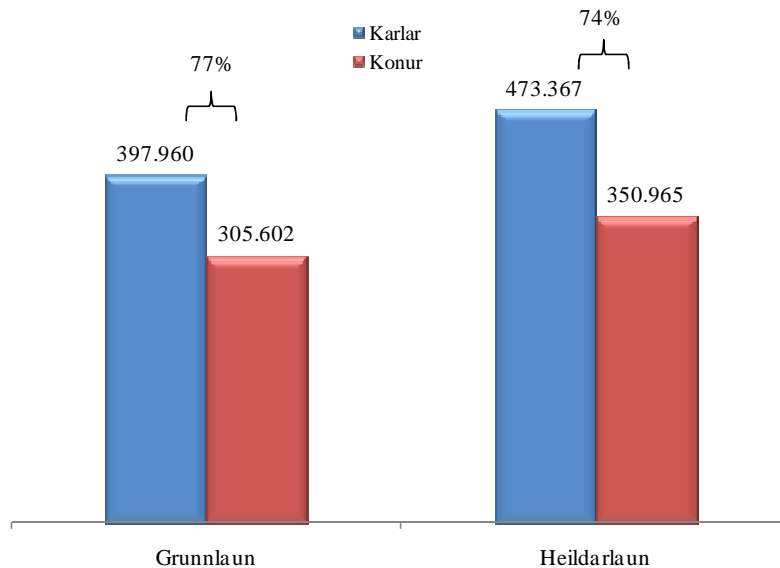
Mynd 2. Ábyrgð karla og kvenna í starfi eftir starfsstétt

2. LAUN KARLA OG KVENNA

Í þessum kafla eru meðallaun karla og kvenna borin saman eftir starfstétt, eftir því hvort fólk vinnur í opinbera geiranum eða einkageiranum, atvinnugrein, ábyrgð í starfi, menntun og aldri. Grunnlaun og heildarlaun karla og kvenna í fullu starfi eru borin saman en svo eru heildarlaun reiknuð sem tímakaup og þá eru laun allra sem eru í 50% eða hærra starfshlutfalli borin saman.

Eins og áður kom fram voru svarendur beðnir að sundurgreina laun sín í mánaðarlaun/grunnlaun, yfirvinnulaun, akstursgreiðslur, vaktaálag og aðra greiðslur sem fólk kann hugsanlega að hafa (t.d. bónusgreiðslur). Tæplega 40% svarenda voru með föst laun og sundurgreindu laun sín ekki sérstaklega. Föst laun voru því bæði notuð til að reikna meðalmánaðarlaun og meðalheildarlaun. Hér er eingöngu miðað við fólk í fullu starfi en þó liggur oft mismunandi vinnuframlag á bak við þessi laun. Vinnuframlag og laun eru skoðuð sérstaklega í töflum um heildartímalaun og svo í aðhvarfsgreiningu í kafla 3.

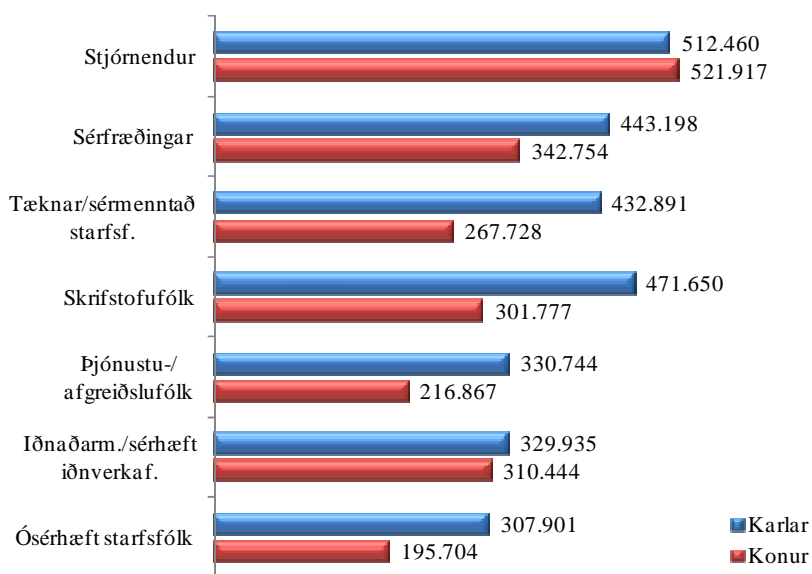
Mynd 3 sýnir meðalgreiðslur í formi grunnlauna annars vegar og heildarlauna hins vegar til allra karla og kvenna í fullu starfi í febrúar 2008. Karlar voru bæði með marktækt hærri meðalgrunnlaun en konur, $t(513,18) = -5,401$; $p < ,001$, og hærri meðalheildarlaun, $t(587,78) = -7,329$; $p < ,001$. Konur í fullu starfi eru að jafnaði með 77% af grunnlaunum karla í fullu starfi (sjá nánar í töflu 4) og 74% af heildarlaunum þeirra (sjá nánar í töflu 6).

Mynd 3. Meðalgrunnlaun og meðalheildarlaun karla og kvenna í fullu starfi

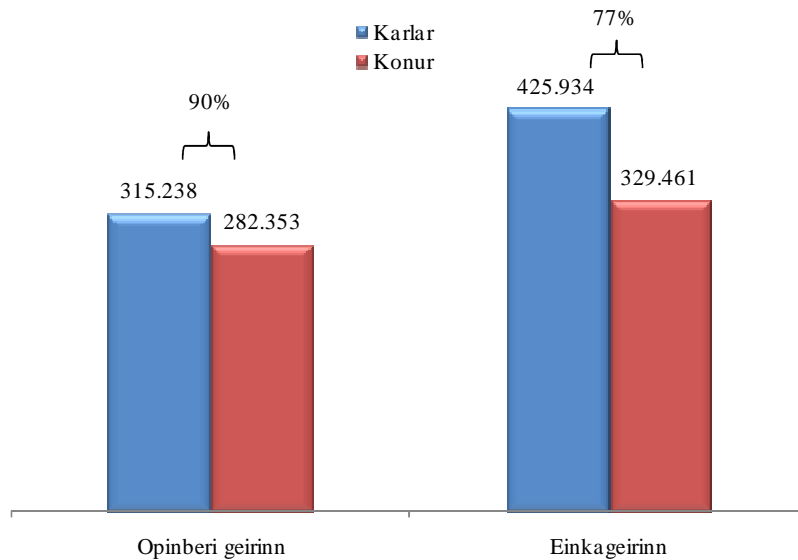
Grunnlaun fólks í fullu starfi

Ef meðalgrunnlaun starfsstétta eru skoðuð kemur fram marktækur munur á konum og körlum á meðal sérfræðinga ($t(94,83) = -3,428$; $p < ,01$) þar sem konur eru að jafnaði með 77% af grunnlaunum karla; á meðal tækna og sérmenntaðra ($t(28,73) = -3,213$; $p < ,01$) þar sem konur eru að jafnaði með 62% af grunnlaunum karla; á meðal þjónustu-, sölu- og afgreiðslufólks ($t(39,42) = -3,877$; $p < ,001$) þar sem konur eru að jafnaði með 66% af grunnlaunum karla; og á meðal ósérhæfð starfsfólks ($t(43,68) = -3,328$; $p < ,01$) þar sem konur eru að jafnaði með 64% að grunnlaunum karla (sjá mynd 4 og töflu 4).

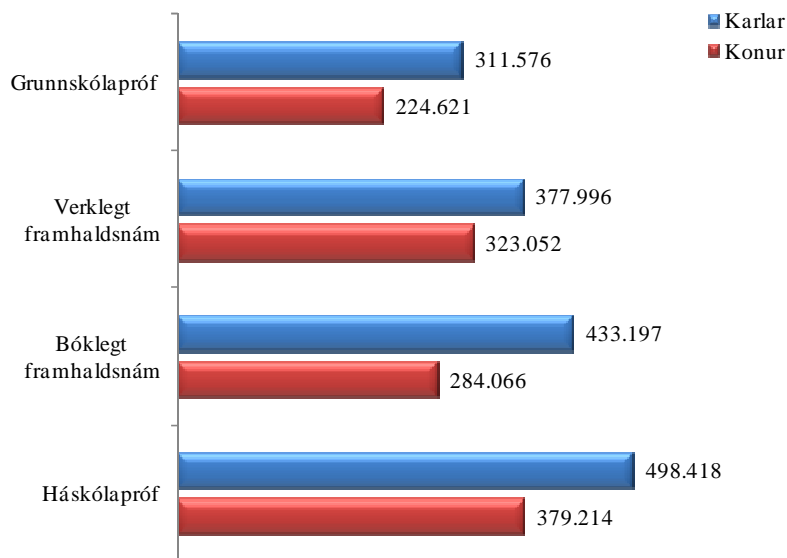
Mynd 4. Meðalgrunnlaun karla og kvenna eftir starfi

Grunnlaun í einkageiranum (393 þús.) eru að meðaltali þriðjungi hærri en laun í opinbera geiranum (295 þús.). Eins og sjá má á mynd 5 hafa konur í einkageiranum að jafnaði 77% af grunnlaunum karla í einkageiranum (marktækur munur, $t(283,08) = -4,048$; $p < ,001$). Grunnlaun í opinbera geiranum eru mun jafnari milli kynja en þar hafa konur 90% af launum karla (munur ekki marktækur).

Mynd 5. Meðalgrunnlaun karla og kvenna eftir atvinnugeira

Marktækur munur var á meðalgrunnlaunum karla og kvenna á meðal allra menntunarhópa nema þeirra sem lokið höfðu verklegu framhalskólanámi. Að jafnaði höfðu konur með grunnskólamenntun 72% af grunnlaunum karla með grunnskólamenntun ($t(99,40) = -3,348; p < ,01$). Konur sem lokið höfðu bóklegu framhaldsskólanámi voru með 66% af grunnlaunum karla með sambærilega menntun ($t(60,56) = -3,476; p < ,01$) og háskólamenntaðar konur höfðu að meðaltali 76% af grunnlaunum háskólamenntaðra karla ($t(115,19) = -3,284; p < ,01$) (sjá mynd 6 og töflu 4).

Mynd 6. Meðalgrunnlaun karla og kvenna eftir menntun

Í töflu 5 má finna nánari upplýsingar um þær niðurstöður sem settar eru fram í myndum 3 til 6 en þar er einnig skoðaður hlutfallslegur munur á launum kynjanna eftir ábyrgð, aldri og atvinnugrein. Í töflunum kemur fram hver laun kvenna eru sem hlutfall af launum karla en mesti launamunurinn kemur fram í opinberri þjónustu í heilbrigðisgeiranum þar sem konur hafa 43% af launum karla og í landbúnaði og fiskiðnaði (49%).

Tafla 5. Munur á grunnlaunum karla og kvenna eftir bakgrunni

Grunnlaun	Allir		Karlar		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Starfsstétt							
Stjórnendur	514.963	68	512.460	50	521.917	18	102%
Sérfræðingar**	391.182	112	443.198	54	342.754	58	77%
Tæknar og sérm. starfs.**	345.963	57	432.891	27	267.728	30	62%
Skrifstofufólk	341.212	56	471.650	13	301.777	43	64%
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.***	267.298	70	330.744	31	216.867	39	66%
Bændur og fiskimenn	423.158	17	418.355	16	-	1	-
Iðnaðarmenn	327.151	63	329.935	54	310.444	9	94%
Véla- og vélgæslufólk	280.497	14	259.766	13	-	1	-
Ósérhæft starfsfólk **	272.839	48	307.901	33	195.704	15	64%
Geiri							
Opinberi geirinn	295.391	169	315.238	67	282.353	102	90%
Einkageirinn***	393.303	340	425.934	225	329.461	115	77%
Atvinnurgrein							
Landbúnaði/fiskiðnaði	401.937	33	451.013	26	219.656	7	49%
Byggingariðnaði	337.962	55	339.626	51	316.750	4	93%
Upplýsinga- og þekkingariðnaði	469.432	33	468.528	27	473.500	6	101%
Öðrum iðnaði	356.704	52	345.957	38	385.874	14	112%
Opinber þj. í menntageiranum	285.562	55	312.258	17	273.620	38	88%
Opinber þj.í heilbrigðisgeiranum*	369.932	35	676.571	7	293.272	28	43%
Önnur opinber þjónusta	317.561	63	336.668	27	303.231	36	90%
Veitur	317.201	13	255.957	9	455.000	4	178%
Samgöngur	409.769	22	439.737	14	357.325	8	81%
Fjármálastofnanir*	481.299	41	621.903	16	391.312	25	63%
Verslun / þjónusta***	334.207	108	399.631	61	249.294	47	62%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð	262.345	53	274.584	29	247.556	24	90%
1*	298.117	102	328.780	50	268.633	52	82%
2*	329.908	119	372.988	56	291.614	63	78%
3**	373.251	124	409.502	81	304.964	43	74%
Ber mikla ábyrgð	467.579	118	491.715	80	416.768	38	85%
Menntun							
Grunnskólamenntun**	270.955	137	311.576	73	224.621	64	72%
Verklegt framhaldsskólanám	364.077	150	377.996	112	323.052	38	85%
Bóklegt framhaldsskólanám**	356.813	82	433.197	40	284.066	42	66%
Háskólamenntun**	437.183	146	498.418	71	379.214	75	76%
Aldur							
29 ára og yngri	313.487	81	348.520	45	269.695	36	77%
30 til 39 ára	370.676	117	398.229	73	324.963	44	82%
40 til 49 ára**	401.746	155	447.131	91	337.214	64	75%
50 til 59 ára**	352.518	107	403.572	55	298.518	52	74%
60 ára og eldri	290.663	56	317.395	32	255.021	24	80%
Allir*	358.583	516	397.960	296	305.602	220	77%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

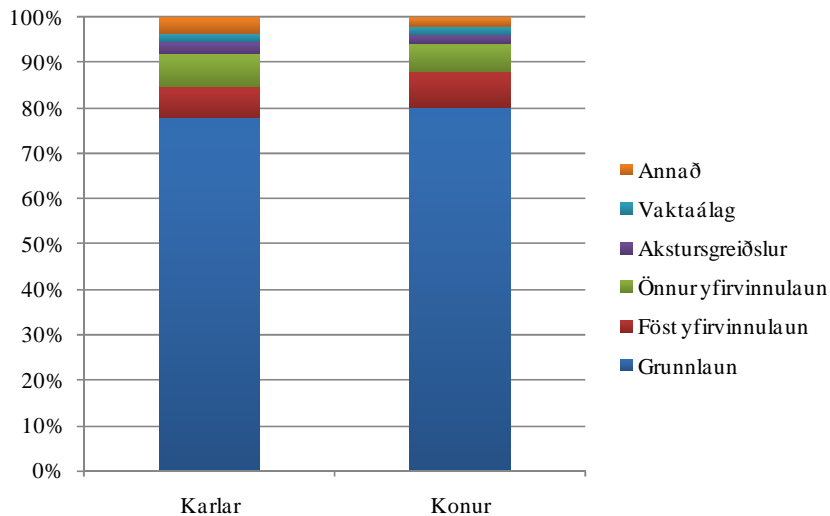
** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Heildarlaun fólks í fullu starfi

Með heildarlaunum er átt við laun (grunnlaun og yfirvinnulaun) og aðrar greiðslur sem fólk kann að hafa fyrir starf sitt (í könnuninni var alltaf spurt um aðalstarf). Að meðaltali eru heildarlaun fólks 18% hærri en mánaðarlaun, 19% hjá körlum og 15% hjá konum. Heildarlaun karla voru að meðaltali 473 þúsund en kvenna 351 þúsund eða 74% af launum karla ($t(587,78) = -7,392; p < ,001$) (sjá mynd 3). Eins og áður er ekki tekið tillit til vinnuframlags nema að því leiti að þessi greining nær einungis yfir fólk í fullu starfi.

Mynd 7 sýnir hvernig heildarlaun karla og kvenna voru samsett óháð starfshlutfalli. Nokkur hluti svarenda gaf upplýsingar um heildarlaun sín án þess þó að sundurliða þau og var þeim sleppt hér. Myndin sýnir heildarmeðalgreiðslur fyrir hvern launabátt, óháð því hvort allir fengu greiðslur í tilteknum flokki eða ekki. Samsetning heildarlauna var nokkuð svipuð eftir kyni. Nánari upplýsingar um samsetningu meðalheildarlauna má sjá í töflu 6.

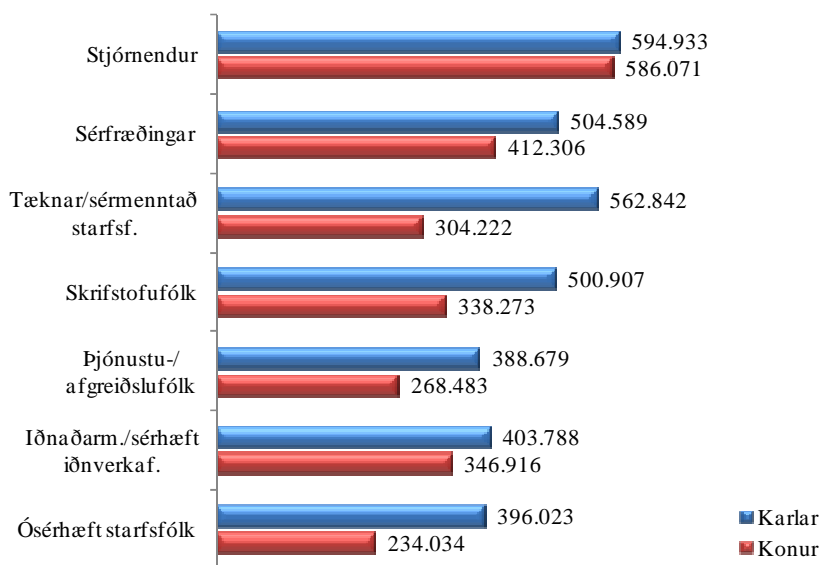

Mynd 7. Samsetning meðalheildarlauna allra karla og kvenna óháð starfshlutfalli

Tafla 6. Hlutfallsleg samsetning meðalheildarlauna karla og kvenna

	Allir		50%+ starfshlutfall		Í fullu starfi	
	Konur (%)	Karlar (%)	Konur (%)	Karlar (%)	Konur (%)	Karlar (%)
Grunnlaun	80,0	77,7	80,4	77,7	81,8	77,7
Föst yfirvinnulaun	7,9	6,9	7,8	6,9	7,9	6,8
Önnur yfirvinnulaun	6,2	7,5	6,0	7,5	4,3	7,6
Akstursgreiðslur	1,9	2,6	1,8	2,6	2,1	2,6
Vaktaálag	2,1	1,8	2,0	1,8	1,6	1,8
Annað	2,0	3,6	2,0	3,6	2,2	3,5
Alls	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Fjöldi	232	205	212	199	150	194

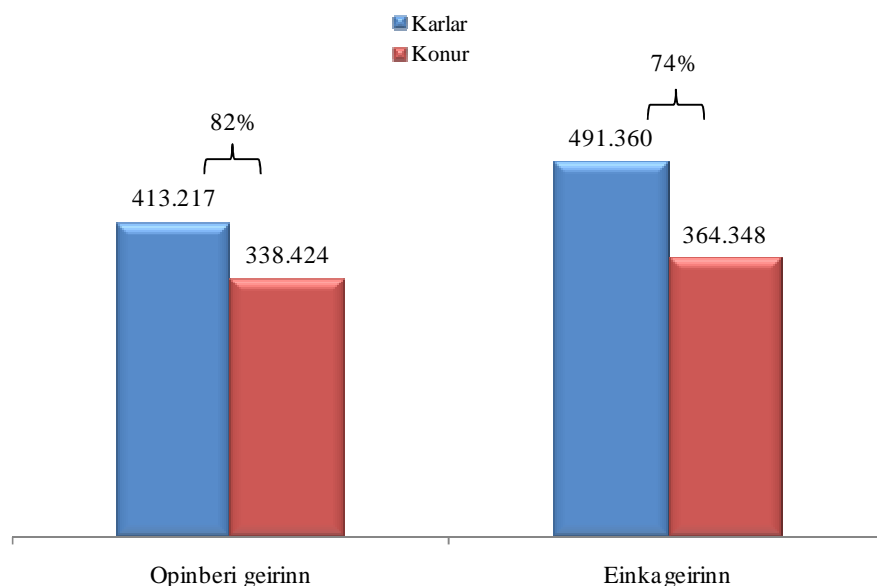
Ef meðalheildarlaun starfsstétta eru skoðuð kemur fram marktækur munur á konum og körlum á meðal sérfræðinga ($t(115,50) = -2,936; p < ,01$) þar sem konur eru að jafnaði með 82% af heildarlaunum karla; á meðal tækna og sérmenntaðra ($t(30,76) = -4,869; p < ,001$) þar sem konur eru að jafnaði með 54% af heildarlaunum karla; á meðal þjónustu-, sölu- og afgreiðslufólks ($t(49,97) = -3,904; p < ,001$) þar sem konur eru að jafnaði með 69% af heildarlaunum karla; og á meða ósérhæfð starfsfólks ($t(49,65) = -4,451; p < ,001$) þar sem konur eru að jafnaði með 59% af heildarlaunum karla (sjá mynd 8 og töflu 7).

Mynd 8. Heildarlaun karla og kvenna eftir stafi

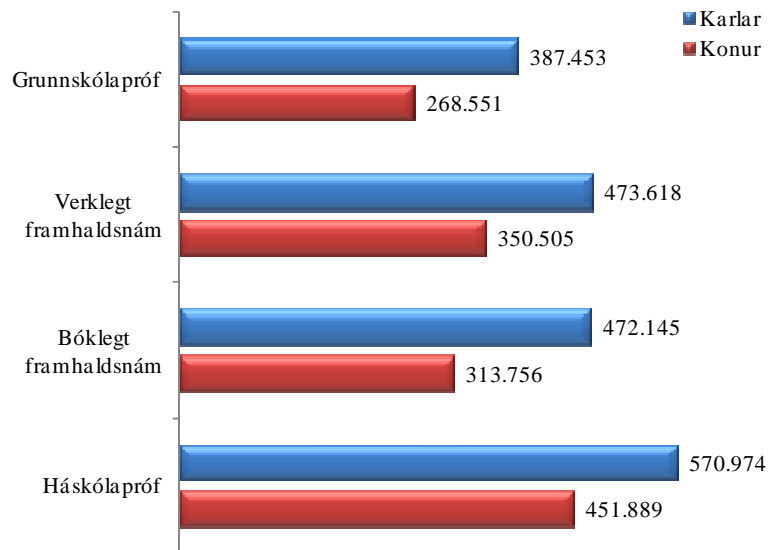
Eins og kom fram þegar að grunnlaun voru skoðuð eru laun karla og kvenna í opinbera geiranum jafnari en laun í einkageiranum en heldur dregur þó í sundur þegar

kemur að heildarlaunum. Konur í opinbera geiranum voru með 90% af grunnlaunum karla í sama geira (sjá töflu 5) en þegar heildarlaunin eru skoðuð eru konur að jafnaði með 82% af launum karla og er munurinn nú orðinn marktækur ($t(184) = -3,092$; $p < ,01$) (sjá mynd 9 og töflu 7). Konur í einkageiranum voru með 77% af grunnlaunum karla ($t(283,08) = -4,048$; $p < ,001$) (sjá töflu 5) og er munurinn á heildarlaunum kynjanna í einkageiranum svipaður þar sem konur voru að jafnaði með 74% af heildarlaunum karla ($t(330,31) = -5,73$; $p < ,001$) (sjá mynd 9 og töflu 7).

Mynd 9. Heildarlaun karla og kvenna eftir geira

Marktækur munur var á meðalheildarlaunum karla og kvenna á meðal allra menntunarrhópa, þar með talið þeirra sem lokið höfðu verklegu framhalskólanámi. Að jafnaði höfðu konur með grunnskólamenntun 69% af grunnlaunum karla með grunnskólamenntun ($t(119,44) = -4,848$; $p < ,001$). Konur með verklegt framhaldsskólapróf voru með 74% af heildarlaunum karla með sambærilega menntun ($t(181) = -3,442$; $p < ,01$). Konur sem lokið höfðu bóklegu framhaldsskólanámi voru með 66% af grunnlaunum karla með sambærilega menntun ($t(68,30) = -3,917$; $p < ,001$) og háskólamenntaðar konur höfðu að meðaltali 79% af grunnlaunum háskólamenntaðra karla ($t(127,76) = -3,212$; $p < ,01$) (sjá mynd 10 og töflu 7).

Mynd 10. Heildarlaun karla og kvenna eftir menntun

Í töflu 7 má til viðbótar sjá meðalheildarlaun karla og kvenna eftir atvinnugrein, ábyrgð í starfi og aldri.

Tafla 7. Munur á heildarlaunum karla og kvenna eftir bakgrunni

Heildarlaun	Allir		Karlar		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Fullt starf							
Starfsstétt							
Stjórnendur	592.561	71	594.933	52	586.071	19	99%
Sérfræðingar**	458.072	123	504.589	61	412.306	62	82%
Tæknar og sérm. starfsf.***	422.574	59	562.842	27	304.222	32	54%
Skrifstofufólk	375.236	66	500.907	15	338.273	51	68%
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.***	315.968	81	388.679	32	268.483	49	69%
Bændur og fiskimenn	441.482	23	465.304	20	-	3	-
Iðnaðarmenn	396.341	84	403.788	73	346.916	11	86%
Véla- og vélgæslufólk	458.407	20	453.587	19	-	1	-
Ósérhæft starfsfólk***	349.296	52	396.023	37	234.034	15	59%
Geiri							
Opinberi geirinn**	366.974	186	413.217	71	338.424	115	82%
Einkageirinn***	449.449	397	491.360	266	364.348	131	74%
Atvinnugrein							
Landbúnaði/fiskiðnaði**	451.277	42	513.194	32	253.142	10	49%
Byggingariðnaði	428.309	70	429.902	65	407.600	5	95%
Upplýsinga- og þekkingariðnaði	509.509	38	510.072	31	507.014	7	99%
Öðrum iðnaði	428.058	63	439.242	47	395.207	16	90%
Opinber þj. í menntageiranum	350.413	57	383.979	18	334.921	39	87%
Opinber þj.í heilbrigðisgeiranum*	446.149	39	773.857	7	374.463	32	48%
Önnur opinber þjónusta*	379.037	70	431.136	28	344.304	42	80%
Veitur	458.244	13	441.797	9	495.250	4	112%
Samgöngur	505.152	26	533.370	17	451.851	9	85%
Fjármálastofnanir**	526.613	43	692.726	16	428.176	27	62%
Verslun / þjónusta***	371.712	120	448.989	66	277.262	54	62%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð*	305.544	58	333.312	32	271.367	26	81%
1**	348.545	113	392.619	55	306.751	58	78%
2	398.467	134	445.239	64	355.705	70	80%
3***	436.591	149	495.097	95	333.662	54	67%
Ber mikla ábyrgð	538.637	136	564.511	95	478.686	41	85%
Menntun							
Grunnskólamenntun***	332.115	159	387.453	85	268.551	74	69%
Verklegt framhaldsskólanám**	443.345	183	473.618	138	350.505	45	74%
Bóklegt framhaldsskólanám***	387.786	92	472.145	43	313.756	49	66%
Háskólamenntun**	509.511	155	570.974	75	451.889	80	79%
Aldur							
29 ára og yngri*	366.079	100	406.980	56	314.023	44	77%
30 til 39 ára**	424.955	126	460.751	77	368.704	49	80%
40 til 49 ára***	475.439	178	536.434	106	385.640	72	72%
50 til 59 ára***	414.450	121	485.426	62	339.865	59	70%
60 ára og eldri*	367.381	65	404.775	40	307.551	25	76%
Allir***	421.709	590	473.367	341	350.965	249	74%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

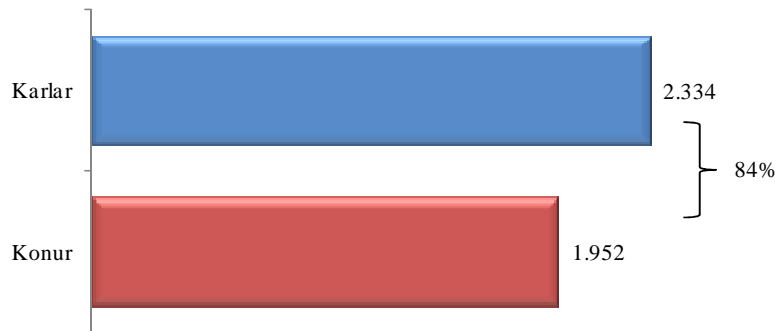
** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Heildartímaláun

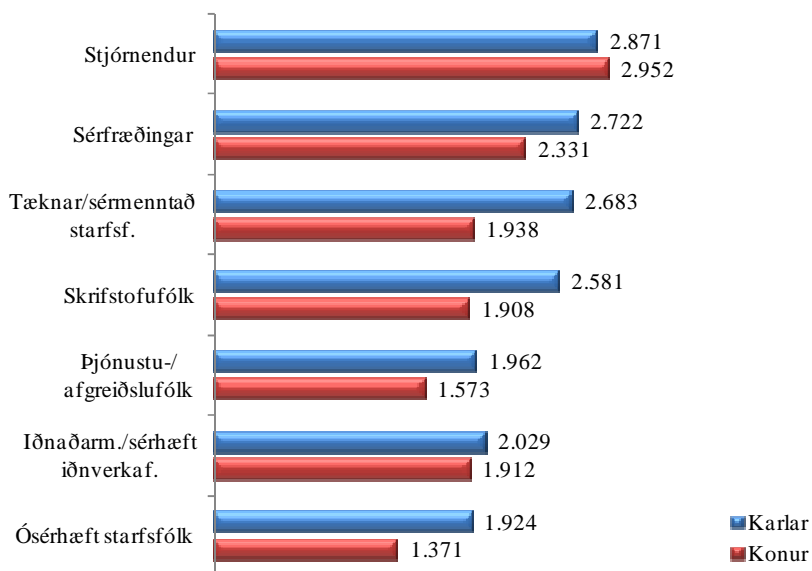
Heildartímaláun eru heildarlaun á mánuði deilt með unnum vinnustundum á mánuði. Þannig er tekið tillit til vinnuframlags þegar meðallaun eru skoðuð. Þar sem tekið er tillit til vinnustunda þá eru allir sem eru í 50% starfi eða meira hafðir með í þessari greiningu.

Þegar tekið er tillit til vinnutíma minnkar hlutfallslegur munur á launum karla og kvenna enda vinna karlar meira en konur, eins og áður hefur komið fram. Eins og sjá má á mynd 11 eru konur með 84% af heildartímaláunum karla ($t(630,12) = -4,645$; $p < ,001$) en sambærilegar tala fyrir grunnlaun var 77% og 74% fyrir heildarlaun.

Mynd 11. Heildartímaláun karla og kvenna

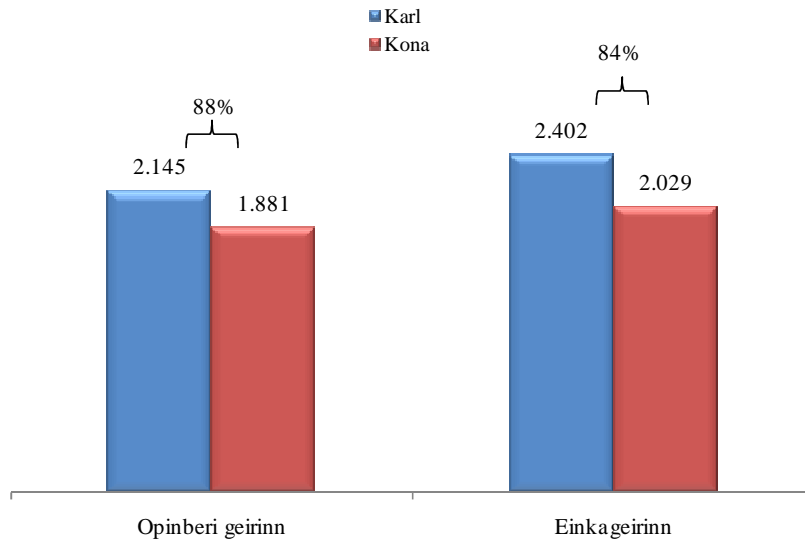
Ef meðaltal heildartímaláuna einstakra starfsstétta er skoðað kemur fram marktækur munur á konum og körlum á meðal sérfræðinga ($t(137) = -2,516$; $p < ,05$) þar sem konur eru að jafnaði með 86% af heildartímaláunum karla; á meðal tækna og sérmenntaðra ($t(74) = -3,483$; $p < ,001$) þar sem konur eru að jafnaði með 72% af heildartímaláunum karla; á meðal þjónustu-, sölu- og afgreiðslufólks ($t(111) = -2,885$; $p < ,01$) þar sem konur eru að jafnaði með 80% af heildartímaláunum karla; og á meðal ósérhæfðs starfsfólks ($t(57,19) = -3,411$; $p < ,01$) þar sem konur eru að jafnaði með 71% af heildartímaláunum karla (sjá mynd 12 og töflu 8).

Mynd 12. Heildartímalaun karla og kvenna eftir starfi

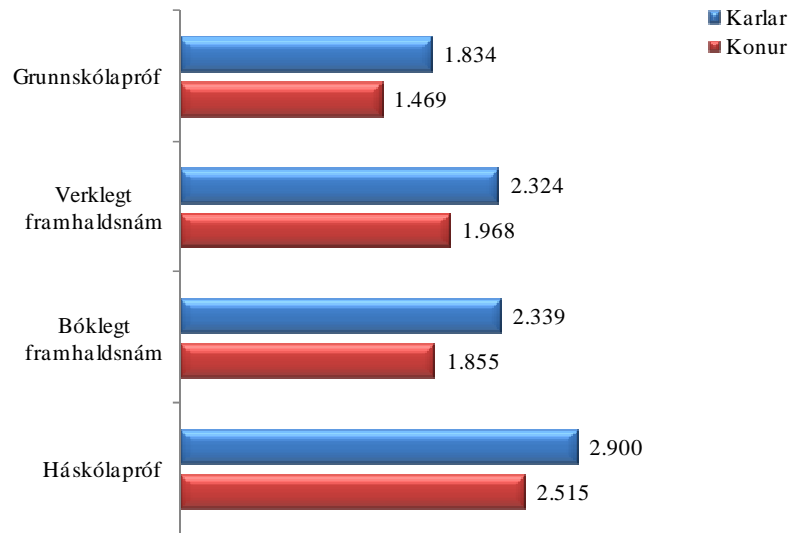
Eins og áður hefur starfsfólk í einkageiranum hærra laun en starfsfólk í einkageiranum en þegar tekið er tillit til vinnuframlags dregur verulega saman. Áður hefur komið fram að fólk í einkageiranum var með þriðjung hærri heildarlaun en fólk í opinbera geiranum en þegar tekið er tillit til vinnuframlags er þessi munur kominn niður í 13%. Konur hafa 88% af heildartímalaunum karla í opinbera geiranum og er sá munur marktækur ($t(241) = -2,358; p < ,05$) en 84% í einkageiranum og er sá munur einnig marktækur ($t(392,82) = -3,784; p < ,001$) (sjá mynd 13).

Mynd 13. Heildartímalaun karla og kvenna eftir atvinnugeira

Marktækur munur var á heildartímalaunum karla og kvenna á meðal allra menntunarhópa. Að jafnaði höfðu konur með grunnskólamenntun 80% af heildartímalaunum karla með grunnskólamenntun ($t(122,11) = -3,335; p < ,01$). Konur sem lokið höfðu verklegu framhaldsskólanámi voru með 85% af heildartímalaunum karla með sambærilega menntun ($t(194) = -2,239; p < ,05$), konur sem lokið höfðu bóklegu framhaldsskólaprófi voru með 79% af heildartímalaunum karla sem lokið höfðu sambærilegu námi ($t(78,45) = -2,866; p < ,01$) og háskólamenntaðar konur höfðu að meðaltali 87% af heildartímalaunum háskólamenntaðra karla ($t(132,51) = -2,595; p < ,05$) (sjá mynd 14 og töflu 8).

Mynd 14. Heildartímalau karla og kvenna eftir menntun

Tafla 8. Munur á heildartímalaunum karla og kvenna eftir bakgrunni

Heildartímalau 50% eða hærra starfshlutfall	Allir		Karlar		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Starfsstétt							
Stjórnendur	2.893	70	2.871	51	2.952	19	103%
Sérfræðingar*	2.514	139	2.722	65	2.331	74	86%
Tæknar og sérm. starfsf.**	2.202	76	2.683	27	1.938	49	72%
Skrifstofufólk*	2.037	83	2.581	16	1.908	67	74%
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.*	1.694	113	1.962	35	1.573	78	80%
Bændur og fiskimenn	1.467	20	1.516	17	-	3	-
Iðnaðarmenn	2.012	88	2.029	75	1.912	13	94%
Véla- og vélgæslufólk	2.233	19	2.166	18	-	1	-
Ósérhæft starfsfólk**	1.721	60	1.924	38	1.371	22	71%
Geiri - Allir							
Opinberi geirinn*	1.964	243	2.145	76	1.881	167	88%
Einkageirinn***	2.260	430	2.402	267	2.029	163	84%
Atvinnugrein							
		673					
Landbúnaði/fiskiðnaði**	1.801	40	1.980	29	1.330	11	67%
Byggingariðnaði	2.158	72	2.152	66	2.218	6	103%
Upplýsinga- og þekkingariðnaði	2.782	40	2.836	31	2.594	9	91%
Öðrum iðnaði	2.140	73	2.143	50	2.133	23	100%
Opinber þj. í menntageiranum	1.847	74	2.021	20	1.783	54	88%
Opinber þj.í heilbrigðisgeiranum	2.303	67	3.581	7	2.154	60	60%
Önnur opinber þjónusta*	2.038	83	2.272	29	1.912	54	84%
Veitur	2.508	13	2.384	9	-	4	-
Samgöngur	2.516	23	2.495	14	2.549	9	102%
Fjármálastofnanir**	2.832	46	3.643	16	2.400	30	66%
Verslun / þjónusta**	1.918	137	2.234	69	1.598	68	72%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð*	1.725	68	1.798	32	1.661	36	92%
1**	1.870	141	2.078	57	1.729	84	83%
2*	2.062	172	2.150	72	1.998	100	93%
3***	2.216	164	2.395	93	1.982	71	83%
Ber mikla ábyrgð	2.674	135	2.756	93	2.490	42	90%
Menntun							
Grunnskólamenntun**	1.633	191	1.834	86	1.469	105	80%
Verklegt framhaldsskólanám*	2.217	196	2.324	137	1.968	59	85%
Bóklegt framhaldsskólanám**	2.052	113	2.339	46	1.855	67	79%
Háskólamenntun*	2.682	179	2.900	78	2.515	101	87%
Aldur							
29 ára og yngri*	1.852	117	1.960	65	1.717	52	88%
30 til 39 ára**	2.243	148	2.377	77	2.098	71	88%
40 til 49 ára	2.390	197	2.631	105	2.114	92	80%
50 til 59 ára**	2.068	141	2.323	61	1.874	80	81%
60 ára og eldri*	1.933	77	2.086	39	1.775	38	85%
Allir***	2.147	680	2.334	347	1.952	333	84%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Opinberi geirinn og einkageirinn

Meðalheildarlaun í einkageiranum voru 22% hærri en heildarlaun í opinbera geiranum. Meiri munur er milli karla en kvenna í þessum geirum en karlar í einkageiranum hafa 19% hærri laun en karlar í opinbera geiranum en sambærilegur munur milli kvenna er 8%. Launamunur milli geira minnkar þó nokkuð ef tekið er tillit til vinnuframlags eða niður í 15%, 12% milli karla en 8% milli kvenna.

Eins og áður hefur komið fram eru laun almennt jafnari milli kynjanna í opinbera geiranum en einkageiranum. Í opinbera geiranum eru konur með 82% af launum karlar en í einkageiranum er þetta hlutfall 74% milli kynjanna.

Eins og sjá má í töflum 9 og 10 eru konur hjá hinu opinbera með 84% af heildarlaunum karla ($t(184) = -3,092$; $p < ,001$) en þegar tekið er tillit til vinnutíma eykst hlutfallið upp í 88% ($t(241) = -2,358$; $p < ,05$). Kvenstjórnendur í opinbera geiranum eru með um 30% hærri heildarlaun en karlar í sömu stöðu ($t(16) = -2,511$; $p < ,05$) Mesti munur á heildarlaunum hjá hinu opinbera er meðal tækna og sérhæfðra starfsmanna þar sem konur hafa 59% af launum karla ($t(24) = -3,757$; $p < ,01$) en þegar tekið er tillit til vinnutíma minnkar munurinn og verður 87% og tölfræðilega ómarktækur

Þegar að litið er til menntunar kemur fram marktækur munur á launum kynjanna hjá þeim sem hafa verklegt framhaldsnám þar sem konur hafa 65% af launum karla ($t(35) = -3,105$; $p < ,01$). Þessi munur fer í 72% þegar að tekið er tillit til vinnutíma, en er áfram marktækur ($t(43) = -2,756$; $p < ,01$).

Tafla 9. Heildarlaun í opinbera geiranum og bakgrunnur

Heildarlaun	Allir		Karlar		Konur		Munur Kvk./kk.
	Opinberi geirinn - fullt starf	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	
Starfsstétt							
Stjórnendur*	578.333	18	515.455	11	677.143	7	131%
Sérfræðingar	403.331	65	420.039	24	393.551	41	94%
Tæknar og sérm. starfsf.**	357.268	26	509.004	7	301.366	19	59%
Skrifstofufólk	261.829	22	-	2	266.512	20	-
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.	263.407	26	307.981	9	239.809	17	78%
Iðnaðarmenn	371.577	7	397.208	5	-	2	-
Ósérhæft starfsfólk	262.274	12	281.755	7	235.000	5	83%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð	279.673	16	310.437	7	255.746	9	82%
1*	315.298	41	400.166	13	275.895	28	69%
2	348.101	53	352.453	16	346.219	37	98%
3**	369.260	47	443.797	23	297.828	24	67%
Ber mikla ábyrgð	518.987	29	509.718	12	525.530	17	103%
Menntun opinberi geiri							
Grunnskólamenntun	250.681	42	293.471	12	233.565	30	80%
Verklegt framhaldsskólanám**	407.330	37	478.815	21	313.507	16	65%
Bóklegt framhaldsskólanám	303.645	29	360.746	11	268.751	18	74%
Háskólamenntun	436.779	77	436.794	27	436.771	50	100%
Aldur							
29 ára og yngri	262.806	21	233.400	5	271.996	16	117%
30 til 39 ára*	327.101	34	383.016	16	277.400	18	72%
40 til 49 ára*	407.960	55	469.447	22	366.969	33	78%
50 til 59 ára	378.702	51	399.104	14	370.982	37	93%
60 ára og eldri	394.608	25	437.705	14	339.756	11	78%
Allir**	366.974	186	413.217	71	338.424	115	82%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Tafla 10. Heildartímalaun í opinbera geiranum og bakgrunnur

Heildartímalaun Opinberi geirinn, 50% eða hærra starfshlutf.	Allir		Karlar		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Starfsstétt							
Stjórnendur	2.904	18	2.620	11	3.351	7	128%
Sérfræðingar	2.235	79	2.242	26	2.231	53	100%
Tæknar og sérm. starfsf.	1.975	38	2.254	7	1.912	31	85%
Skrifstofufólk	1.519	28	-	2	1.536	26	-
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.	1.469	43	1.723	10	1.392	33	81%
Ósérhæft starfsfólk	1.538	17	1.636	8	1.451	9	89%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð	1.700	22	1.964	8	1.549	14	79%
1*	1.688	57	2.042	14	1.573	43	77%
2	1.886	78	1.844	19	1.900	59	103%
3	2.054	57	2.280	23	1.901	34	83%
Ber mikla ábyrgð	2.739	29	2.606	12	2.833	17	109%
Menntun opinberi geiri							
Grunnskólamenntun	1.377	62	1.629	13	1.310	49	80%
Verklegt framhaldsskólanám*	2.115	45	2.478	22	1.767	23	71%
Bóklegt framhaldsskólanám	1.645	38	1.705	12	1.617	26	95%
Háskólamenntun	2.400	97	2.307	29	2.440	68	106%
Aldur							
29 ára og yngri	1.527	30	1.373	8	1.584	22	115%
30 til 39 ára	1.838	49	2.013	18	1.737	31	86%
40 til 49 ára*	2.150	66	2.501	22	1.974	44	79%
50 til 59 ára	2.049	62	2.059	14	2.046	48	99%
60 ára og eldri	2.012	36	2.285	14	1.839	22	81%
Allir*	1.964	243	2.145	76	1.881	167	88%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Í einkageiranum eru konur með 74% af launum karla ($t(330,31) = -5,729$; $p < ,001$). en ef tekið er tillit til vinnutíma eru konur með 85% af launum karla ($t(392,817) = -3,784$; $p < ,001$).

Eins og sjá má í töflum 11 og 12 er minnsti munur á heildarlaunum meðal iðnaðarmanna í einkageiranum en þar hafa konur 88% af heildarlaunum karla og ef tekið er tillit til vinnutíma er þessi munur ekki til staðar. Mesti munur á heildarlaunum kynjanna hjá starfstéttum er meðal tækna og sérmenntaðs starfsfólks en þar hafa konur 53% af launum karla og hjá ósérhæfðu starfsfólki er þessi munur 56%. Ef tekið er tillit til vinnutíma minnkar þessi munur í 67% hjá bæði tæknum og sérmenntuðum og ósérhæfðu starfsfólki. Ólíkt því sem gerist í opinbera geiranum er minnsti launamunur kynjanna í einkageiranum meðal þeirra sem eru með verklegt framhaldsskólanám að baki en mestur hjá þeim sem eru með bóklegt framhaldsskólanám hvort sem litið er til heildarlauna eða heildartímalauna.

Tafla 11. Heildarlaun í einkageiranum og bakgrunnur

Heildarlaun Einkageirinn, fullt starf	Allir		Karlar		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Starfsstétt							
Stjórnendur	599.843	52	619.913	40	532.946	12	86%
Sérfræðingar	525.024	57	559.433	37	461.368	20	82%
Tæknar og sérm. starfsf.***	478.215	32	581.686	20	305.763	12	53%
Skrifstofufólk*	431.939	44	544.893	13	384.571	31	71%
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.***	340.815	55	420.257	23	283.716	32	68%
Bændur og fiskimenn	483.899	19	496.711	17	-	2	-
Iðnaðarmenn	397.968	76	403.649	67	355.675	9	88%
Véla- og vélgæslufólk	445.521	17	438.991	16	-	1	-
Ósérhæft starfsfólk***	379.848	39	422.686	30	237.057	9	56%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð	315.399	42	339.717	25	279.637	17	82%
1	367.478	72	390.283	42	335.551	30	86%
2*	442.095	77	482.852	47	378.242	30	78%
3**	467.592	101	512.069	71	362.330	30	71%
Ber mikla ábyrgð*	547.220	105	577.358	81	445.504	24	77%
Menntun							
Grunnskólamenntun***	363.615	115	407.745	71	292.406	44	72%
Verklegt framhaldsskólanám*	454.146	143	472.941	115	376.951	28	80%
Bóklegt framhaldsskólanám**	426.518	63	510.439	32	339.889	31	67%
Háskólamenntun*	589.502	76	646.451	48	491.877	28	76%
Aldur							
29 ára og yngri	396.012	78	423.998	51	343.151	27	81%
30 til 39 ára	462.449	91	481.140	61	424.443	30	88%
40 til 49 ára**	505.612	123	553.978	84	401.438	39	72%
50 til 59 ára***	444.510	68	519.587	46	287.531	22	55%
60 ára og eldri*	352.502	37	387.214	24	288.419	13	74%
Allir***	449.449	397	491.360	266	364.348	131	74%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Tafla 12. Heildartímalaun í einkageiranum og bakgrunnur

Heildartímalaun Einkageirinn, 50% eða hærra starfshlutf.	Allir		Karlar		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Starfsstétt							
Stjórnendur	2.900	51	2.956	39	2.720	12	92%
Sérfræðingar	2.916	59	3.042	39	2.671	20	88%
Tæknar og sérm. starfsf.**	2.407	37	2.833	20	1.906	17	67%
Skrifstofufólk	2.301	55	2.765	14	2.143	41	78%
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.*	1.832	70	2.057	25	1.707	45	83%
Bændur og fiskimenn	1.603	16	1.605	14	-	2	-
Iðnaðarmenn	2.025	78	2.031	68	1.985	10	98%
Véla- og vélgæslufólk	2.149	16	2.064	15	-	1	-
Ósérhæft starfsfólk*	1.812	42	2.001	30	1.342	12	67%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð	1.738	46	1.743	24	1.732	22	99%
1	1.993	84	2.089	43	1.891	41	91%
2	2.244	90	2.295	52	2.173	38	95%
3	2.302	106	2.434	69	2.057	37	85%
Ber mikla ábyrgð	2.680	104	2.814	79	2.257	25	80%
Menntun - einkageiri							
Grunnskólamenntun*	1.774	127	1.904	71	1.608	56	84%
Verklegt framhaldsskólanám	2.258	148	2.298	113	2.128	35	93%
Bóklegt framhaldsskólanám***	2.258	75	2.562	34	2.006	41	78%
Háskólamenntun*	3.040	80	3.250	49	2.708	31	83%
Aldur							
29 ára og yngri	1.977	86	2.042	57	1.848	29	90%
30 til 39 ára	2.435	98	2.488	59	2.354	39	95%
40 til 49 ára*	2.511	131	2.666	83	2.243	48	84%
50 til 59 ára***	2.108	77	2.458	45	1.616	32	66%
60 ára og eldri	1.898	38	2.006	23	1.731	15	86%
Allir***	2.260	430	2.402	267	2.029	163	84%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Höfuðborgarsvæðið og landsbyggðin

Að meðaltali eru heildarlaun á höfuðborgarsvæðinu 12% hærra en á landsbyggðinni og ef tekið er tillit til vinnuframlags breiðkar bilið en 19% munur er á heildartíma-launum milli starfsmanna á landsbyggðinni og á höfuðborgarsvæðinu. Karlar á höfuðborgarsvæðinu hafa 16% hærra heildartímakaup en karlar á landsbyggðinni en þessi munur er 29% á meðal kvenna.

Launamunur kynjanna er einnig meiri á landsbyggðinni en þar hafa konur að meðaltali 70% af heildarlaunum karla ($t(62,63) = -4,377; p < ,001$) en sambærilegt hlutfall er 75% á höfuðborgarsvæðinu ($t(351,58) = -5,331; p < ,001$).

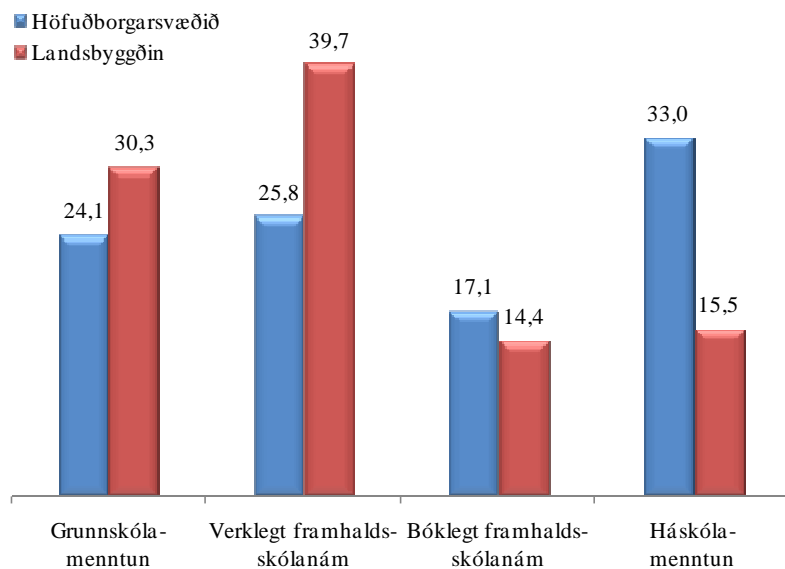
Í töflum 13 og 14 má sjá heildarlaun fólks eftir bakgrunni á höfuðborgarsvæðinu annars vegar og á landsbyggðinni hins vegar. Ekki er marktækur munur á heildarlaunum sérfræðinga á höfuðborgarsvæðinu en á landsbyggðinni voru kvensérfræðingar með 62% af heildarlaunum karlsérfræðinga ($t(28) = -3,616; p < ,01$). Mesti launamunurinn á höfuðborgarsvæðinu er hjá tæknum og sérmenntuðu starfsfólki, þar sem konur voru að jafnaði með 48% af heildarlaunum karla ($t(19,23) = -4,632; p < ,001$), en munurinn í sömu starfstétt á landsbyggðinni var ekki tölfræðilega marktækur. Þetta helgast af því að konur í þessari starfsgrein eru með svipuð laun hvort sem þær búa á höfuðborgarsvæðinu eða landsbyggð en karlar í þessari stétt á höfuðborgarsvæðinu hafa mun hærra laun en kynbræður þeirra á landsbyggðinni. Á meðal ósérhæfðs starfsfólks voru konur á höfuðborgarsvæðinu með 64% af heildarlaunum karla ($t(27) = -2,089; p < ,05$) og konur á landsbyggðinni voru með 53% af heildarlaunum karla á landsbyggðinni ($t(20,42) = -3,533; p < ,01$).

Eins og áður hefur komið fram þá eru konur í opinbera geiranum með 82% af launum karla í sama geira þegar litið er á landið í heild, en þegar þetta er skoðað eftir landssvæði þá eru laun karla og kvenna mun jafnari á höfuðborgarsvæðinu (konur með 93% af launum karla og munurinn ekki marktækur) en á landsbyggðinni (konur með 65% af launum karla ($t(32,78) = -3,882; p < ,01$)). Þessi munur á milli höfuðborgarsvæðisins og landsbyggðarinnar er ekki til staðar í einkageiranum, en á höfuðborgarsvæðinu hafa konur í einkageiranum 72% af heildarlaunum karla á sama svæði ($t(234) = -4,476; p < ,001$) og á landsbyggðinni hafa þær 71% af heildarlaunum karla á landsbyggðinni ($t(144,59) = -5,371; p < ,001$).

Annað sem vekur athygli er að þegar litið er til menntunar er launamunur kynjanna á höfuðborgarsvæðinu hlutfallslega minnstur hjá þeim sem hafa háskólamenntun en þar eru konur með 84% af launum karla ($t(102) = -2,022; p < ,05$)

en á landsbyggðinni er launmunurinn svipaður á öllum menntunarstigum en þar eru konur með á bilinu 65% til 71% af heildarlaunum karla.

Á mynd 15 má sjá að á höfuðborgarsvæðinu er menntunarstig fólks nokkuð ólíkt því sem gerist á landsbyggðinni. Hlutfallslega fleiri á landsbyggðinni eru með grunnskólapróf og verklegt framhaldsskólapróf á meðan hlutfall háskólamenntaðra er hærra á höfuðborgarsvæðinu en á landsbyggðinni.

Mynd 15. Menntun eftir búsetu

Tafla 13. Heildarlaun á höfuðborgarsvæðinu og bakgrunnur

Heildarlaun Höfuðborgarsvæðið	Allir		Karlar		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Starfsstétt							
Stjórnendur	671.531	44	666.581	31	683.335	13	103%
Sérfræðingar	464.452	93	489.563	49	436.487	44	89%
Tæknar og sérm. starfsf.***	461.709	36	635.306	17	306.386	19	48%
Skrifstofufólk	387.369	50	510.310	12	348.546	38	68%
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.	284.349	48	341.867	15	258.204	33	76%
Iðnaðarmenn	427.366	38	434.651	32	388.512	6	89%
Véla- og vélgæslufólk	394.804	9	375.404	8	-	1	-
Ósérhæft starfsfólk*	367.786	29	408.266	21	261.525	8	64%
Geiri							
Opinberi geirinn	370.520	119	386.290	47	360.226	72	93%
Einkageirinn***	478.940	236	536.445	145	387.311	91	72%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð	313.192	35	335.702	17	291.933	18	87%
1**	354.392	79	413.009	35	307.764	44	75%
2	425.363	83	487.733	35	379.884	48	78%
3*	443.008	80	490.868	50	363.240	30	74%
Ber mikla ábyrgð	594.560	81	621.161	55	538.290	26	87%
Menntun							
Grunnskólamenntun***	326.073	87	386.925	44	263.806	43	68%
Verklegt framhaldsskólanám*	469.431	89	513.680	60	377.880	29	74%
Bóklegt framhaldsskólanám**	401.869	62	494.688	28	325.429	34	66%
Háskólamenntun*	525.887	119	570.724	60	480.291	59	84%
Aldur							
29 ára og yngri*	384.158	68	445.218	34	323.098	34	73%
30 til 39 ára	458.021	83	485.014	53	410.332	30	85%
40 til 49 ára**	479.034	110	551.954	56	403.412	54	73%
50 til 59 ára**	465.241	62	563.282	29	379.085	33	67%
60 ára og eldri*	348.191	35	392.621	20	288.950	15	74%
Allir***	440.960	358	499.688	192	373.034	166	75%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Tafla 14. Heildarlaun á landsbyggðinni og bakgrunnur

Heildarlaun	Allir		Karlur		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Landsbyggðin							
Starfsstétt							
Stjórnendur	463.870	27	489.167	21	375.333	6	77%
Sérfræðingar**	438.296	30	565.946	12	353.196	18	62%
Tæknar og sérm. starfsf.	361.318	23	439.654	10	301.060	13	68%
Skrifstofufólk	337.319	16	-	3	308.246	13	-
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.**	361.959	33	429.984	17	289.683	16	67%
Bændur og fiskimenn	411.794	19	436.005	16	-	3	-
Iðnaðarmenn	370.711	46	379.700	41	297.000	5	78%
Véla- og vélgæslufólk	510.446	11	510.446	11			
Ósérhæft starfsfólk**	325.982	23	379.955	16	202.617	7	53%
Geiri							
Opinberi geirinn**	360.676	67	465.949	24	301.918	43	65%
Einkageirinn***	406.220	161	437.332	121	312.107	40	71%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð*	293.905	23	330.604	15	225.095	8	68%
1	334.961	34	356.937	20	303.569	14	85%
2**	354.697	51	393.953	29	302.950	22	77%
3***	429.151	69	499.796	45	296.691	24	59%
Ber mikla ábyrgð*	456.278	55	486.618	40	375.371	15	77%
Menntun							
Grunnskólamenntun**	339.416	72	388.020	41	275.133	31	71%
Verklegt framhaldsskólanám**	418.646	94	442.802	78	300.888	16	68%
Bóklegt framhaldsskólanám**	358.682	30	430.067	15	287.298	15	67%
Háskólamenntun**	455.377	36	571.975	15	372.093	21	65%
Aldur							
29 ára og yngri	327.661	32	347.886	22	283.166	10	81%
30 til 39 ára**	361.130	43	407.170	24	302.976	19	74%
40 til 49 ára***	469.623	68	519.051	50	332.323	18	64%
50 til 59 ára**	361.077	59	417.008	33	290.086	26	70%
60 ára og eldri	389.770	30	416.929	20	335.451	10	80%
Allir***	392.003	232	439.450	149	306.828	83	70%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Eins og áður þegar tekið er tillit til vinnuframlags er launamunur kynjanna minni en þegar heildarlaun eru skoðuð (sjá töflur 15 og 16). Konur á höfuðborgarsvæðinu eru með 86% af heildartímalaunum karla á sama svæði ($t(413) = -3,443$; $p < ,001$) en konur á landsbyggðinni eru með 77% af launum karla ($t(252,56) = -5,439$; $p < ,001$).

Eins og áður var ekki marktækur munur á launum kvenna og karla í opinbera geiranum á höfuðborgarsvæðinu en á landsbyggðinni voru konur í opinbera geiranum að jafnaði með 69% af heildartímalaunum karla í opinbera geiranum ($t(33,28) = -3,481$; $p < ,01$). Þegar litið er til einkageirans voru konur á höfuðborgarsvæðinu með 84% af heildartímalaunum karla á höfuðborgarsvæðinu ($t(260,71) = -3,150$; $p < ,01$) og konur á landsbyggðinni voru með 78% af heildartímalaunum karla ($t(150,91) = -4,423$; $p < ,001$).

Munur á heildartímalaunum karla og kvenna eftir menntun var nokkuð ólíkur þegar höfuðborgarsvæðið og landsbyggðin voru borin saman. Á höfuðborgarsvæðinu voru grunnskólamenntaðar konur að jafnaði með 77% af launum grunnskólamenntaðra karla ($t(71,02) = -2,973$; $p < ,01$) og konur með bóklegt framhaldsskólanám að baki voru með 80% af heildartímalaunum karla ($t(74) = -2,285$; $p < ,05$). Á landsbyggðinni var kynjamunurinn marktækur á öllum menntunarstigum utan grunnskólamenntunar en þar voru konur með verklega framhaldsskólamenntun að meðaltali með 69% að heildartímalaunum karla með verklegt framhaldsskólapróf ($t(52,05) = -4,595$; $p < ,001$).

Tafla 15. Heildartímalaun á höfuðborgarsvæðinu og bakgrunnur

Heildartímalaun Höfuðborgarsvæðið	Allir		Karlur		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Starfsstétt							
Stjórnumendur	3.257	43	3.171	30	3.456	13	109%
Sérfræðingar	2.595	105	2.693	53	2.494	52	93%
Tæknar og sérm. starfsf.*	2.379	45	2.844	17	2.096	28	74%
Skrifstofufólk	2.105	63	2.567	13	1.985	50	77%
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.	1.654	66	1.747	19	1.616	47	92%
Iðnaðarmenn	2.176	38	2.167	31	2.219	7	102%
Véla- og vélgæslufólk	1.856	10	1.680	9	-	1	-
Ósérhæft starfsfólk*	1.881	33	2.100	21	1.498	12	71%
Geiri - höfuðborg							
Opinberi geirinn	2.043	148	2.027	50	2.052	98	101%
Einkageirinn**	2.438	264	2.624	150	2.193	114	84%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð	1.824	41	1.831	18	1.819	23	99%
1*	1.918	97	2.139	35	1.794	62	84%
2	2.239	105	2.298	42	2.199	63	96%
3	2.351	92	2.449	52	2.223	40	91%
Ber mikla ábyrgð	2.987	80	3.082	53	2.802	27	91%
Menntun							
Grunnskólamenntun**	1.710	106	1.954	48	1.507	58	77%
Verklegt framhaldsskólanám	2.388	95	2.471	59	2.250	36	91%
Bóklegt framhaldsskólanám*	2.158	76	2.450	30	1.968	46	80%
Háskólamenntun	2.758	137	2.888	63	2.647	74	92%
Aldur							
29 ára og yngri	1.957	80	2.128	41	1.778	39	84%
30 til 39 ára	2.477	95	2.521	53	2.421	42	96%
40 til 49 ára*	2.495	124	2.728	58	2.290	66	84%
50 til 59 ára*	2.295	74	2.663	28	2.072	46	78%
60 ára og eldri	1.908	42	2.067	20	1.762	22	85%
Allir***	2.292	415	2.475	200	2.122	215	86%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Tafla 16. Heildartímalaun á landsbyggðinni og bakgrunnur

Heildartímalaun	Allir		Karlur		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Landsbyggðin							
Starfsstétt							
Stjórnendur	2.314	27	2.444	21	1.861	6	76%
Sérfræðingar**	2.264	34	2.848	12	1.945	22	68%
Tæknar og sérm. starfsf.*	1.947	31	2.408	10	1.727	21	72%
Skrifstofufólk	1.824	20	2.643	3	1.680	17	64%
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.**	1.749	47	2.216	16	1.509	31	68%
Bændur og fiskimenn	1.363	16	1.404	13	-	3	-
Iðnaðarmenn	1.887	50	1.932	44	1.553	6	80%
Véla- og vélgæslufólk	2.652	9	2.652	9	-	-	-
Ósérhæft starfsfólk	1.526	27	1.706	17	1.220	10	72%
Geiri - landsbyggð							
Opinberi geirinn**	1.840	95	2.374	26	1.639	69	69%
Einkageirinn***	1.978	166	2.116	117	1.648	49	78%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð*	1.575	27	1.755	14	1.382	13	79%
1	1.762	44	1.980	22	1.544	22	78%
2	1.784	67	1.943	30	1.654	37	85%
3**	2.044	72	2.327	41	1.670	31	72%
Ber mikla ábyrgð	2.217	55	2.325	40	1.929	15	83%
Menntun							
Grunnskólamenntun	1.538	85	1.681	38	1.423	47	85%
Verklegt framhaldsskólanám***	2.056	101	2.213	78	1.527	23	69%
Bóklegt framhaldsskólanám*	1.833	37	2.131	16	1.607	21	75%
Háskólamenntun**	2.437	42	2.950	15	2.153	27	73%
Aldur							
29 ára og yngri	1.624	37	1.673	24	1.533	13	92%
30 til 39 ára**	1.824	53	2.059	24	1.630	29	79%
40 til 49 ára***	2.212	73	2.512	47	1.669	26	66%
50 til 59 ára*	1.817	67	2.035	33	1.606	34	79%
60 ára og eldri	1.963	35	2.106	19	1.792	16	85%
Allir***	1.920	265	2.142	147	1.643	118	77%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

3. KYNBUNDINN LAUNAMUNUR – HEILDAR- OG GRUNNLAUN

Niðurstöðurnar í kafla 2 gefa upplýsingar um hlutfallslegan mun á launum karla og kvenna eftir starfi, atvinnugeira, atvinnugrein, ábyrgð í starfi, menntun, aldri og þess hvort svarendur voru launþegar eða sjálfstætt starfandi. Hins vegar er þar ekki tekið tillit til samspils þessara áhrifaþátta auk vinnutíma á heildargreiðslur fólks, sem er nauðsynlegt til þess að draga ályktanir um hve mikill hluti af launamun karla og kvenna var óskýrður.

Launamunur karla og kvenna gæti því skýrst af því að karlar væru í ábyrgðarmeiri störfum en konur eða væru að jafnaði með aðra menntun en konurnar. Til dæmis kom fram að karlar og konur dreifðust á ólíkar starfsstéttir og hærra hlutfall karla en kvenna starfaði í einkageiranum. Það er því hugsanlegt að launamunur karla og kvenna hverfi þegar tillit hefur verið tekið til þessara þátta. Til að fá svör við slíkum spurningum var notuð fjölbreytuaðhvarfsgreining. Í fyrsta lagi var kannað hve mikill munur var á heildarlaunum karla og kvenna í 50% eða hærra starfshlutfalli, dagvinnulaunum þeirra og að lokum óskalaunum (1.líkan). Í öðru lagi hve mikill launamunur karla og kvenna var að teknu tilliti til vinnutíma (2. líkan), í þriðja lagi þegar tillit er einnig tekið til starfs (3. líkan), þá til menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess hvort fólk er sjálfstætt starfandi eða launþegar (4. líkan), og að lokum eru er tekið tillit til víxláhrifa kyns og menntunar og/eða kyns og starfs (5. líkan). Greiningin náði aðeins til fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli.

Leiðréttur kynbundinn launamunur - heildargreiðslur

Í töflu 17 eru kynntar niðurstöður aðhvarfsgreiningar á heildarlaun fyrir fólk í 50% eða hærra starfshlutfalli. Eins og fram kom í kaflanum um aðferð voru heildargreiðslur metnar á lógariþmískum kvarða. Til að breyta aðhvarfsstuðlunum (B) yfir á hlutfallskvarða -sem sýnir hve mikið laun hækka eða lækka hlutfallslega eftir frumbreytum - er tekinn antilógariþmi af stuðlinum (e_b) og síðan er 1 dreginn frá og loks margfaldað með 100 (sjá t.d. Stolzenberg, 1980). Ef til dæmis aðhvarfsstuðullinn fyrir áhrif kyns á laun er 0,35 (konu hafa gildið 0 og karlar gildið 1) þá myndu útreikningar með fyrrnefndri aðferð gefa til kynna að karlar væru með um 41,9% hærri laun en konur.

Á meðal fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli voru karlar að jafnaði með 43,4% hærri heildarlaun en konur (sjá töflu 17, 1. líkan)⁵. Í þessari greiningu fengu konur gildið 0 og karlar gildið 1. Það þýðir að samanburðurinn miðaðist við laun kvenna. Rétt er að benda á að máli skiptir hvort laun karla eða kvenna eru til viðmiðunar. Hér var spurt: Hversu miklu hærri voru laun karla en kvenna? Ef laun karla væru viðmiðunin væri spurt: Hversu miklu lægri voru laun kvenna en karlar?

Þegar leiðrétt hafði verið fyrir áhrif vinnutíma (líkan 2), lækkaði kynbundinn launamunur niður í 24,6%. Í framhaldinu var starfi, menntun og aldri, atvinnugeira, ábyrgð í starfi, því hvort fólk sé sjálfstætt starfandi eða launþegar bætt í líkanið og að lokum víxláhrifum fyrir kyn og menntun annars vegar og kyn og starf hins vegar (sjá líkön 3 og 4 og 5 í töflu 16). Það að víxláhrif kyns og menntunar séu til staðar merkir að menntun hefur mismikil áhrif á heildarlaun fólks eftir því hvort um karla eða konur er að ræða og á sama hátt gefa víxláhrif kyns og starfs upplýsingar um að starf hefur ekki sömu áhrif á heildarlaun karla og kvenna. Þegar víxláhrif eru til staðar þarf að túlka kynbundinn launamun innan hvers hóps, þannig er kynbundinn launamunur kannaður innan hvers menntunarhóps og innan hvers starfshóps.

Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur, atvinnugeira, ábyrgð í starfi, því hvort fólk var sjálfstætt starfandi eða launþegar, víxláhrifum kyns og menntunar og víxláhrifum kyns og starfs (sjá líkan 5, töflu 17) kom í ljós að kynbundinn munur á heildarlaunum fólks með framhaldsskólamenntun var tölfræðilega marktækur ($t(645) = 3,189$; $p < 0,001$) þar sem karlar með framhaldsskólamenntun voru að jafnaði með 28%⁶ hærri heildarlaun en konur með framhaldsskólamenntun. Með öðrum orðum, á meðal fólks með framhaldsskólamenntun voru karlar með sambærilegan vinnutíma og konur, í sambærilegum starfsstéttum, á sambærilegum aldri, með sambærilega ábyrgð í starfi, störfuðu í sambærilegum atvinnugeira voru sambærilegir þegar kom að því að vera launþegar eða sjálfstætt starfandi að meðaltali með um 28% hærri heildarlaun en þær. Munur á launum karla og kvenna með grunnskólamenntun var ekki marktækur⁷ og sömuleiðis var munurinn á meðal háskólamenntaðra ekki marktækur⁸. Saman skýrðu þessar breytur 54,9% í

---

⁵ Útreikningur fyrir hlutfallsmun = $(e^{0,360} - 1) * 100 = 43,4$; Konur fengu gildið 0 og karlar gildið 1.

⁶ B Aðhvarfsstuðull=0,153+0,094. Hlutfallsmunur = $(e^{0,247} - 1) * 100 = 28,0$.

⁷ Hlutfallsmunur = $(e^{0,153} - 1) * 100 = 16,6$. $p=0,062$.

⁸ B Aðhvarfsstuðull=0,153-0,177+0,094=0,07. Hlutfallsmunur = $(e^{0,07} - 1) * 100 = 7,3$. $p>0,05$.

heildardreifingu heildarlauna⁹. Leiðréttur kynbundinn munur á heildarlaunum á meðal tækna og sérmenntaðs starfsfólk var 53,7% ($t(645) = 4,3$; $p < 0,001$)¹⁰ og á meðal skrifstofufólks var munurinn 31,4% ($t(645) = 2,491$; $p < 0,05$)¹¹. Ekki reyndist marktækur munur á leiðréttum heildarlaunum karla og kvenna í öðrum starfstéttum.

Vinnutími, starf, menntun, aldur, atvinnugeiri, ábyrgð í starfi og launþegar/sjálfstætt starfandi höfðu tölfraðilega marktæk áhrif á heildarlaun í lokalíkaninu (líkan 5), líkt og kyn. Þetta þýðir að þessir þættir höfðu sjálfstæð áhrif á tekjur, að teknu tilliti til allra annarra þátta. Niðurstöður fyrir vinnutíma sýna að fyrir hvern klukkutíma sem bætist við fjölda vinnustunda í febrúar 2008 hækkuðu laun um 0,3%¹² að teknu tilliti til kyns, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess hvort svarendur voru launþegar eða sjálfstætt starfandi. Tíu klukkutímar gæfu þannig 3% launahækkun. Fyrir hvert aldursár hækka heildarlaunin um 4,9% og þeir sem starfa í einkageiranum hafa 25,4% hærri laun en þeir sem starfa í þeim opinbera. Ábyrgð í starfi mælist frá 1 til 5 en fyrir hvert ábyrgðarstig hækka heildarlaun um 8,4%. Þeir sem voru sjálfstætt starfandi voru að jafnaði með 16,5% lægri laun en launþegar að teknu tilliti til annarra þátta í líkaninu.

---

⁹ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu=11,5%, þegar bætist við vinnutími: 26,8%, þegar bætist við starf=38,0%, þegar bætist við menntun=44,7%, þegar bætist við aldur=47,8%, þegar bætist við atvinnugeiri=50,9%, þegar bætist við ábyrgð í starfi=53,2%, þegar bætist við launþegi/sjálfstætt starfandi=53,9%, þegar bætist við víxláhrif kyns og menntunar=54,1%, þegar bætist við víxláhrif kyns og starfs=54,9%.

¹⁰ B Aðhvarfsstuðull=0,153+0,157+0,151-0,031=0,43. Hlutfallsmunur = $(e^{0,43} - 1) * 100 = 53,7$.

¹¹ B Aðhvarfsstuðull=0,153+0,151-0,031=0,273. Hlutfallsmunur = $(e^{0,273} - 1) * 100 = 31,4$.

¹² Hlutfallsmunur = $(e^{0,003} - 1) * 100 = 0,3$.

Tafla 17. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um heildarlaun (log) fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=647, 324 karlar og 323 konur)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1	12,55 ^{***}	11,5%	Kyn	,360 ^{***}	43,4%
Líkan 2	11,87 ^{***}	26,8%	Kyn	,220 ^{***}	24,6%
			Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
Líkan 3	11,70 ^{***}	38,0%	Kyn	,223 ^{***}	25,0%
			Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,098 ^{óm}	10,3%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,301 ^{***}	35,1%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,143 [*]	-13,3%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,034 ^{óm}	3,5%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,220 ^{**}	24,6%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,003 ^{óm}	-0,3%
Líkan 4	10,42 ^{***}	53,9%	Kyn	,178 ^{***}	19,5%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,029 ^{óm}	3,0%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,171 ^{**}	18,6%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,123 [*]	-11,6%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,028 ^{óm}	2,9%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,120 [*]	12,8%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,016 ^{óm}	1,6%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,202 ^{***}	22,4%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,185 ^{***}	20,3%
			Aldur	,046 ^{***}	4,7%
			Aldur í 2. veldi	-,0005 ^{***}	-0,05%
			Einkageirinn	,228 ^{***}	25,7%
			Ábyrgð í starfi	,080 ^{***}	8,3%
			Sjálfstætt starfandi	-,171 ^{***}	-15,7%
Líkan 5	10,41 ^{***}	54,9%	Kyn	,153 ^{óm}	16,6%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,186 ^{óm}	20,5%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,057 ^{óm}	5,9%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	,087 ^{óm}	9,1%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,063 ^{óm}	-6,1%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,075 ^{óm}	7,7%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,035 ^{óm}	3,6%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,292 ^{***}	33,9%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,145 ^{**}	15,6%
			Aldur	,048 ^{***}	4,9%
			Aldur í 2. veldi	-,001 ^{***}	-0,05%
			Einkageirinn	,226 ^{***}	25,4%
			Ábyrgð í starfi	,081 ^{***}	8,4%
			Sjálfstætt starfandi	-,181 ^{***}	-16,5%
			Víxláhrif kyns og háskólamenntunar	-,177 [*]	-16,2%
			Víxláhrif kyns og framh.menntunar	,094 ^{óm}	9,8%
			Víxláhrif kyns og stjórnenda	-,216 ^{óm}	-19,4%
			Víxláhrif kyns og sérfræðinga	,148 ^{óm}	15,9%
			Víxláhrif kyns og iðnaðarmanna	-,409 ^{**}	-33,6%
			Víxláhrif kyns og tækna	,157 ^{óm}	17,0%
			Víxláhrif kyns og skrifstofufólks	,151 ^{óm}	16,3%
			Víxláhrif kyns og ósérhæfðra	-,031 ^{óm}	-3,0%

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk /** Marktækt m. v. 99% öryggismörk /*** Marktækt m. v. 99,9% öryggismörk

Leiðréttur kynbundinn launamunur - grunnlaun

Þegar dagvinnulaun karla og kvenna voru greind á sama hátt og heildarlaun, komu svipaðar tölur í ljós. Meðal fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli voru karlar að jafnaði með 42,4% hærri grunnlaun en konur (sjá töflu 18, 1. líkan)¹³. Þegar leiðrétt hafði verið fyrir áhrif vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og því hvort fólk sé sjálfstætt starfandi eða launþegar á tekjur (sjá líkan 5 í töflu 18) minnkaði kynbundinn munur niður í 19,6%. Saman skýrðu þessar breytur 51,4% í heildardreifingu dagvinnulauna¹⁴.

Víxláhrif hvorki kyns og starfsstéttar né kyns og menntunar voru til staðar.

Niðurstöðurnar fyrir líkan 5 sýna að fyrir hvern klukkutíma sem bætist við fjölda vinnustunda í febrúar 2008 hækkuðu grunnlaun um 0,3%¹⁵ að teknu tilliti til kyns, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess hvort svarendur voru launþegar eða sjálfstætt starfandi. Tíu klukkutímar gæfu þannig 3% launahækkun. Sem dæmi um túlkun niðurstaðna fyrir starf má sjá í líkani 5 að skrifstofufólk er að jafnaði með 29,6% hærri grunnlaun en ósérhæft starfsfólk. Háskólamenntaðir hafa 24,3% hærri laun en fólk með framhaldsskólamenntun og framhaldsskólamenntaðir hafa að jafnaði 23,1% hærri laun en grunnskólamenntaðir. Fyrir hvert aldursár hækka launin um 4,1% og að starfa í einkageiranum gefur 33,6% hærri grunnlaun samanborið við að starfa í opinbera geiranum. Fyrir hvert stig á kvarðanum sem mælir ábyrgð í starfi má reikna með 6,7% hærri grunnlaunum.

---

¹³ Hlutfallsmunur = $(e^{0,354} - 1) * 100 = 42,4$.

¹⁴ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu=11,0%, þegar bætist við vinnutími: 20,5%, þegar bætist við starf=34,3%, þegar bætist við menntun=41,7%, þegar bætist við aldur=44,0%, þegar bætist við atvinnugeiri=49,8%, þegar bætist við ábyrgð í starfi=51,5%, þegar bætist við launþegi/sjálfstætt starfandi=51,4%.

¹⁵ Hlutfallsmunur = $(e^{0,003} - 1) * 100 = 0,3$.

Tafla 18. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um grunnlaun (log) fólks í 50% eða herra starfshlutfalli. (fjöldi=569, 280 karlar og 289 konur)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1	12,39 ^{***}	11,0%	Kyn	,354 ^{***}	42,4%
Líkan 2	11,80 ^{***}	20,5%	Kyn	,234 ^{***}	26,3%
			Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
Líkan 3	11,62 ^{***}	34,3%	Kyn	,254 ^{***}	29,0%
			Lengd vinnuviku	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,114 ^{óm}	12,0%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,308 ^{***}	36,1%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,120 ^{óm}	-11,3%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,064 ^{óm}	-6,2%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,362 ^{***}	43,6%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,067 ^{óm}	-6,5%
Líkan 4	10,50 ^{***}	44,0%	Kyn	,241 ^{***}	27,3%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,207 ^{**}	23,0%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,106 ^{óm}	11,1%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,039 ^{óm}	-3,8%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,125 ^{óm}	-11,8%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,263 ^{***}	30,0%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,046 ^{óm}	-4,5%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,184 ^{***}	20,2%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,239 ^{***}	27,0%
			Aldur	,049 ^{***}	5,0%
			Aldur í 2. veldi	-,001 ^{***}	-0,1%
Líkan 5	10,40 ^{***}	51,4%	Kyn	,179 ^{***}	19,6%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,055 ^{óm}	5,6%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,206 ^{**}	22,9%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,129 ^{óm}	-12,1%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,068 ^{óm}	-6,6%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,259 ^{***}	29,6%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,043 ^{óm}	-4,2%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,217 ^{***}	24,3%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,208 ^{***}	23,1%
			Aldur	,040 ^{***}	4,1%
			Aldur í 2. veldi	-,0004 ^{***}	-0,04%
			Einkageirinn	,290 ^{***}	33,6%
			Ábyrgð í starfi	,065 ^{***}	6,7%
			Sjálfstætt starfandi	-,036 ^{óm}	-3,5%

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

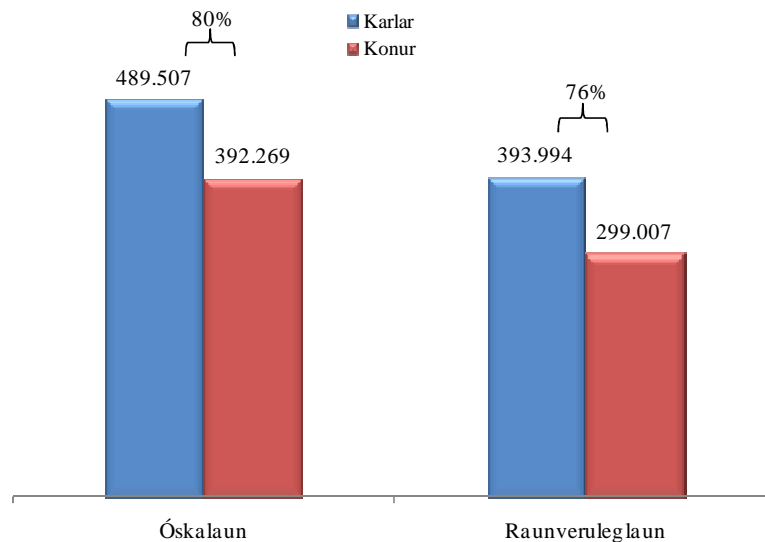
** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

4. KYNBUNDINN LAUNAMUNUR – VÆNTINGAR TIL LAUNA

Því hefur oft verið varpað fram að ein hugsanleg skýring á kynbundnum launamun sé sú að konur búist einfaldlega við lægri launum en karlar og biðji um lægri laun við samninga. Með öðrum orðum að þær þurfi að taka sig á í launakröfum. Í launakönnun VR 2001 kom meðal annars í ljós að óskalaun karla voru 15% hærri en óskalaun kvenna þegar tillit hafði verið tekið til vinnutíma, aldurs, starfsaldurs og starfs (Ragna B. Garðarsdóttir, 2002). Nýleg rannsókn hefur einnig sýnt að bæði konur og karlar gera ráð fyrir að konur sætti sig við mun lægri laun en karlar. Þessi munur spannar frá 13 til 19 prósent. Marktækur munur var einnig á því sem þátttakendur myndu ráðleggja kven- og karlumsækjanda að biðja um í mánaðarlaun, körlum í hag. Einnig myndu bæði karlar og konur bjóða konum lægri laun en körlum væru þau stjórnendur (Þorlákur Karlsson, Margrét Jónsdóttir og Hólmfríður Vilhjálmsdóttir, 2007). Höfundar rannsóknarinnar drógu þá ályktun af þessum niðurstöðum að hér væri komin skýring á kynbundnum launamun.

Hér voru þátttakendur spurðir hvaða grunnlaun eða mánaðarlaun þeim fyndust sanngjörn fyrir sitt starf. Mynd 15 sýnir hvaða grunnlaun karlar og konur í fullu starfi segja vera sanngjörn (óskalaun) og raunveruleg laun þeirra. Konur óska sér að jafnaði 80% af þeim launum sem karlar óska sér (mynd 15).

Mynd 16. Samanburður á óskalaunum og raunverulegum dagvinnulaunum karla og kvenna í fullu starfi¹⁶.

¹⁶ Hér var aðeins notast við þá sem svöruðu bæði spurningunni um grunnlaun og spurningunni um óskalaun (n=480).

Tafla 19 sýnir óskalaun eftir bakgrunni og tafla 20 sýnir hlutfallsmun á óskalaunum og raunverulegum launum eftir bakgrunni. Í töflu 20 má sjá að konur í fullu starfi segja sanngjörn laun vera 31% hærri en þau laun sem þær eru með, en karlar telja laun þurfa að vera 24% hærri til að vera sanngjörn. Óskalaun karla eru marktækt hærri en óskalaun kvenna ($t(476,64) = -5,477; p < .001$). Á eftir töflu 20 má sjá niðurstöður fyrir leiðréttan kynbundinn mun á óskalaunum.

Tafla 19. Óskalaun eftir bakgrunni

Óskalaun	Allir		Karlar		Konur		Munur Kvk./kk.
	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	Meðaltal	Fjöldi	
Fullt starf							
Starfsstétt							
Stjórnendur	603.614	63	604.729	48	600.045	15	99%
Sérfræðingar*	493.472	106	531.360	50	459.643	56	87%
Tæknar og sérm. starfsf.	422.347	49	479.318	22	375.926	27	78%
Skrifstofufólk	416.709	51	543.333	12	377.748	39	70%
Þjónustu- sölu- og afgrei.fólk.**	343.433	67	419.655	29	285.263	38	68%
Bændur og fiskimenn	523.750	16	523.750	16	-	-	-
Iðnaðarmenn	429.279	61	438.962	52	373.333	9	85%
Véla- og vélgæslufólk	421.636	11	421.636	11			
Ósérhæft starfsfólk*	349.333	45	377.419	31	287.143	14	76%
Geiri							
Opinberi geirinn	405.156	160	423.194	62	393.745	98	93%
Einkageirinn***	472.299	314	511.450	211	392.096	103	77%
Atvinnurgrein							
Landbúnaði/fiskiðnaði**	521.467	30	558.615	26	280.000	4	50%
Byggingariðnaði	445.200	50	448.085	47	400.000	3	89%
Upplýsinga- og þekkingariðnaði	533.719	32	530.704	27	550.000	5	104%
Öðrum iðnaði	451.442	49	450.611	36	453.745	13	101%
Opinber þj. í menntageiranum	414.077	52	429.800	15	407.703	37	95%
Opinber þj.í heilbrigðisgeiranum**	452.424	33	691.667	6	399.259	27	58%
Önnur opinber þjónusta	409.542	59	439.208	24	389.200	35	89%
Veitur	407.333	12	398.667	9	-	3	-
Samgöngur	474.211	19	485.000	12	455.714	7	94%
Fjármálastofnanir**	554.730	37	727.500	14	449.565	23	62%
Verslun / Þjónusta***	402.398	101	469.737	57	315.163	44	67%
Ábyrgð							
Ber enga ábyrgð	349.000	50	376.429	28	314.091	22	83%
1*	376.491	92	406.705	44	348.795	48	86%
2	418.904	115	446.679	53	395.161	62	88%
3**	477.417	115	521.143	77	388.816	38	75%
Ber mikla ábyrgð	555.210	108	579.284	74	502.814	34	87%
Menntun							
Grunnskólamenntun***	340.560	125	379.926	68	293.596	57	77%
Verklegt framhaldsskólanám***	462.294	143	493.407	108	366.286	35	74%
Bóklegt framhaldsskólanám***	437.037	77	516.605	38	359.509	39	70%
Háskólamenntun*	540.649	134	586.290	62	501.347	72	86%
Aldur							
29 ára og yngri*	373.846	78	413.864	44	322.059	34	78%
30 til 39 ára*	458.965	114	492.000	71	404.419	43	82%
40 til 49 ára*	496.916	146	536.106	85	442.306	61	83%
50 til 59 ára*	457.579	95	508.600	50	400.889	45	79%
60 ára og eldri*	375.004	47	421.654	26	317.246	21	75%
Allir***	448.181	480	489.507	276	392.269	204	80%

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

***Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Tafla 20. Munur á óskalaunum og raunverulegum grunnlaunum eftir bakgrunni.

Grunn- og óskalaun Fullt starf	Allir (meðaltal)			Hækkun Karlar (meðaltal)			Hækkun Konur (meðaltal)			Hækkun		
	Grunnlaun	Óskalaun	%	Grunnlaun	Óskalaun	%	Grunnlaun	Óskalaun	%	Grunnlaun	Óskalaun	%
Starfsstétt												
Stjórnendur	509.129	603.614	19% *	518.188	604.729	17%	480.143	600.045	25%			
Sérfræðingar	385.460	493.472	28% ***	438.989	531.360	21% ***	337.666	459.643	36% ***			
Tæknar og sérm. starfsf.	325.634	422.347	30% ***	386.730	479.318	24%	275.851	375.926	36% ***			
Skrifstofufólk	346.644	416.709	20% *	475.954	543.333	14%	306.857	377.748	23% **			
Þjón.- sölu- og afgr.fólk	265.541	343.433	29% ***	332.187	419.655	26% **	214.679	285.263	33% ***			
Bændur og fiskimenn	418.355	523.750	25%	418.355	523.750	25%	-	-	-			
Iðnaðarmenn	328.221	429.279	31% ***	331.298	438.962	32% ***	310.444	373.333	20%			
Véla- og vélgæslufólk	252.451	421.636	67% **	252.451	421.636	67% **	-	-	-			
Ósérhæft starfsfólk	267.883	349.333	30% ***	298.346	377.419	27% *	200.429	287.143	43% ***			
Geiri												
Opinberi geirinn	290.100	405.156	40% ***	305.937	423.194	38% ***	280.081	393.745	41% ***			
Einkageirinn	389.163	472.299	21% ***	422.712	511.450	21% ***	320.436	392.096	22% ***			
Atvinnugrein												
Landbúnaði/fiskiðnaði	416.867	521.467	25%	451.013	558.615	24%	194.921	280.000	44%			
Byggingariðnaði	339.538	445.200	31% ***	339.402	448.085	32% ***	341.667	400.000	17%			
Uppl.- og þekkingariðnaði	466.914	533.719	14%	468.528	530.704	13%	458.200	550.000	20%			
Öðrum iðnaði	356.972	451.442	26% ***	344.844	450.611	31% ***	390.557	453.745	16%			
Opinb. þj. í menntageira	289.435	414.077	43% ***	320.584	429.800	34% *	276.807	407.703	47% ***			
Opinb. þj. í heilbrigðisgeira	355.369	452.424	27% *	622.667	691.667	11%	295.970	399.259	35% **			
Önnur opinber þjónusta	298.120	409.542	37% ***	309.866	439.208	42% **	290.066	389.200	34% ***			
Veitur	281.134	407.333	45% **	255.957	398.667	56% *	-	-	-			
Samgöngur	398.417	474.211	19%	411.776	485.000	18%	375.515	455.714	21%			
Fjármálastofnanir	460.845	554.730	20% *	627.175	727.500	16%	359.600	449.565	25% *			
Verslun / þjónusta	336.151	402.398	20% **	402.851	469.737	17% *	249.743	315.163	26% ***			
Ábyrgð												
Ber enga ábyrgð	260.594	349.000	34% ***	269.391	376.429	40% **	249.399	314.091	26% *			
1	296.824	376.491	27% ***	322.432	406.705	26% ***	273.350	348.795	28% ***			
2	326.156	418.904	28% ***	365.367	446.679	22% **	292.637	395.161	35% ***			
3	363.241	477.417	31% ***	402.593	521.143	29% ***	283.502	388.816	37% ***			
Ber mikla ábyrgð	464.087	555.210	20% ***	495.246	579.284	17% **	396.270	502.814	27% **			
Menntun												
Grunnskólamenntun	270.640	340.560	26% **	310.853	379.926	22% **	222.666	293.596	32% ***			
Verkl. framhaldsskólanám	355.053	462.294	30% ***	375.709	493.407	31% ***	291.313	366.286	26% **			
Bókl. framhaldsskólanám	362.754	437.037	20% **	440.481	516.605	17% *	287.020	359.509	25% **			
Háskólamenntun	425.344	540.649	27% ***	488.539	586.290	20% **	370.925	501.347	35% ***			
Aldur												
29 ára og yngri	303.103	373.846	23% **	351.214	413.864	18%	240.842	322.059	34% ***			
30 til 39 ára	365.785	458.965	25% ***	396.494	492.000	24% ***	315.078	404.419	28% ***			
40 til 49 ára	399.763	496.916	24% ***	444.773	536.106	21% ***	337.044	442.306	31% ***			
50 til 59 ára	341.370	457.579	34% ***	383.369	508.600	33% ***	294.704	400.889	36% ***			
60 ára og eldri	289.418	375.004	30% ***	313.986	421.654	34% **	259.000	317.246	22% *			
Allir	353.624	448.181	27% ***	393.994	489.507	24% ***	299.007	392.269	31% ***			

* Marktæk hækkun miðað við 95% öryggismörk

** Marktæk hækkun miðað við 99% öryggismörk

***Marktæk hækkun miðað við 99,9% öryggismörk

Leiðréttur kynbundinn launamunur – væntingar til launa

Ofangreindar niðurstöður gefa aðeins upplýsingar um hlutfallslegan mun á meðal-óskalaunum karla og kvenna. Hins vegar er þar ekki tekið tillit til vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess hvort svarendur voru launþegar eða sjálfstætt starfandi. Til að kanna leiðréttan kynbundinn mun á óskalaunum var sömu aðferð beitt og þegar leiðréttur kynbundinn munur var reiknaður fyrir heildarlaun og grunnlaun. Hér var notast við svarendur í 50% eða herra starfshlutfalli.

Aðhvarfsgreining leiddi í ljós að víxláhrif kyns og menntunar voru til staðar og þegar leiðrétt hafði verið fyrir áhrif vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess hvort svarendur voru launþegar eða sjálfstætt starfandi (sjá líkan 5 í töflu 21) kom í ljós að körlum með framhaldsskólamenntun þykja sanngjörn 21,5% ($t(631) = 3,560$; $p < 0,001$) hærri laun en konum með framhaldsskólamenntun¹⁷. Á meðal fólks með framhaldsskólamenntun ættu konur því að jafnaði að óska sér um það bil 22% hærri launa til að ná óskalaunum karla. Munur á óskalaunum karla og kvenna með grunnskólamenntun var ekki marktækur¹⁸ og sömuleiðis var munurinn á meðal háskólamenntaðra ekki marktækur¹⁹. Saman skýrðu breyturnar 49,5% í heildardreifingu óskalauna²⁰.

Þessar niðurstöður falla að þeim tilgátum að konur hafi lægri væntingar til launa en karlar en það á þó aðeins við um fólk með framhaldsskólamenntun. Þessi gögn duga hins vegar ekki til að fullyrða að kynbundinn launamun tengist að einhverju leiti væntingum til launa. Til þess þyrfti að rannsaka viðhorf stjórnenda, sem taka ákvarðanir um laun, og hvaða launakröfur þeim finnst sanngjarnt að samþykkja fyrir konur annars vegar og karla hins vegar.

---

¹⁷ B Aðhvarfsstuðull=0,074+0,121=0,195. Hlutfallsmunur = $(e^{0,195} - 1) * 100 = 21,5$.

¹⁸ Hlutfallsmunur = $(e^{0,074} - 1) * 100 = 7,7$. $p=0,159$.

¹⁹ B Aðhvarfsstuðull=0,074-0,131+0,121=0,064. Hlutfallsmunur = $(e^{0,064} - 1) * 100 = 6,6$. $p < 0,05$.

²⁰ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu=8,2%, þegar bætist við vinnutími: 18,8%, þegar bætist við starf=33,1%, þegar bætist við menntun=40,3%, þegar bætist við aldur=43,9%, þegar bætist við atvinnugeiri=46,8%, þegar bætist við ábyrgð í starfi=49,1%, þegar bætist við launþegi/sjálfstætt starfandi=49,2%, þegar bætist við víxláhrif kyns og menntunar=49,5%.

Tafla 21. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um óskalaun (log) fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=633, 319 karlar og 314 konur)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1	12,72 ^{***}	8,2%	Kyn	,261 ^{***}	29,8%
Líkan 2	12,23 ^{***}	18,8%	Kyn	,159 ^{***}	17,2%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
Líkan 3	12,06 ^{***}	33,1%	Kyn	,152 ^{***}	16,4%
			Lengd vinnuviku	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,023 ^{óm}	2,3%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,274 ^{***}	31,5%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,032 ^{óm}	-3,2%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,009 ^{óm}	0,9%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,179 ^{**}	19,6%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,002 ^{óm}	-0,2%
Líkan 4	10,93 ^{***}	49,2%	Kyn	,120 ^{***}	12,8%
			Vinnutími	,002 ^{***}	0,2%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	-,023 ^{óm}	-2,3%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,145 ^{**}	15,6%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,005 ^{óm}	-0,5%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,017 ^{óm}	-1,7%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,075 ^{óm}	7,8%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,046 ^{óm}	4,7%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,201 ^{***}	22,2%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,162 ^{***}	17,6%
			Aldur	,040 ^{***}	4,1%
			Aldur í 2. veldi	-,0004 ^{***}	-0,04%
			Einkageirinn	,186 ^{***}	20,5%
			Ábyrgð í starfi	,066 ^{**}	6,8%
			Sjálfstætt starfandi	-,078 ^{óm}	-7,5%
Líkan 5	10,95 ^{***}	49,5%	Kyn	,074 ^{óm}	7,7%
			Vinnutími	,002 ^{***}	0,2%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	-,029 ^{óm}	-2,9%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,160 ^{**}	17,4%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,017 ^{óm}	-1,7%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,025 ^{óm}	-2,5%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,082 ^{óm}	8,6%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,037 ^{óm}	3,8%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,265 ^{***}	30,3%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,101 [*]	10,6%
			Aldur	,041 ^{***}	4,2%
			Aldur í 2. veldi	-,0004 ^{***}	-0,04%
			Einkageirinn	,190 ^{***}	20,9%
			Ábyrgð í starfi	,066 ^{***}	6,9%
			Sjálfstætt starfandi	-,085 ^{óm}	-8,2%
			Víxláhrif kyns og háskólamenntunar	-,131 [*]	-12,3%
			Víxláhrif kyns og framh.menntunar	,121 ^{óm}	12,8%

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

5. KYNBUNDINN LAUNAMUNUR - ATVINNUGEIRI OG BÚSETA

Hér verður fjallað um leiðréttan kynbundinn launamunur í völdum hópum svarenda. Í fyrsta lagi verður farið yfir niðurstöður fyrir fólk sem starfar í opinbera geiranum, í öðru lagi fyrir fólk sem starfar í einkageiranum, í þriðja lagi fyrir fólk á höfuðborgarsvæðinu og í fjórða lagi fyrir fólk á landsbyggðinni.

Leiðréttur kynbundinn launamunur í opinbera geiranum

Meðal fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli í opinbera geiranum voru karlar að jafnaði með 34,9% hærri heildarlaun en konur (sjá töflu 22, 1. líkan)²¹. Hér komu fram víxláhrif milli kyns og menntunar sem þýðir að menntun hefur mismunandi áhrif á heildarlaun fólks eftir því hvort um karla eða konur er að ræða. Þegar víxláhrif sem þessi eru til staðar breytist túlkun á stuðlunum. Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur og ábyrgð í starfi (sjá líkan 5 í töflu 22) kom í ljós að kynbundinn munur á heildarlaunum fólks með framhaldsskólamenntun var tölfræðilega marktækur ($t(234) = 2,795$; $p < 0,01$) þar sem karlar með framhaldsskólamenntun voru að jafnaði með 28,4%²² hærri laun en konur með framhaldsskólamenntun. Munur á launum karla og kvenna með grunnskólamenntun var ekki marktækur²³ og sömuleiðis var munurinn á meðal háskólamenntaðra ekki marktækur²⁴. Saman skýrðu breyturnar í líkaninu 59% af heildardreifingu heildarlauna²⁵.

Þegar litið er til grunnlauna fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli í opinbera geiranum voru karlar að jafnaði með 28,8% hærri laun en konur (sjá töflu 23, 1. líkan)²⁶. Hér komu hvorki fram víxláhrif milli kyns og menntunar né kyns og starfs. Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur og ábyrgð í starfi var leiðréttur kynbundinn launamunur ekki tölfræðilega marktækur. Saman skýrðu breyturnar í líkaninu 61,1% af heildardreifingu grunnlauna í opinbera geiranum²⁷.

²¹ Hlutfallsmunur = $(e^{0,300} - 1) * 100 = 34,9$.

²² B Aðhvarfsstuðull = $0,182 + 0,068 = 0,25$. Hlutfallsmunur = $(e^{0,25} - 1) * 100 = 28,4$.

²³ Hlutfallsmunur = $(e^{0,182} - 1) * 100 = 20,0$. $p = 0,098$.

²⁴ B Aðhvarfsstuðull = $0,182 + 0,068 - 0,307 = -0,057$. Hlutfallsmunur = $(e^{-0,057} - 1) * 100 = -5,5\%$. $p > 0,05$.

²⁵ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu = 6,8%, þegar bætist við vinnutími: 30,2%, þegar bætist við starf = 46,8%, þegar bætist við menntun = 52,5%, þegar bætist við aldur = 55,8%, þegar bætist við ábyrgð í starfi = 57,9%; þegar bætist við víxláhrif kyns og menntunar = 59,0%.

²⁶ Hlutfallsmunur = $(e^{0,253} - 1) * 100 = 28,8$.

²⁷ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu = 5,8%, þegar bætist við vinnutími: 29,7%, þegar bætist við starf = 49,7%, þegar bætist við menntun = 57,8%, þegar bætist við aldur = 60,5%, þegar bætist við ábyrgð í starfi = 61,0%.

Tafla 22. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs og ábyrgðar í starfi um heildarlaun (log) fólks í opinbera geiranum sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=236, 73 karlar og 163 konur)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1	12,49 ^{***}	6,8%	Kyn	,300 ^{***}	34,9%
Líkan 2	11,65 ^{***}	30,2%	Kyn	,138 [*]	14,8%
			Vinnutími	,005 ^{***}	0,5%
Líkan 3	11,53 ^{***}	46,8%	Kyn	,083 ^{óm}	8,6%
			Lengd vinnuviku	,004 ^{***}	0,4%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,315 ^{**}	37,0%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,180 ^{óm}	19,7%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,023 ^{óm}	-2,2%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,211 [*]	23,5%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	-,011 ^{óm}	-1,1%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,100 ^{óm}	10,5%
Líkan 4	10,41 ^{***}	57,9%	Kyn	,102 ^{óm}	10,7%
			Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,190 ^{óm}	20,9%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,017 ^{óm}	1,7%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	,063 ^{óm}	6,5%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,098 ^{óm}	10,3%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	-,072 ^{óm}	-7,0%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,116 ^{óm}	12,3%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,147 [*]	15,8%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,192 ^{**}	21,2%
			Aldur	,042 ^{**}	4,3%
			Aldur í 2. veldi	-,0004 ^{**}	-0,04%
			Ábyrgð í starfi	,077 ^{***}	8,0%
Líkan 5	10,43 ^{***}	59,0%	Kyn	,182 ^{óm}	20,0%
			Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,179 ^{óm}	19,6%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,082 ^{óm}	8,5%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	,028 ^{óm}	2,8%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,067 ^{óm}	6,9%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	-,038 ^{óm}	-3,7%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,091 ^{óm}	9,5%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,248 ^{***}	28,1%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,156 [*]	16,9%
			Aldur	,041 ^{**}	4,2%
			Aldur í 2. veldi	-,0004 ^{**}	-0,04%
			Ábyrgð í starfi	,069 ^{**}	7,2%
			Víxláhrif kyns og háskólamenntunar	-,307 ^{**}	-26,5%
			Víxláhrif kyns og framh.menntunar	,068 ^{óm}	7,0%

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Tafla 23. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar og ábyrgðar í starfi um grunnlaun (log) fólks í opinbera geiranum sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=211, 65 karlar og 146 konur)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1	12,31 ^{***}	5,8%	Kyn	,253 ^{***}	28,8%
Líkan 2	11,45 ^{***}	29,7%	Kyn	,083 ^{óm}	8,6%
			Vinnutími	,005 ^{***}	0,5%
Líkan 3	11,36 ^{***}	49,7%	Kyn	,068 ^{óm}	7,0%
			Lengd vinnuviku	,004 ^{***}	0,4%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,253 ^{**}	28,7%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,211 ^{óm}	23,5%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,020 ^{óm}	-2,0%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,110 ^{óm}	11,6%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,211 ^{óm}	23,5%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,084 ^{óm}	-8,1%
Líkan 4	10,30 ^{***}	60,5%	Kyn	,075 ^{óm}	7,8%
			Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,279 ^{**}	32,1%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	-,035 ^{óm}	-3,4%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	,130 ^{óm}	13,9%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,013 ^{óm}	-1,3%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,123 ^{óm}	13,1%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,058 ^{óm}	-5,6%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,180 ^{**}	19,7%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,249 ^{***}	28,3%
			Aldur	,041 ^{**}	4,2%
			Aldur í 2. veldi	-,0004 ^{**}	-0,04%
Líkan 5	10,30 ^{***}	61,0%	Kyn	,082 ^{óm}	8,6%
			Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,206 [*]	22,8%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	-,014 ^{óm}	-1,4%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	,118 ^{óm}	12,6%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,027 ^{óm}	-2,6%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,144 ^{óm}	15,5%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,042 ^{óm}	-4,1%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,167 ^{**}	18,1%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,230 ^{***}	25,8%
			Aldur	,039 ^{**}	4,0%
			Aldur í 2. veldi	-,0004 ^{**}	-0,04%
			Ábyrgð í starfi	,040 ^{óm}	4,1%

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Leiðréttur kynbundinn launamunur í einkageiranum

Meðal fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli í einkageiranum voru karlar að jafnaði með 38,8% hærri heildarlaun en konur (sjá töflu 24, 1. líkan)²⁸. Hér komu hvorki fram víxláhrif kyns og menntunar né kyns og starfs. Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur, ábyrgð í starfi og því hvort fólk var sjálfstætt starfandi eða launþegar (sjá líkan 5 í töflu 24) minnkaði kynbundinn launamunur niður í 22,4%. Saman skýrðu breyturnar í líkaninu 49% af heildardreifingu heildarlauna í einkageiranum²⁹.

Þegar litið er til grunnlauna fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli í einkageiranum voru karlar að jafnaði með 37,8% hærri laun en konur (sjá töflu 25, 1. líkan)³⁰. Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur, ábyrgð í starfi og því hvort fólk var sjálfstætt starfandi eða launþegar (sjá líkan 5 í töflu 25) minnkaði kynbundinn launamunur niður í 23,2%. Saman skýrðu breyturnar í líkaninu 42,9% af heildardreifingu grunnlauna³¹.

---

²⁸ Hlutfallsmunur = $(e^{0,328} - 1) * 100 = 38,8$.

²⁹ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu=9,3%, þegar bætist við vinnutími: 21,5%, þegar bætist við starf=34,0%, þegar bætist við menntun=42,0%, þegar bætist við aldur=45,7%, þegar bætist við ábyrgð í starfi=47,7%; þegar bætist við launþegi/sjálfstætt starfandi=49,0%.

³⁰ Hlutfallsmunur = $(e^{0,321} - 1) * 100 = 37,8$.

³¹ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu=8,4%, þegar bætist við vinnutími: 13,7%, þegar bætist við starf=29,7%, þegar bætist við menntun=38,4%, þegar bætist við aldur=40,9%, þegar bætist við ábyrgð í starfi=42,9%; þegar bætist við víxláhrif kyns og menntunar=42,9%.

Tafla 24. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um heildarlaun (log) fólks í einkageiranum sem er í 50% eða herra starfshlutfalli. (fjöldi=412, 251 karlar og 161 kona)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa			
Líkan 1	12,62 ^{***}	9,3%	Kyn	,328 ^{***}	38,8%			
Líkan 2	12,02 ^{***}	21,5%	Kyn	,211 ^{***}	23,5%			
Líkan 3	11,81 ^{***}	34,0%	Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%			
			Kyn	,226 ^{***}	25,4%			
			Lengd vinnuviku	,004 ^{***}	0,4%			
			Stjórnendur vs sérfræðingar	-,064 ^{óm}	-6,2%			
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,431 ^{***}	53,9%			
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,217 [*]	-19,5%			
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,009 ^{óm}	-0,9%			
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,313 ^{***}	36,7%			
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,059 ^{óm}	-5,8%			
			Líkan 4	10,53 ^{***}	45,7%	Kyn	,214 ^{***}	23,9%
			Líkan 5	10,55 ^{***}	49,0%	Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
Stjórnendur vs sérfræðingar	,040 ^{óm}	4,1%						
Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,207 ^{**}	23,0%						
Iðnaðarmenn vs tæknar	-,148 ^{óm}	-13,8%						
Tæknar vs skrifstofufólk	-,015 ^{óm}	-1,5%						
Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,197 [*]	21,8%						
Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,023 ^{óm}	-2,3%						
Háskóli vs framhaldsskóli	,235 ^{***}	26,5%						
Framhaldsskóli vs grunnskóli	,203 ^{***}	22,5%						
Aldur	,057 ^{***}	5,8%						
Aldur í 2. veldi	-,001 ^{***}	-0,06%						
Líkan 5	10,55 ^{***}	49,0%				Kyn	,202 ^{***}	22,4%
Líkan 5	10,55 ^{***}	49,0%				Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
						Stjórnendur vs sérfræðingar	-,053 ^{óm}	-5,2%
						Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,216 ^{**}	24,1%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,162 [*]	-15,0%			
			Tæknar vs skrifstofufólk	,010 ^{óm}	1,0%			
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,189 [*]	20,8%			
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,009 ^{óm}	-0,9%			
			Háskóli vs framhaldsskóli	,212 ^{***}	23,7%			
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,189 ^{***}	20,9%			
			Aldur	,052 ^{***}	5,4%			
			Aldur í 2. veldi	-,001 ^{***}	-0,06%			
Líkan 5	10,55 ^{***}	49,0%	Ábyrgð í starfi	,077 ^{***}	8,0%			
			Sjálfstætt starfandi	-,188 ^{***}	-17,1%			

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Tafla 25. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um grunnlaun (log) fólks í einkageiranum sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=359, 215 karlar og 144 konur)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1	12,47 ^{***}	8,4%	Kyn	,321 ^{***}	37,8%
Líkan 2	12,03 ^{***}	13,7%	Kyn	,234 ^{***}	26,4%
Líkan 3	11,79 ^{***}	29,7%	Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Kyn	,258 ^{***}	29,4%
			Lengd vinnuviku	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	-,040 ^{óm}	-3,9%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,471 ^{***}	60,1%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,223 [*]	-20,0%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,074 ^{óm}	-7,1%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,409 ^{***}	50,6%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,070 ^{óm}	-6,8%
			Líkan 4	10,56 ^{***}	40,9%
Líkan 5	10,68 ^{***}	42,9%	Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,070 ^{óm}	7,2%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,252 ^{**}	28,7%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,163 ^{óm}	-15,0%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,084 ^{óm}	-8,1%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,290 ^{**}	33,6%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,038 ^{óm}	-3,8%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,241 ^{***}	27,2%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,233 ^{***}	26,2%
			Aldur	,053 ^{***}	5,4%
			Aldur í 2. veldi	-,001 ^{***}	-0,06%
			Kyn	,209 ^{***}	23,2%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	-,016 ^{óm}	-1,6%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,248 ^{**}	28,1%
Iðnaðarmenn vs tæknar	-,170 ^{óm}	-15,6%			
Tæknar vs skrifstofufólk	-,065 ^{óm}	-6,3%			
Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,288 ^{**}	33,3%			
Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,026 ^{óm}	-2,5%			
Háskóli vs framhaldsskóli	,236 ^{***}	26,6%			
Framhaldsskóli vs grunnskóli	,209 ^{***}	23,2%			
Aldur	,044 ^{***}	4,5%			
Aldur í 2. veldi	-,001 ^{***}	-0,05%			
Ábyrgð í starfi	,070 ^{***}	7,3%			
Sjálfstætt starfandi	-,073 ^{óm}	-7,1%			

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Leiðréttur kynbundinn launamunur á höfuðborgarsvæðinu

Þegar litið er sérstaklega til þeirra sem búsettir voru á höfuðborgarsvæðinu kom í ljós að karlar í 50% eða hærra starfshlutfalli voru að jafnaði með 36,4% hærri heildarlaun en konur í 50% eða hærra starfshlutfalli (sjá töflu 26, 1. líkan)³². Hér komu hvorki fram víxláhrif kyns og menntunar né kyns og starfs. Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur, atvinnugeira, ábyrgð í starfi og því hvort fólk var sjálfstætt starfandi eða launþegar (sjá líkan 5 í töflu 26) minnkaði kynbundinn launamunur niður í 10,3%. Saman skýrðu breyturnar í líkaninu 54,1% af heildardreifingu heildarlauna á höfuðborgarsvæðinu³³.

Þegar litið er til grunnlauna fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli á höfuðborgarsvæðinu voru karlar að jafnaði með 41,5% hærri laun en konur (sjá töflu 27, 1. líkan)³⁴. Hér komu fram víxláhrif milli kyns og starfs sem þýðir að starf hefur mismunandi áhrif á heildarlaun fólks eftir því hvort um karla eða konur er að ræða. Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur, atvinnugeira og ábyrgð í starfi (sjá líkan 5 í töflu 27) kom í ljós að kynbundinn munur á grunnlaunum sérfræðinga var 21,7% ($t(356) = 2,530$; $p < 0,05$) sem segir okkur að á meðal sérfræðinga á höfuðborgarsvæðinu voru karlar að jafnaði með 21,7% hærri grunnlaun en konur³⁵. Kynbundinn munur á grunnlaunum tækna og sérmenntaðs starfsfólks var 36,3% ($t(356) = 2,451$; $p < 0,05$)³⁶ að teknu tilliti til annarra breyta í líkaninu og á meðal skrifstofufólks var munurinn 35,1% ($t(356) = 2,309$; $p < 0,05$)³⁷. Í öðrum starfstéttum var leiðréttur munur á grunnlaunum karla og kvenna ekki tölfræðilega marktækur. Saman skýrðu breyturnar í líkaninu 52,3% af heildardreifingu grunnlauna á höfuðborgarsvæðinu³⁸.

---

³² Hlutfallsmunur = $(e^{0,311} - 1) * 100 = 36,4$.

³³ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu=8,0%, þegar bætist við vinnutími: 24,2%, þegar bætist við starf=38,5%, þegar bætist við menntun=43,6%, þegar bætist við aldur=47,2%, þegar bætist við atvinnugeiri=51,7%, þegar bætist við ábyrgð í starfi=53,8%; þegar bætist við launþegi/sjálfstætt starfandi=54,1.

³⁴ Hlutfallsmunur = $(e^{0,347} - 1) * 100 = 41,5$.

³⁵ B Aðhvarfsstuðull= 0,135+0,204-0,318+0,009+0,289-0,123=0,196. Hlutfallsmunur = $(e^{0,196} - 1) * 100 = 21,7$.

³⁶ B Aðhvarfsstuðull= 0,135 +0,009+0,289-0,123=0,31. Hlutfallsmunur = $(e^{0,31} - 1) * 100 = 36,3$.

³⁷ B Aðhvarfsstuðull= 0,135 +0,289-0,123=0,301. Hlutfallsmunur = $(e^{0,301} - 1) * 100 = 35,1$.

³⁸ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu=9,5%, þegar bætist við vinnutími: 20,2%, þegar bætist við starf=33,1%, þegar bætist við menntun=37,8%, þegar bætist við aldur=41,8%, þegar bætist við atvinnugeiri=49,6%, þegar bætist við ábyrgð í starfi=51,7%; þegar bætist við launþegi/sjálfstætt starfandi=51,6, þegar bætist við víxláhrif kyns og starfs=52,3% .

Tafla 26. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um heildarlaun (log) fólks á höfuðborgarsvæðinu sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=403, 195 karlar og 208 kona)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1	12,63 ^{***}	8,0%	Kyn	,311 ^{***}	36,4%
Líkan 2	11,93 ^{***}	24,2%	Kyn	,180 ^{***}	19,7%
			Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
Líkan 3	11,71 ^{***}	38,5%	Kyn	,131 ^{**}	14,0%
			Lengd vinnuviku	,004 ^{***}	0,4%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,219 ^{**}	24,5%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,205 [*]	22,7%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,063 ^{óm}	-6,1%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,082 ^{óm}	8,6%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,157 ^{óm}	17,1%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,111 ^{óm}	11,8%
Líkan 4	10,44 ^{***}	47,2%	Kyn	,152 ^{***}	16,4%
			Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,275 ^{***}	31,6%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	-,004 ^{óm}	-0,3%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	,017 ^{óm}	1,7%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,033 ^{óm}	3,3%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,081 ^{óm}	8,4%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,092 ^{óm}	9,7%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,196 ^{***}	21,6%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,166 ^{**}	18,0%
			Aldur	,059 ^{***}	6,1%
			Aldur í 2. veldi	-,001 ^{***}	-0,07%
Líkan 5	10,38 ^{***}	54,1%	Kyn	,098 [*]	10,3%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,123 ^{óm}	13,1%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,099 ^{óm}	10,4%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,05 ^{óm}	-5,1%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,068 ^{óm}	7,1%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,100 ^{óm}	10,5%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,096 ^{óm}	10,1%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,216 ^{***}	24,1%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,128 [*]	13,7%
			Aldur	,049 ^{***}	5,0%
			Aldur í 2. veldi	-,001 ^{***}	-0,05%
			Einkageirinn	,264 ^{***}	30,3%
			Ábyrgð í starfi	,076 ^{***}	7,9%
			Sjálfstætt starfandi	-,125 ^{óm}	-11,8%

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Tafla 27. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um grunnlaun (log) fólks á höfuðborgarsvæðinu sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=358, 170 karlar og 188 konur)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1	12,46 ^{***}	9,5%	Kyn	,347 ^{***}	41,5%
Líkan 2	11,82 ^{***}	20,2%	Kyn	,230 ^{***}	25,9%
Líkan 3	11,63 ^{***}	33,1%	Vinnutími	,004 ^{***}	0,4%
			Kyn	,212 ^{***}	23,7%
			Lengd vinnuviku	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,223 [*]	25,0%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,195 [*]	21,5%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,081 ^{óm}	-7,8%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,021 ^{óm}	2,1%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,292 [*]	33,9%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,015 ^{óm}	1,5%
			Líkan 4	10,14 ^{***}	51,6%
Líkan 5	10,07 ^{***}	52,3%	Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,108 ^{óm}	11,4%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,151 ^{óm}	16,3%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,107 ^{óm}	-10,2%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,003 ^{óm}	-0,3%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,226 ^{**}	25,4%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,015 ^{óm}	1,5%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,204 ^{***}	22,7%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,145 [*]	15,6%
			Aldur	,052 ^{***}	5,4%
			Aldur í 2. veldi	-,001 ^{***}	-0,06%
			Einkageirinn	,337 ^{***}	40,0%
			Ábyrgð í starfi	,073 ^{***}	7,6%
			Sjálfstætt starfandi	,033 ^{óm}	3,3%
			Kyn	,135 ^{óm}	14,4%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,349 ^{**}	41,8%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,009 ^{óm}	0,9%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	,076 ^{óm}	7,9%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,035 ^{óm}	-3,4%
Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,102 ^{óm}	10,7%			
Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,101 ^{óm}	10,7%			
Háskóli vs framhaldsskóli	,204 ^{***}	22,6%			
Framhaldsskóli vs grunnskóli	,150 ^{**}	16,2%			
Aldur	,056 ^{***}	5,8%			
Aldur í 2. veldi	-,001 ^{***}	-0,06%			
Einkageirinn	,335 ^{***}	39,7%			
Ábyrgð í starfi	,074 ^{***}	7,6%			
Sjálfstætt starfandi	,039 ^{óm}	3,9%			
Víxláhrif kyns og stjórnenda	-,361 [*]	-30,3%			
Víxláhrif kyns og sérfræðinga	,204 ^{óm}	22,6%			
Víxláhrif kyns og iðnaðarmanna	-,318 ^{óm}	-27,3%			
Víxláhrif kyns og tækna	,009 ^{óm}	0,9%			
Víxláhrif kyns og skrifstofufólks	,289 ^{óm}	33,5%			
Víxláhrif kyns og ósérhæfðra	-,123 ^{óm}	-11,6%			

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Leiðréttur kynbundinn launamunur á landsbyggðinni

Á meðal fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli á landsbyggðinni voru karlar að meðaltali með 58,2% hærri heildarlaun en konur (sjá töflu 28, 1. líkan)³⁹. Hér komu fram víxláhrif milli kyns og starfs en þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur, atvinnugeira, ábyrgð í starfi og víxláhrif kyns og starfs (sjá líkan 5 í töflu 28) kom í ljós að kynbundinn munur á heildarlaunum sérfræðinga var 41,8% ($t(242) = 2,850$; $p < 0,01$) sem segir okkur að á meðal sérfræðinga á landsbyggðinni voru karlar að jafnaði með 41,8% hærri heildarlaun en konur⁴⁰. Kynbundinn munur á heildarlaunum tækna og sérmenntaðs starfsfólks var 70,4% ($t(242) = 3,973$; $p < 0,001$) að teknu tilliti til annarra breyta í líkaninu⁴¹. Munurinn á meðal ósérhæfðs starfsfólks var 40,1% ($t(242) = 2,752$; $p < 0,15$)⁴² og á meðal þjónustu-, sölu- og afgreiðslufólks var munurinn 46,1% ($(e^{0,379} - 1) * 100 = 46,1$). Leiðréttur munur á heildarlaunum karla og kvenna var ekki marktækur á meða stjórnenda, iðnaðarmanna og skrifstofufólks. Saman skýrðu breyturnar í líkaninu 56,1% af heildardreifingu heildarlauna á landsbyggðinni⁴³.

Þegar litið er til grunnlauna fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli á landsbyggðinni voru karlar að jafnaði með 47,4% hærri grunnlaun en konur (sjá töflu 29, 1. líkan)⁴⁴. Hér komu hvorki fram víxláhrif kyns og menntunar né kyns og starfs. Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur, atvinnugeira, ábyrgð í starfi og því hvort fólk var sjálfstætt starfandi eða launþegar (sjá líkan 5 í töflu 29) minnkaði kynbundinn launamunur niður í 29,5%. Saman skýrðu breyturnar í líkaninu 53,4% af heildardreifingu grunnlauna á landsbyggðinni⁴⁵.

---

³⁹ Hlutfallsmunur = $(e^{0,459} - 1) * 100 = 58,2$.

⁴⁰ B Aðhvarfstuðull = $0,379 + 0,211 - 0,395 + 0,194 + 0,002 - 0,042 = 0,349$. Hlutfallsmunur = $(e^{0,349} - 1) * 100 = 41,8$.

⁴¹ B Aðhvarfstuðull = $0,379 + 0,194 + 0,002 - 0,042 = 0,533$. Hlutfallsmunur = $(e^{0,533} - 1) * 100 = 70,4$.

⁴² B Aðhvarfstuðull = $0,379 - 0,042 = 0,337$. Hlutfallsmunur = $(e^{0,337} - 1) * 100 = 40,1$.

⁴³ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu = 20,8%, þegar bætist við vinnutími: 35,3%, þegar bætist við starf = 41,9%, þegar bætist við menntun = 48,4%, þegar bætist við aldur = 51,3%, þegar bætist við atvinnugeiri = 52,4%, þegar bætist við ábyrgð í starfi = 54,7%; þegar bætist við launþegi/sjálfstætt starfandi = 56,0, þegar bætist við víxláhrif kyns og starfs = 56,1% .

⁴⁴ Hlutfallsmunur = $(e^{0,388} - 1) * 100 = 47,4$.

⁴⁵ Skýrð dreifing með kyn í líkaninu = 17,4%, þegar bætist við vinnutími: 26,7%, þegar bætist við starf = 39,7%, þegar bætist við menntun = 50,3%, þegar bætist við aldur = 50,8%, þegar bætist við atvinnugeiri = 52,9%, þegar bætist við ábyrgð í starfi = 53,4%; þegar bætist við launþegi/sjálfstætt starfandi = 53,4% .

Tafla 28. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um heildarlaun (log) fólks á landsbyggðinni sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=244, 129 karlar og 115 konur)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1	12,41***	20,8%	Kyn	,459***	58,2%
Líkan 2	11,75***	35,3%	Kyn	,303***	35,4%
			Vinnutími	,004***	0,4%
Líkan 3	11,68***	41,9%	Kyn	,398***	48,9%
			Lengd vinnuviku	,004***	0,4%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	-,097 ^{óm}	-9,2%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,378***	46,0%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,236*	-21,0%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,011 ^{óm}	1,1%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,284*	32,8%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,161 ^{óm}	-14,9%
Líkan 4	10,52***	56,0%	Kyn	,322***	38,0%
			Vinnutími	,003***	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	-,114 ^{óm}	-10,8%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,247**	28,0%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,190*	-17,3%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,013 ^{óm}	1,4%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,135 ^{óm}	14,4%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,083 ^{óm}	-7,9%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,149*	16,1%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,203***	22,5%
			Aldur	,039**	4,0%
			Aldur í 2. veldi	-,0004**	-0,04%
			Einkageirinn	,166**	18,0%
			Ábyrgð í starfi	,084***	8,7%
			Sjálfstætt starfandi	-,229**	-20,4%
Líkan 5	10,54***	56,1%	Kyn	,379***	46,1%
			Vinnutími	,003***	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,073 ^{óm}	7,6%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,062 ^{óm}	6,4%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	,046 ^{óm}	4,7%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,052 ^{óm}	-5,1%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,135 ^{óm}	14,4%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,064 ^{óm}	-6,2%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,163*	17,7%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,208***	23,1%
			Aldur	,038**	3,9%
			Aldur í 2. veldi	-,0004**	-0,04%
			Einkageirinn	,154**	16,6%
			Ábyrgð í starfi	,089***	9,3%
			Sjálfstætt starfandi	-,235**	-21,0%
			Víxláhrif kyns og stjórnenda	-,248 ^{óm}	-21,9%
			Víxláhrif kyns og sérfræðinga	,211 ^{óm}	23,5%
			Víxláhrif kyns og iðnaðarmanna	-,395*	-32,6%
			Víxláhrif kyns og tækna	,194 ^{óm}	21,4%
			Víxláhrif kyns og skrifstofufólks	,002 ^{óm}	0,2%
			Víxláhrif kyns og ósérhæfðra	-,042 ^{óm}	-4,1%

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

Tafla 29. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um grunnlaun (log) fólks á landsbyggðinni sem er í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=211, 110 karlar og 101 kona)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1	12,24 ^{***}	17,4%	Kyn	,388 ^{***}	47,4%
Líkan 2	11,69 ^{***}	26,7%	Kyn	,260 ^{***}	29,7%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
Líkan 3	11,61 ^{***}	39,7%	Kyn	,338 ^{***}	40,2%
			Lengd vinnuviku	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	-,033 ^{óm}	-3,2%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,368 ^{***}	44,5%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,122 ^{óm}	-11,5%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,129 ^{óm}	-12,1%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,420 ^{***}	52,2%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,179 [*]	-16,3%
Líkan 4	10,93 ^{***}	50,8%	Kyn	,302 ^{***}	35,3%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,145 ^{óm}	15,6%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,152 ^{óm}	16,5%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,034 ^{óm}	-3,4%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,206 [*]	-18,6%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,333 ^{**}	39,6%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,109 ^{óm}	-10,3%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,203 ^{**}	22,5%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,261 ^{***}	29,9%
			Aldur	,024 ^{óm}	2,4%
			Aldur í 2. veldi	-,0002 ^{óm}	-0,02%
Líkan 5	10,80 ^{***}	53,4%	Kyn	,259 ^{***}	29,5%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,044 ^{óm}	4,5%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,201 ^{**}	22,3%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,091 ^{óm}	-8,7%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,152 ^{óm}	-14,1%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,311 ^{**}	36,4%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,118 ^{óm}	-11,2%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,218 ^{**}	24,4%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,256 ^{***}	29,2%
			Aldur	,022 ^{óm}	2,3%
			Aldur í 2. veldi	-,0002 ^{óm}	-0,02%
			Einkageirinn	,179 ^{**}	19,6%
			Ábyrgð í starfi	,041 ^{óm}	4,1%
			Sjálfstætt starfandi	-,088 ^{óm}	-8,4%

óm Ómarktækt miðað við 95% öryggismörk

* Marktækt miðað við 95% öryggismörk

** Marktækt miðað við 99% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 99,9% öryggismörk

HEIMILDIR

- Balzer, W., Boudreau, N., Hutchingson, P., Ryan, A. M., Thorsteinson, T., Sullivan, J., Yonker, R. og Snavely, D. (1996). Critical modeling principles when testing for gender equity in faculty salary. *Research in Higher Education*, 37, 633-658.
- Hagstofa Íslands (2008). Laun, tekjur og vinnumarkaður. Sótt þann 5. ágúst 2008 af www.hagstofa.is.
- Íslensk starfaflokkun, ÍSTARF 95. (1994). Reykjavík: Hagstofa Íslands.
- Ragna Benedikta Garðarsdóttir (2002). *Launakjör félagsmanna í Verzlunarmannafélagi Reykjavíkur og Verzlunarmannafélagi Akraness árið 2001*. Reykjavík: Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands.
- Stolzenberg, R. (1980). The measurement and decomposition of causal effects in nonlinear and nonadditive models. Í K. F. Schuessler (ritstj.), *Sociological Methodology* (bls. 459-487). San Francisco: Jossey-Bass.
- Tabachnick, B. G. og Fidell, L. S. (1996). *Using Multivariate Statistics, 4th edition*. Boston: Allyn and Bacon.
- Þorlákur Karlsson, Margrét Jónsdóttir og Hólmfríður Vilhjálmsdóttir. (2007). Kvennafn lækkar launin: Tilraun á mögulegum skýringum á óútskýrðum launamuni karla og kvenna. Erindi flutt í Háskólanum í Reykjavík, 19. júní, 2007.

VIÐAUKI 1. KYNBUNDINN LAUNAMUNUR – HJÚSKAPARSTAÐA OG BÖRN

Í köflunum hér að framan hefur verið reiknað með breytum sem nokkur samstaða hefur verið um að tengjast launum fólks. Hér þótti auk þess áhugavert að kanna hvort hjúskaparstaða og barneignir tengdust tekjum. Í töflum 30 og 31 má sjá tíðnidreifingu hjúskaparstöðu og þess hvort einhver heimilismanna sé undir 18 ára aldri en 74% svarenda voru í hjónabandi eða sambúð og hjá 57% svarenda var að minnsta kosti einn heimilismanna undir 18 ára aldri.

Tafla 30. Hjúskaparstaða, hlutföll karla og kvenna

	Karlar		Konur		Alls	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
Í hjónabandi eða sambúð	352	75,7	324	71,2	676	73,5
Einhleyp(ur)/fráskilin(n)/ekkja/ekkill	113	24,3	131	28,8	244	26,5
Alls	465	100%	455	100%	920	100%

Tafla 31. Hlutföll karla og kvenna eftir því hvort á heimilinu búi einhver undir 18 ára aldri

	Karlar		Konur		Alls	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
Barn undir 18 ára á heimilinu	244	58,1	220	55,6	464	56,9
Ekki barn undir 18 ára á heimilinu	176	41,9	176	44,4	352	43,1
Alls	420	100%	396	100%	816	100%

Upp kom sú hugmynd að kanna kynbundinn launamun eftir að stjórnað hefði verið fyrir ábyrgð á heimilisstörfum og ábyrgð á umönnun og eftirliti með börnum. Sá kostur reyndist hins vegar ekki vænlegur sökum þess hve breyturnar höfðu háa fylgni við kyn. Með því að stjórna fyrir ábyrgð á heimili og börnum væri því í raun verið að stjórna að hluta fyrir kyni. Þetta má sjá nánar í töflu 32 en 46% kvenna báru meiri ábyrgð á heimilisstörfum en maki þeirra samanborið við 5% karla. Þessi munur er marktækur ($\chi^2(2) = 226,67; p < ,001$). Í töflu 33 má svo sjá að 70% voru oftast ábyrgar fyrir umönnun og eftirliti með barni/börnum samanborið við rúm 7% karla. Þessi munur var einnig marktækur ($\chi^2(2) = 206,57; p < ,001$).

Tafla 32. Berð þú meiri, minni eða jafn mikla ábyrgð á heimilisstörfum og maki þinn?

	Karlar		Konur		Alls	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
Ég ber meiri ábyrgð	18	5,1	146	45,6	164	24,4
Ég ber jafn mikla ábyrgð og maki	204	57,8	172	53,8	376	55,9
Maki ber meiri ábyrgð	131	37,1	2	0,6	133	19,8
Alls	353	100%	320	100%	673	100%

Tafla 33. Hver á heimilinu var oftast ábyrgur fyrir umönnun og eftirliti með börnum/barni á sl. 6 mánuðum?

	Karlar		Konur		Alls	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
Ég er oftast ábyrg(ur)	16	7,4	129	70,1	145	36,2
Báðir aðilar jafn mikið	67	30,9	49	26,6	116	28,9
Maki er oftast ábyrgur	134	61,8	6	3,3	140	34,9
Alls	217	100%	184	100%	401	100%

Leiðréttur kynbundinn launamunur – hjúskaparstaða og börn

Töflur 34, 35 og 36 sýna niðurstöður aðhvarfsgreiningar fyrir heildarlaun, grunnlaun og óskalaun þegar hjúskaparstöðu og barneignum hefur verið bætt inn í þau líkön sem kynnt voru í kafla 3.

Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur, atvinnugeira, ábyrgð í starfi, því hvort fólk væri sjálfstætt starfandi eða launþegar, barneignum og hjúskaparstöðu (sjá töflu 34) var kynbundinn launamunur á heildarlaunum 21,0%⁴⁶. Saman skýrðu breyturnar 55,3% í heildardreifingu heildarlauna meðal fólks í 50% eða herra starfshlutfalli. Niðurstöðurnar sýna að fólk sem er í hjónabandi eða sambúð er að jafnaði með 11% hærri heildarlaun en aðrir að teknu tilliti til annarra breyta í líkaninu.

Tafla 34. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um heildarlaun (log) fólks í 50% eða herra starfshlutfalli. (fjöldi=575, 295 karlar og 280 konur)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1 (líkan 6)	10,27***	55,3%	Kyn	,190***	21,0%
			Vinnutími	,003***	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,029 ^{óm}	2,9%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,169**	18,4%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,114 ^{óm}	-10,8%
			Tæknar vs skrifstofufólk	,037 ^{óm}	3,7%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,094 ^{óm}	9,8%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,010 ^{óm}	1,1%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,174***	19,0%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,202***	22,4%
			Aldur	,049***	5,0%
			Aldur í 2. veldi	-,001***	-0,05%
			Einkageirinn	,221***	24,7%
			Ábyrgð í starfi	,083***	8,6%
			Sjálfstætt starfandi	-,182***	-16,6%
			Barn/börn undir 18 ára	,049 ^{óm}	5,0%
			Í hjónabandi/sambúð	,101*	10,7%

óm Ómarktækt miðað við 5% öryggismörk

* Marktækt miðað við 5% öryggismörk

** Marktækt miðað við 1% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 0,1% öryggismörk

Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur, atvinnugeira, ábyrgð í starfi, því hvort fólk væri sjálfstætt starfandi eða launþegar, barneignum og

⁴⁶ Kynbundinn launamunur var 19,5% áður en hjúskaparstöðu og barneignum var bætt inn í líkanið.

hjúskaparstöðu (sjá töflu 35) var kynbundinn launamunur á grunnlaunum 21,6%⁴⁷. Saman skýrðu breyturnar 52,5% í heildardreifingu grunnlauna meðal fólks í 50% eða herra starfshlutfalli. Niðurstöðurnar sýna að fólk sem er í hjónabandi eða sambúð er að jafnaði með 11% hærri grunnlaun en aðrir að teknu tilliti til annarra breyta í líkaninu.

Tafla 35. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um grunnlaun (log) fólks í 50% eða herra starfshlutfalli. (fjöldi=575, 508, 254 karlar og 254 konur)

Líkan 1 (líkan 6)	Fasti	Skýrð dreifing		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
		Leiðrétt R ²			
	10,33 ^{***}	52,5%	Kyn	,195 ^{***}	21,6%
			Vinnutími	,003 ^{***}	0,3%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	,050 ^{óm}	5,1%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,214 ^{**}	23,9%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,130 ^{óm}	-12,2%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,088 ^{óm}	-8,5%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,266 ^{***}	30,5%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	-,050 ^{óm}	-4,9%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,197 ^{**}	21,8%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,221 ^{***}	24,8%
			Aldur	,041 ^{***}	4,2%
			Aldur í 2. veldi	-,0005 ^{***}	-0,05%
			Einkageirinn	,279 ^{***}	32,2%
			Ábyrgð í starfi	,070 ^{***}	7,2%
			Sjálfstætt starfandi	-,056 ^{óm}	-5,5%
			Barn/börn undir 18 ára	,036 ^{óm}	3,7%
			Í hjónabandi/sambúð	,106 [*]	11,2%

óm Ómarktækt miðað við 5% öryggismörk

* Marktækt miðað við 5% öryggismörk

** Marktækt miðað við 1% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 0,1% öryggismörk

Þegar leiðrétt hafði verið fyrir vinnutíma, starf, menntun, aldur, atvinnugeira, ábyrgð í starfi, því hvort fólk væri sjálfstætt starfandi eða launþegar, barneignum og hjúskaparstöðu (sjá töflu 36) var kynbundinn launamunur á óskalaunum 15,5%⁴⁸. Saman skýrðu breyturnar 52,0% í heildardreifingu grunnlauna meðal fólks í 50% eða herra starfshlutfalli. Hvorki tengsl barneigna né hjúskaparstöðu við óskalaun voru marktæk.

⁴⁷ Kynbundinn launamunur var 19,6% áður en hjúskaparstöðu og barneignum var bætt inn í líkanið.

⁴⁸ Kynbundinn launamunur var 12,8% áður en hjúskaparstöðu og barneignum var bætt inn í líkanið.

Tafla 36. Aðhvarfsgreining á forspárgildi kyns, vinnutíma, starfs, menntunar, aldurs, atvinnugeira, ábyrgðar í starfi og þess að vera launþegi eða sjálfstætt starfandi um óskalaun (log) fólks í 50% eða hærra starfshlutfalli. (fjöldi=559, 290 karlar og 269 konur)

	Fasti	Skýrð dreifing Leiðrétt R ²		B Aðhvarfs- stuðull	Hlutfalls- munur launa
Líkan 1 (líkan 6)	10,78***	52,0%	Kyn	,144***	15,5%
			Vinnutími	,002***	0,2%
			Stjórnendur vs sérfræðingar	-,047 ^{óm}	-4,6%
			Sérfræðingar vs iðnaðarmenn	,179***	19,7%
			Iðnaðarmenn vs tæknar	-,036 ^{óm}	-3,6%
			Tæknar vs skrifstofufólk	-,004 ^{óm}	-0,4%
			Skrifstofufólk vs ósérhæfðir	,094 ^{óm}	9,9%
			Ósérhæfðir vs þjónustu- og afgr.fólk	,024 ^{óm}	2,5%
			Háskóli vs framhaldsskóli	,188***	20,7%
			Framhaldsskóli vs grunnskóli	,166***	18,0%
			Aldur	,044***	4,5%
			Aldur í 2. veldi	-,0005***	-0,05%
			Einkageirinn	,201***	22,3%
			Ábyrgð í starfi	,075***	7,8%
			Sjálfstætt starfandi	-,090 ^{óm}	-8,6%
			Barn/börn undir 18 ára	,014 ^{óm}	1,4%
			Í hjónabandi/sambúð	,073 ^{óm}	7,6%

óm Ómarktækt miðað við 5% öryggismörk

* Marktækt miðað við 5% öryggismörk

** Marktækt miðað við 1% öryggismörk

*** Marktækt miðað við 0,1% öryggismörk

VIÐAUKI 2. LAUNADREIFING

Launadreifing Til átta sig betur á launadreifingu innan starfsstétta hjá konum annars vegar og körlum hins vegar koma hér á eftir nokkrar tölur. Þær sýna meðaltöl,

Heildarlaun, Svarendur í fullu starfi	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik	Neðri fjórðungs- frávik (25%)	Miðgildi	Efri fjórðungs- frávik (75%)
Heild	713	421.709	217.946	279.161	370.000	500.000
Kyn						
Karl	423	473.367	232.583	320.000	430.000	580.000
Kona	290	350.965	173.082	240.000	310.024	411.131
Starfsstétt - karlar						
Sjómændur	63	594.933	302.854	402.875	501.500	650.000
Sérfræðingar	76	504.589	190.934	340.986	490.000	629.745
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	29	562.842	264.193	350.000	492.000	800.000
Skrifstofufólk	18	500.907	319.091	350.000	420.000	570.000
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	42	388.679	152.290	254.000	380.000	500.000
Bændu og fiskimenn	22	465.304	349.482	171.500	357.500	704.500
Iðnaðarmenn	90	403.788	130.858	306.758	385.000	480.000
Véla- og vélgæslufólk	25	453.587	217.757	332.952	400.000	578.000
Ófaglært starfsfólk	45	396.023	182.838	260.000	350.000	526.338

fjöldi svara,
staðalfrávik, neðri
fjórðungsmörk (25%),
miðgildi og efri
fjórðungsmörk (75%).

Meðaltal launa gefur mikilvægar upplýsingar um kjör, en hins vegar segja meðallaunin ekki til um hvernig launin dreifast innan hópa, til að mynda innan hvernar starfsstéttar. Til að bæta úr því eru gefnar upplýsingar um staðalfrávik og miðgildi sem ásamt fjórðungsfrávikum (25% og 75% mörk) sýna á hvaða bili launin dreifast. *Staðalfrávik* segja okkur hvernig dreifing svaranna er í kringum meðaltalið. Því stærra sem staðalfrávik er, því meira dreifast launin. Ef staðalfrávik er hinsvegar lítið þýðir það að laun margra hafa verið svipuð meðaltalinu. *Miðgildi* launa sýnir þá tölu sem helmingur svarenda liggur fyrir neðan og helmingur fyrir ofan. Til dæmis má sjá í töflunni hér að ofan að helmingur kvenna er með hærri heildarlaun en 310.024 kr. og helmingur með lægri heildarlaun en 310.024 kr. Neðri *fjórðungsfrávik* segja okkur að sá fjórðungur kvenna sem er með lægst laun er með undir 240.000 kr. á mánuði, en efri fjórðungsfrávik segja okkur að sá fjórðungur sem er með hæstu launin er með yfir 411.131 kr. á mánuði. Þegar meðaltalið er herra en miðgildið sýnir það að launadreifingin er með þeim hætti að tiltölulega fámennur hópur fólks hefur há laun miðað við hópinn í heild en það dregur meðaltalið upp miðað við gildið.

Heildarlaun, Svarendur í fullu starfi	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik	Neðri fjórðungs- frávik (25%)	Miðgildi	Efri fjórðungs- frávik (75%)
Heild	713	421.709	217.946	279.161	370.000	500.000
Kyn						
Karl	423	473.367	232.583	320.000	430.000	580.000
Kona	290	350.965	173.082	240.000	310.024	411.131
Starfsstétt - karlar						
Stjórnendur	63	594.933	302.854	402.875	501.500	650.000
Sérfræðingar	76	504.589	190.934	340.986	490.000	629.745
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	29	562.842	264.193	350.000	492.000	800.000
Skrifstofufólk	18	500.907	319.091	350.000	420.000	500.000
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	42	388.679	152.290	254.000	380.000	500.000
Bændu og fiskimenn	22	465.304	349.482	171.500	357.500	704.500
Iðnaðarmenn	90	403.788	130.858	306.758	385.000	480.000
Véla- og vélgæslufólk	25	453.587	217.757	332.952	400.000	578.000
Ófaglært starfsfólk	45	396.023	182.838	260.000	350.000	526.338
Starfsstétt - konur						
Stjórnendur	23	586.071	311.881	300.000	420.000	807.000
Sérfræðingar	71	412.306	155.556	300.000	399.648	500.000
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	37	304.222	86.965	233.750	310.512	354.500
Skrifstofufólk	59	338.273	136.566	240.000	308.700	393.000
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	57	268.483	104.557	203.700	250.000	335.400
Bændu og fiskimenn	4	-	-	-	-	-
Iðnaðarmenn	13	346.916	179.636	234.000	310.000	350.000
Véla- og vélgæslufólk	2	-	-	-	-	-
Ófaglært starfsfólk	16	234.034	79.466	170.000	215.000	282.000

Heildartímalaun	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik	Neðri	Miðgildi	Efri
				fjórðungs- frávik (25%)		fjórðungs- frávik (75%)
Heild	680	2.147	986	1.458	1.976	2.674
Kyn						
Karl	347	2.334	1.055	1.630	2.175	2.819
Kona	333	1.952	869	1.366	1.750	2.433
Starfsstétt - karlar						
Stjórnendur	51	2.871	1.302	2.150	2.500	3.125
Sérfræðingar	65	2.722	1.040	1.938	2.500	3.317
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	27	2.683	1.033	1.859	2.500	2.943
Skrifstofufólk	16	2.581	1.119	1.665	2.500	3.527
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	35	1.962	767	1.313	1.981	2.556
Bændu og fiskimenn	17	1.516	937	560	1.563	2.191
Iðnaðarmenn	75	2.029	681	1.545	2.000	2.470
Véla- og vélgæslufólk	18	2.166	1.259	1.198	1.875	3.156
Ófaglært starfsfólk	38	1.924	832	1.394	1.689	2.382
Starfsstétt - konur						
Stjórnendur	19	2.952	1.430	2.091	2.432	4.035
Sérfræðingar	74	2.331	786	1.704	2.305	2.921
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	49	1.938	807	1.331	1.847	2.384
Skrifstofufólk	67	1.908	721	1.380	1.795	2.330
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	78	1.573	609	1.183	1.439	1.892
Iðnaðarmenn	13	1.912	1.086	1.291	1.583	1.922
Véla- og vélgæslufólk	1	3.438		3.438	3.438	3.438
Ófaglært starfsfólk	22	1.371	419	1.049	1.282	1.592

Opinberi geirinn

Heildarlaun, Opinberi geirinn	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik	Neðri fjórðungs- frávik (25%)	Miðgildi	Efri fjórðungs- frávik (75%)
Heild	186	366.974	163.942	235.186	330.827	455.276
Kyn						
Karl	71	413.217	163.880	286.829	420.000	503.000
Kona	115	338.424	158.022	220.325	305.000	412.052
Starfsstétt - karlar						
Stjórnendur	11	515.455	122.422	430.000	500.000	580.000
Sérfræðingar	24	420.039	162.152	308.115	420.000	522.500
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	7	509.004	181.132	319.826	492.000	624.000
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	9	307.981	145.439	185.500	250.000	492.500
Iðnaðarmenn	5	397.208	130.808	274.633	395.162	520.807
Ófaglært starfsfólk	7	281.755	93.868	200.286	278.000	356.000
Starfsstétt - konur						
Stjórnendur	7	677.143	149.417	564.000	720.000	807.000
Sérfræðingar	41	393.551	145.841	293.000	380.000	461.061
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	19	301.366	99.464	219.658	304.000	375.000
Skrifstofufólk	20	266.512	84.004	209.250	241.000	342.750
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	17	239.809	98.202	161.711	230.576	268.143
Ófaglært starfsfólk	5	235.000	69.101	185.000	215.000	295.000

Heildartímalaun, opinberi geirinn	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik	Neðri fjórðungs- frávik (25%)	Miðgildi	Efri fjórðungs- frávik (75%)
Heild	226	2.003	829	1.332	1.845	2.625
Kyn						
Karl	73	2.158	803	1.565	2.063	2.742
Kona	153	1.929	834	1.289	1.708	2.528
Starfsstétt - karlar						
Stjórnendur	11	2.620	697	2.150	2.454	3.125
Sérfræðingar	25	2.244	756	1.741	2.248	2.753
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	7	2.254	555	1.719	2.324	2.733
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	9	1.764	869	1.022	1.356	2.764
Iðnaðarmenn	5	2.039	632	1.465	2.063	2.600
Ófaglært starfsfólk	8	1.636	678	1.118	1.477	2.335
Starfsstétt - konur						
Stjórnendur	7	3.351	791	2.581	3.383	4.100
Sérfræðingar	52	2.245	743	1.660	2.283	2.840
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	29	1.956	891	1.237	1.847	2.457
Skrifstofufólk	23	1.557	520	1.289	1.382	1.688
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	27	1.413	536	1.059	1.288	1.583
Ófaglært starfsfólk	7	1.431	382	1.075	1.458	1.500

Einkageirinn

Heildarlaun, Einkageirinn	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik	Neðri fjórðungs- frávik (25%)	Miðgildi	Efri fjórðungs- frávik (75%)
Heild	397	449.449	235.453	300.000	386.000	550.000
Kyn						
Karl	266	491.360	246.036	341.081	450.000	600.000
Kona	131	364.348	185.971	260.000	320.000	416.000
Starfsstétt - karlar						
Stjórnendur	40	619.913	336.567	400.000	550.000	722.500
Sérfræðingar	37	559.433	190.011	390.655	580.000	700.000
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	20	581.686	289.328	352.678	482.500	875.000
Skrifstofufólk	13	544.893	320.517	370.000	482.895	610.000
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	23	420.257	145.883	320.000	400.000	509.000
Bændu og fiskimenn	17	496.711	369.143	166.500	470.000	778.000
lónaðarmenn	67	403.649	132.715	300.000	370.000	480.000
Véla- og vélgæslufólk	16	438.991	225.676	335.074	400.000	500.000
Ófaglært starfsfólk	30	422.686	189.179	277.500	392.000	575.000
Starfsstétt - konur						
Stjórnendur	12	532.946	372.336	286.880	364.000	858.635
Sérfræðingar	20	461.368	165.056	331.371	431.800	578.000
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	12	305.763	70.655	263.750	310.512	340.000
Skrifstofufólk	31	384.571	144.798	300.000	350.000	440.000
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	32	283.716	106.110	226.250	274.275	340.000
lónaðarmenn	9	355.675	199.650	207.000	340.073	430.500
Ófaglært starfsfólk	9	237.057	92.327	155.882	220.200	283.000

Heildartímalaun, einkageirinn	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik	Neðri	Miðgildi	Efri
				fjórðungs- frávik (25%)		fjórðungs- frávik (75%)
Heild	419	2.267	1.063	1.556	2.043	2.750
Kyn						
Karl	261	2.403	1.122	1.668	2.188	2.943
Kona	158	2.043	919	1.434	1.875	2.430
Starfsstétt - karlar						
Stjórnendur	11	2.620	697	2.150	2.454	3.125
Sérfræðingar	25	2.244	756	1.741	2.248	2.753
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	7	2.254	555	1.719	2.324	2.733
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	9	1.764	869	1.022	1.356	2.764
Iðnaðarmenn	5	2.039	632	1.465	2.063	2.600
Véla- og vélgæslufólk	3	2.678	1.595	876	3.250	
Ófaglært starfsfólk	8	1.636	678	1.118	1.477	2.335
Starfsstétt -konur						
Stjórnendur	19	2.952	1.430	2.091	2.432	4.035
Sérfræðingar	73	2.342	786	1.716	2.310	2.922
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	47	1.966	812	1.373	1.848	2.442
Skrifstofufólk	63	1.936	732	1.380	1.875	2.375
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	69	1.591	636	1.162	1.453	1.953
Iðnaðarmenn	13	1.912	1.086	1.291	1.583	1.922
Ófaglært starfsfólk	19	1.371	425	1.010	1.315	1.563

Höfuðborgarsvæðið

Heildarlaun, Höfuðborgarsvæðið				Neðri fjórðungs- frávik (25%)	Miðgildi	Efri fjórðungs- frávik (75%)
	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik			
Heild						
	358	440.960	236.641	280.000	400.000	541.956
Kyn						
Karl	192	499.688	253.383	334.714	450.000	600.000
Kona	166	373.034	195.412	241.496	327.900	445.430
Starfsstétt - karlar						
Stjórnendur	31	666.581	352.673	440.000	550.000	730.000
Sérfræðingar	49	489.563	188.942	330.986	450.000	614.745
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	17	635.306	278.988	437.371	587.460	875.000
Skrifstofufólk	12	510.310	357.020	282.500	410.000	630.000
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	15	341.867	139.757	190.000	350.000	490.000
Iðnaðarmenn	32	434.651	130.869	340.553	424.061	503.750
Véla- og vélgæslufólk	8	375.404	245.270	208.560	337.197	481.400
Ófaglært starfsfólk	21	408.266	189.515	279.000	356.000	564.338
Starfsstétt - konur						
Stjórnendur	19	2.952	1.430	2.091	2.432	4.035
Sérfræðingar	74	2.331	786	1.704	2.305	2.921
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	49	1.938	807	1.331	1.847	2.384
Skrifstofufólk	67	1.908	721	1.380	1.795	2.330
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	78	1.573	609	1.183	1.439	1.892
Iðnaðarmenn	13	1.912	1.086	1.291	1.583	1.922
Ófaglært starfsfólk	22	1.371	419	1.049	1.282	1.592

Heildartímalaun, Höfuðborg				Neðri		Efri
	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik	fjórðungs- frávik (25%)	Miðgildi	fjórðungs- frávik (75%)
Heild	399	2.311	1.069	1.536	2.125	2.819
Kyn						
Karl	192	2.486	1.156	1.713	2.250	2.998
Kona	207	2.148	956	1.455	1.969	2.734
Starfsstétt - karlar						
Stjórnendur	30	3.171	1.510	2.188	2.691	3.620
Sérfræðingar	50	2.710	1.111	1.780	2.500	3.325
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	16	2.866	1.163	1.873	2.742	3.542
Skrifstofufólk	12	2.593	1.243	1.656	2.500	3.864
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	17	1.756	740	1.043	2.000	2.261
Iðnaðarmenn	31	2.167	730	1.591	2.100	2.525
Véla- og vélgæslufólk	9	1.680	1.119	1.015	1.251	1.939
Ófaglært starfsfólk	20	2.086	758	1.522	1.890	2.706
Starfsstétt - konur						
Stjórnendur	13	3.456	1.440	2.249	3.383	4.170
Sérfræðingar	52	2.494	750	1.862	2.574	2.934
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	26	2.159	871	1.585	1.964	2.640
Skrifstofufólk	48	2.014	791	1.443	1.894	2.451
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	44	1.623	695	1.223	1.454	1.945
Iðnaðarmenn	7	2.219	1.433	1.158	1.889	3.194
Ófaglært starfsfólk	11	1.460	469	1.063	1.458	1.563

Landsbyggðin

Heildarlaun, landsbyggð	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik	Neðri fjórðungs- frávik (25%)	Miðgildi	Efri fjórðungs- frávik (75%)
Heild	232	392.003	181.966	275.000	352.653	498.750
Kyn						
Karl	149	439.450	198.389	300.000	400.000	550.000
Kona	83	306.828	103.956	230.576	300.000	360.000
Starfsstétt - karlar						
Stjórnendur	21	489.167	166.183	392.500	470.000	600.000
Sérfræðingar	12	565.946	194.835	375.055	593.079	715.000
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	10	439.654	191.014	319.957	365.355	531.000
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	17	429.984	154.847	293.274	385.000	559.000
Bændu og fiskimenn	16	436.005	376.144	140.250	300.000	692.000
Iðnaðarmenn	41	379.700	127.252	298.200	353.000	454.471
Véla- og vélgæslufólk	11	510.446	186.537	375.883	456.000	625.292
Ófaglært starfsfólk	16	379.955	178.488	250.000	333.610	510.500
Starfsstétt - konur						
Stjórnendur	6	375.333	109.790	275.000	364.000	456.000
Sérfræðingar	18	353.196	128.424	248.750	330.827	402.484
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	13	301.060	79.448	239.682	310.024	367.500
Skrifstofufólk	13	308.246	72.616	226.849	344.668	358.500
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	16	289.683	92.727	212.842	293.143	355.250
Iðnaðarmenn	5	297.000	69.606	240.000	305.000	350.000
Ófaglært starfsfólk	7	202.617	60.815	151.764	200.000	280.000

Heildartímalaun, höfuðborgarsvæðið

	Fjöldi	Meðaltal	Staðalfrávik	Neðri fjórðungs- frávik (25%)	Miðgildi	Efri fjórðungs- frávik (75%)
Heild	253	1.942	824	1.378	1.833	2.421
Kyn						
Karl	146	2.143	904	1.563	2.027	2.733
Kona	107	1.668	605	1.175	1.624	1.981
Starfsstétt - karlar						
Stjórnendur	21	2.444	777	2.075	2.338	2.972
Sérfræðingar	12	2.848	848	2.091	2.850	3.542
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	10	2.408	824	1.832	2.249	2.611
Skrifstofufólk	3	2.643	913	1.636	2.874	
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	16	2.216	780	1.761	1.998	2.771
Bændu og fiskimenn	13	1.404	1.044	434	893	2.438
Iðnaðarmenn	43	1.931	642	1.500	1.861	2.250
Véla- og vélgæslufólk	9	2.652	1.258	1.569	2.676	3.579
Ófaglært starfsfólk	17	1.706	907	1.117	1.509	2.128
Starfsstétt - konur						
Stjórnendur	6	1.861	546	1.413	1.920	2.371
Sérfræðingar	21	1.965	763	1.361	1.875	2.428
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	21	1.727	677	1.155	1.722	2.010
Skrifstofufólk	15	1.687	431	1.377	1.688	2.000
Starfsfólk við þjónustu, sölu og afgreiðslu	25	1.536	526	1.071	1.441	1.953
Iðnaðarmenn	6	1.553	285	1.349	1.521	1.844
Ófaglært starfsfólk	8	1.249	348	919	1.163	1.629

VIÐAUKI 3. KYNNINGARBRÉF

FÉLAGSVÍSINDASTOFNUN
HÁSKÓLA ÍSLANDS

Nafn
Heimili
Póstnúmer Staður

Kæra Nafn

Félagsmálaráðuneytið mun á allra næstu dögum standa fyrir símakönnun meðal landsmanna um launajafnrétti á vinnumarkaði. Þú ert einn þeirra 2000 sem lent hafa í úrtakinu og átt því von á að fá símtal bráðlega.

Könnunin er unnin í samvinnu við Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands, sem sér um framkvæmd könnunarinnar og úrvinnslu gagna. Á næstu dögum verður hringt í þig og þú beðin(n) um að svara nokkrum spurningum. Okkur langar til að biðja þig að taka vel á móti símtalinu og svara spurningum spyrlanna samviskusamlega því það er hagar **allra** að sem réttust mynd fáist um stöðu kynjanna á vinnumarkaði.

Til að flýta fyrir og auðvelda þér að svara, fylgja hér aftan á blaðinu útskýringar á því hvaða launaupplýsingar við þurfum. Gott væri ef þú værir búin(n) að afla þér upplýsinga um spurningar sem lúta að launum í **febrúar 2008** samkvæmt launaseðli 1. mars. Einnig væri gott ef þú hefðir launaseðilinn tiltækan við símann.

Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands tryggir nafnleynd þannig að útilokað er að rekja upplýsingar til einstaklinga sem taka þátt í könnuninni. Ábyrgðarmaður könnunarinnar er dr. Friðrik H. Jónsson forstöðumaður Félagsvísindastofnunar. Samkvæmt lögum ber að benda þér á að þér er ekki skylt að svara einstökum spurningum eða spurningalistanum í heild.

Hafir þú einhverjar spurningar varðandi könnunina, hafðu samband við **Einar Mar Þórðarson**, verkefnastjóra hjá Félagsvísindastofnun í síma 525-4545.

Með fyrirfram þökk og von um góðar undirtektir,

Ábyrgðarmaður könnunarinnar
Dr. Friðrik H. Jónsson, prófessor
Forstöðumaður Félagsvísindastofnunar

Skýringar

Í spurningunum um laun ert þú beðin(n) um að miða við laun greidd 1. mars, 2008.

Ef þú fékkst ekki greidd laun fyrir febrúar ertu beðin(n) um að miða við síðasta launadag.

Með mánaðarlaunum er átt við hrein mánaðarlaun án nokkurra aukagreiðslna.

Með heildarlaunum er átt við hrein mánaðarlaun/föst mánaðarlaun + breytilegar aukagreiðslur (þ.e. hrein mánaðarlaun ásamt yfirvinnu, bónusgreiðslum, breytilegum bílastyrk og öðrum aukagreiðslum).

Með föstum yfirvinnulaunum er átt við fasta yfirvinnutíma hvort sem þeir eru unnir eða óunnir yfirvinnutímar sem uppbót á mánaðarlaun.

Með öðrum yfirvinnulaunum er átt við yfirvinnu sem þú hefur unnið og fengið sérstaklega greitt fyrir.

Vinsamlega hafið eftirfarandi upplýsingar fyrir febrúarlaun 2008 tilbúnar:

a. Heildarlaun fyrir skatt	_____	krónur
b. Mánaðarlaun/grunnlaun fyrir skatt?	_____	krónur
c. Föst yfirvinnulaun fyrir skatt?	_____	krónur
d. Önnur yfirvinnulaun (breytileg milli mánaða) fyrir skatt?	_____	krónur
e. Akstursgreiðslur fyrir skatt?	_____	krónur
f. Vaktaálag fyrir skatt?	_____	krónur
h. Annað, hvað? _____	_____	krónur

VIÐAUKI 4. SPURNINGALISTI

Leiðbeiningar til spyrna í rauðu letri

Lesið:

Gott kvöld/góðan dag!

Ég heiti _____ og hringi frá Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands. Við erum að leggja fyrir könnun um launajafnrétti á vinnumarkaði. Þú ert í hópi 2000 manna sem lentu í úrtaki könnunarinnar. Við sendum þér bréf um daginn til að kynna þér könnunina, Fékkst þú bréfið?

Já, Fékk bréfið:

Má ég leggja fyrir þig nokkrar spurningar um kaup og kjör og stöðu þína á vinnumarkaði?

Ef fólk tekur það strax fram að það sé ekki á vinnumarkaði þá fara beint í spurningu 3.

Nei, Fékk EKKI bréfið:

Nú, þá hefur eitthvað misfarist. Í þessu bréfi var könnunin kynnt og þú beðin um að taka þátt í könnuninni enda mikilvægt að sem flestir taki þátt svo við fáum sem besta mynd af launajafnrétti kynjanna. Má ég leggja fyrir þig nokkrar spurningar?

Ef "já" → vill taka þátt

Takk fyrir það.

Mér ber að benda þér á að þér er ekki skylt að svara einstökum spurningum eða spurningalistanum í heild, en farið verður með öll gögn sem fyllsta trúnaðarmál og ekki verður hægt rekja svör til einstakra aðila. Upplýsingar sem tengjast einstaklingum munu hvergi koma fram við úrvinnslu úr könnuninni.

Ef "nei" → vill EKKI taka þátt

Er einhver sérstök ástæða fyrir því að þú segir nei? _____

1. Vill fá bréfið sent fyrst. Á hvaða heimilisfang (láta Félv.stofnun vita strax!)
2. Í fríi/erlendis, hvenær er von á viðkomandi til baka? _____
3. Vill ekki taka þátt
4. Annað, hvað: _____

Ef "nei":

Þá þakka ég þér fyrir samtalið . Vertu bless.

Til spyrta:

Skráíð spyrtaúmer: _____

Skráíð dagsetningu: _____

Skráíð númer viðmælanda: _____

SKRÁIÐ FÆÐINGARÁR VIÐMÆLANDA:

19 _____

SKRÁIÐ KYN VIÐMÆLANDA:

- 1 Karl
- 2 Kona

SKRÁIÐ PÓSTNÚMER VIÐMÆLANDA: _____

---

1. Ert þú í launaðri vinnu þessa dagana?

- 1 Já →
- 2 Nei → **Sp.3**

- 8 Veit ekki
- 9 Neitar að svara

---

2. Ert þú í fullu starfi eða hlutastarfi?

- 1. Fullu starfi → **Sp.4**
- 2. Hlutastarfi Hvert er starfshlutfall þitt? _____ → **Sp.4**

- 8 Veit ekki
- 9 Neitar að svara

---

3. Ert þú heimavinnandi, í námi, öryrki, atvinnulaus, í fæðingarorlofi, frá vinnu vegna veikinda, í fríi eða hætt(ur) að vinna vegna aldurs?

Atvinnulaus
Frá vinnu eða hætt(ur) að vinna vegna veikinda/öryrki
Í fríi
Í fæðingarorlofi
Hætt(ur) að vinna vegna aldurs
Námsmaður
Heimavinnandi

- 8 Neitar að svara
- 9 Veit ekki

Ljúka

---

4. Hvert er megin starf þitt? (Miðað skal við aðalstarf, ef svarandi er í fleiri en einu starfi).

10. Kjörnir fulltrúar og æðstu embættismenn

- 11 Kjörnir fulltrúar, æðstu embættismenn og æðstu stjórnendur hagsmunasamt.
- 12 Forstjórar og stjórnendur stærri fyrirtækja og stofnanna. Atvinnurekendur. Yfirmenn stórra deilda t.d. verkstjórar (undirmenn fleiri en 10)
- 13 Framkvæmdarstjórar og forstöðumenn lítilla fyrirtækja/stofnanna/deilda, t.d. verslunarstjórar og atvinnurekendur(undirmenn 10 eða færri 10)

20. Sérfræðingar

- 21 Sérfræðingar í raunvísindum, stærðfræði, verkfræði, arkitektar, tölvunarfræði o.þ.h.
- 22 Sérfræðingar í náttúruvísindum og heilbrigðisgreinum, læknar, hjúkrunarfræðingar, líffræðingar.
- 23 Framhaldsskólakennarar og grunnskólakennarar
- 24 Háskólakennarar og sérfræðingar í félagsvísindum, hugvísindum, opinberri stjórnsýslu, fréttá- og blaðamenn
- 25 Rithöfundar og listamenn

30. Tæknar og sérmenntað starfsfólk

- 31 Tæknar í raunvísindum, læknisfræði, stærðfræði, verkfræði o.þ.h. vélstjórar, flugmenn
- 32 Tæknar í náttúrufræðum og heilbrigðisgreinum, sjúkraliðar, tannfræðingar, sjúkranuddarar
- 33 Fóstrur/leikskólakennarar.
- 34 Þroskaþjálfar.
- 35 Uppeldisfulltrúar o.þ.h.
- 36 Fulltrúar. Miðlarar. Rannsóknarlögreglumenn. Skemmtikraftar. Íþróttamenn/ þjálfarar, fatahönnuðir
- 37 Yfirmenn á skipum

40. Skrifstofufólk

- 41 Almennt skrifstofufólk. Bréfberar.
- 42 Skrifstofufólk við afgreiðslu. Gjaldkerar. Innheimtumenn. Símvaverðir

50. Þjónustu- sölu – og afgreiðslufólk

- 51 Starfsfólk við þjónustu- og gæslu. Umönnunarstörf. Brunaverðir. Lögreglumenn. Kokkar, þjónar, hárgreiðslufólk, snyrtifræðingar
- 52 Afgreiðslufólk, sölufólk, sýningarfólk

60. Bændur og sjómenn

- 61 Bændur
- 62 Sjómenn

70. Iðnaðarmenn og sérhæft starfsfólk við iðnað

- 71 Byggingariðnaðarmenn. Sprengisérfræðingar
- 72 Málmíðnaðarmenn. Vélsmiðir. Flug.-vél.- og símverkjjar. Bifvélavirkjar
- 73 Aðrir iðnaðarmenn (Matvæla-, leður-, húsgagna-, fínsmíð-, bókagerð)
- 74 Sérhæft starfsfólk í iðnaði

80. Véla- og vélgæslufólk

- 81 Vélgæslufólk í iðjuverum og verksmiðjum

- 82 Vélaþólk, t.d. í efnavöru- og matvælaframleiðslu
83 Bifreiðastjórar og stjórnendur vinnuvéla og annarra vélkn. ökutækja

90. Ósérhæft starfsfólk

91 Verkaþólk við sölu- og þjónustustörf. (Ræsting/sorþhr/sendlar/dyraverðir/götubjón/sala).

92 Verkaþólk í iðnaði, fiskvinnslu, landbúnaði

Nánar um starfsheiti, og lýsing á starfi (ef óljóst):

---

02 Allir aðrir ekki útvinnandi

99 Neitar að svara

5. Ert þú launþegi eða með sjálfstæðan atvinnurekstur? (*Aðalstarf*)

- 1 Launþegi
- 2 Á undirverktakasamningi
- 3 Sjálfstætt starfandi

- 8 Neitar að svara
  - 9 Veit ekki
-

6. Hefur þú starfsmenn sem vinna undir þinni stjórn?

- 1 Já
- 2 Nei → **Sp.8**
- 8 Veit ekki
- 9 Neitar að svara

7. Hversu margir starfsmenn vinna undir þinni stjórn? (fjöldi starfsmanna) _____

---

8. Berð þú fjárhagslega ábyrgð í þínu starfi?

- 1 Já
  - 2 Nei
  - Veit ekki
  - Neitar að svara
-

9. Berð þú ábyrgð á stjórn og framgangi verkefna í þínu starfi?

- 1 Já
- 2 Nei
- 8 Veit ekki
- 9 Neitar að svara

---

10. Berð þú ábyrgð á öryggi og velferð einstaklinga í þínu starfi?

- 1 Já
- 2 Nei
- 8 Veit ekki
- 9 Neitar að svara

11. Starfar þú í einkageiranum eða hjá hinu opinbera þ.e. opinberri stofnun, opinberu fyrirtæki, sveitarfélagi eða annars staðar? (*Aðalstarf*)

(EF EITTHVAÐ ER ÓLJÓST, SKRIFID ÞÁ HVAÐA STOFNUN VIÐKOMANDI ER AÐ VINNA HJÁ).

- 1 Hjá hinu opinbera
- 2 Hjá Opinberri stofnun
- 3 Hjá opinberu fyrirtæki
- 4 Hjá Sveitarfélagi
- 5 Í einkageira
- 6 Hjá sjálfseignastofnun
- 7 Félaga- eða hagsmunasamtökum
- 8 Annað: _____
- 98 Neitar að svara
- 99 Veit ekki

12. Í hvað atvinnugrein er fyrirtækið sem þú starfar hjá? (Aðalstarf)

1. Landbúnaði
  2. Fiskveiðum
  3. Fiskvinnslu
  4. Byggingariðnaði
  5. Upplýsinga- og þekkingariðnaði / hátækniíðnaði/hugbúnaðariðnaði, s.s. Marel
  6. Öðrum iðnaði
  7. Opinber þjónusta í menntageiranum
  8. Opinber þjónusta í heilbrigðisgeiranum
  9. Opinber þjónusta í ráðuneytum og sveitarstjórnunum
  10. Önnur opinber þjónusta
  11. Veitur, s.s. Landsvirkjun, orkuveitur, vatnsveitur
  12. Samgöngur, s.s. Eimskip, Flugleiðir, Landflutningar, Vegagerðin
  13. Bankar, tryggingafyrirtæki og aðrar fjármálastofnanir
  14. Verslun / þjónusta
  15. Annað
- 98 Neitar að svara
99 Veit ekki

13. Hversu lengi hefur þú verið í sama eða sambærulegu starfi?

(spyrjar ef þarf, ítreka að miða við aðalstarf)

_____ ár og/eða _____ mánuður/ir.

(eða ef fólk vill svara svona: síðan í _____ mánuði árið _____)

**14. Hvað vannst þú að jafnaði langa vinnuviku í síðasta mánuði í aðalstarfi þínu?
Teldu með allar vinnustundir sem þú vannst óháð því hvort þú fékkst greitt sérstaklega fyrir þær eða ekki.**

_____ klst. á viku.

- 998 Neitar að svara
999 Veit ekki

15. Næst spyr ég þig um hversu margar yfirvinnustundir þú fékkst greitt fyrir í síðasta mánuði vegna aðalstarfs þíns, óháð því hvort þú vannst þær eða ekki

- a) Hversu margar unnar yfirvinnustundir fékkst þú greiddar? _____
- b) Hversu margar óunnar yfirvinnustundir fékkst þú greiddar? _____

- 997 Er á föstum launum
998 Neitar að svara
999 Veit ekki
-

“Í spurningunum hér á eftir um laun ert þú beðin(n) um að miða við greidd laun 1. mars 2008 fyrir aðalstarf þitt. Ef þú fékkst ekki greidd laun 1. mars ertu beðin(n) um að miða við síðustu útborgun.”

16. Hversu mikið hafðir þú í heildarlaun fyrir aðalstarf þitt 1. mars árið 2008, fyrir skatt? Heildarlaun _____krónur.

(SPYRLAR: Heildarlaun eru laun og aðrar greiðslur, t.d. venjuleg mánaðarlaun OG yfirvinnulaun)

SPYRLAR: Vinsamlegast skráið svör við launaspurningum í HEILUM UPPHÆÐUM, til dæmis 234500, en ekki 234,5 þús.

SPYRLAR LESIÐ:

“Nú bið ég þig að sundurgreina launin niður í nokkra þætti.”

17. Hversu há upphæð af heildarlaunum þínum 1. mars 2008 fyrir aðalstarf þitt voru:

- a) Mánaðarlaun/grunnlaun fyrir skatt? _____krónur.
- b) Föst yfirvinnulaun fyrir skatt? _____krónur.
- c) Önnur yfirvinnulaun (breytileg milli mánaða) fyrir skatt? _____krónur.
- d) Akstursgreiðslur fyrir skatt? _____krónur.
- e) Vaktaálag fyrir skatt? _____krónur.
- f) Annað, (bónusgreiðslur eða hlunnindi) hvað? _____krónur.

---

18. Hvaða mánaðarlaun eða grunnlaun (fyrir skatt) finnst þér sanngjörn fyrir þína vinnu? _____ kr. á mán.

(SPYRLAR ATHUGIÐ: EF EITTHVAÐ ER ÓLJÓST VARÐANDI ÞAU PRÓF SEM SVARENDUR Hafa LOKIÐ, SKRIFIÐ ÞÁ ATHUGASEMDIR VIÐ SPURNINGUNA)

19. Hefur þú lokið einhverju námi eða prófum?

1. Já → EF JÁ ÞÁ: **Hvaða nám var það?** → MERKIÐ HVADA PRÓF Í 19D; **næst sp.19a.**
  2. Nei → spurning 19a næst
-
- 8 Neitar að svara → **spurning 19a næst**
  - 9 Veit ekki → **spurning 19a næst**

19a. Hefur þú verið í námi sem þú hefur ekki lokið?

1. Já → EF JÁ ÞÁ: **Hvaða nám var það?** → MERKIÐ HVADA PRÓF Í 19b; **næst sp.20.**
2. Nei → **spurning 20 næst**

- 8 Neitar að svara
- 9 Veit ekki

0 Aldrei verið í skóla

19b. Hvað nám er/var það? (*þeir sem eru í einhverju námi núna eða hafa verið í námi sem þeir hafa ekki lokið eiga að fara í LAUK EKKI með það nám*)

Hefur lokið Hefur ekki lokið

10. Almenn náms

11	11	Barnapróf
12	12	Unglingapróf
13	13	Fullnaðarpróf
14	14	Gagnfræðapróf
15	15	Landspróf
16	16	Grunnskólapróf, fornám
17	17	Einkaflugmannspróf
18	18	Ýmis stutt námskeið

20. Starfsnám, annað en iðnnám

21	21	Sjúkraliðapróf
22	22	Fiskvinnslunám
23	23	Póst-, banka-, ritarnám
24	24	Lögreglunám
25	25	Húsmæðra-/stjórnarnám
26	26	Matartækni/sjókokkur

27	27	Vinnuvélanámskeið/meirapróf
28	28	Annað stutt starfsnám

Hefur lokið Hefur ekki lokið

30. Bóklegt framhald

31	31	Verslunarpróf
32	32	Samvinnuskólapróf
33	33	Annað tveggja ára bóklegt framhald
34	34	Stúdentspróf

40. Verklegt framhald

41	41	Sveinspróf, (þ.m.t. þjónn og kokkur)
42	42	Meistarapróf
43	43	Vélstjóra- og stýrimannapróf
44	44	Búfræði, garðyrkjufræði
45	45	Atvinnuflugmannspróf/flugumferðarstjórn
46	46	Tækniteiknun
47	47	Símasmíði

50. Gamla

51	51	Kennaraprófið
52	52	Hjúkrunarprófið
53	53	Ljósmaðraprófið

60. Háskólapróf I

61	61	Nám í Fósturskóla Íslands
62	62	Nám í Þroskaþjálfaskóla Íslands
63	63	Myndlistanáms/kvikmyndagerð/auglýsingateiknun
64	64	Leiklistanáms
65	65	Einleikarapróf – tónlistakennarapróf
66	66	Íþróttakennarapróf
67	67	Lyfjatækni
68	68	Iðnfræði

70. Háskólapróf II

72	72	Nám í KHÍ
73	73	Búvísindi (Hvanneyri)
74	74	Kerfisfræði (Tölvuháskóli VÍ)
75	75	Rekstrarfræði
76	76	Sjávarútvegsfræði
77	77	Sérkennarapróf, hvaða.

78	78	Iðjubjálfun
<i>80. Háskólapróf III</i>		
81	81	BA, BS-próf eða hærra (MA, MS, Cand, PhD o.s.frv.)
98	98	Veit ekki
99	99	Neitar að svara

---

20. Hversu margir eru heimilismenn alls, að þér meðtöldum/meðtaldri?

Fjöldi: _____

- 98 Neitar að svara
- 99 Veit ekki

20B. Hversu margir eru undir 18 ára aldri? Fjöldi _____ *1 eða fleiri þá spurning 23*

- 98 Neitar að svara
- 99 Veit ekki

---

21. Hver er hjúskaparstaða þín?

- 1 Gift(ur) eða kvæntur/ (staðfest sambúð) **spurning 22 næst**
  - 2 Í sambúð **spurning 22 næst**
  - 3 Einhleyp(ur) / hef aldrei verið gift/kvæntur
  - 4 Fráskilin(n)
  - 5** Ekkja/ekkill *3-9 ljúka*
  - 8 Neitar að svara
  - 9 Veit ekki
-

EF GIFT(UR) EÐA Í SAMBÚÐ

22. Berð þú meiri, minni eða jafn mikla ábyrgð á heimilisstörfum og maki þinn?

- 1 Meiri
- 2 Jafn mikla
- 3 Minni

- 8 Neitar að svara
- 9 Veit ekki

---

23. Hver á heimilinu var oftast ábyrgur fyrir umönnun og eftirliti með börnum/barni á sl. 6 mánuðum

- 1 Ég
- 2 Maki
- 3 Báðir aðilar jafn mikið
- 4 Annar

- 8 Neitar að svara
- 9 Veit ekki

---

24. Hversu miklar voru heildartekjur heimilisins (ef svarandi er giftur eða í sambúð) alls í síðasta mánuði, svona um það bil, fyrir skatt? (*Allt samanlagt: Öll laun, aukavinna, yfirborganir, og einnig námslán, tryggingabætur, lífeyristekjur o.þ.h.*)

Tekjur heimilisins alls: _____ krónur á mánuði
(Skrifið fullum stöfum, t.d. 382.120)

- 9999998 Neitar að svara
- 9999999 Veit ekki

Þá er þessu lokið og ég þakka þér kærlega fyrir þátttökuna

Upplýsingar til spyrja

Ábyrðarmaður könnunarinnar er Friðrik H. Jónsson og hægt er að ná í hann í síma 525 4546 eða annað starfsfólk Félagsvísindastofnunar í síma 525 4545.